

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΔ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1987

ΑΡΙΘ. 14

ΥΠΕΡΧΡΟΝΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ Ζ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

(Έξ άφορμής τής 1200ετηρίδος αúτης)

Τò óτι τήν 11η 'Οκτωβρίου έορτάζομε τή μνήμη «των 'Αγίων Θεοφόρων Πατέρων τής Ζ' Οίκουμηνικής Συνόδου» (787 μ.Χ.) άποκτá κατá τò τρέχον έτος 1987 ιδιαίτερη σημασία, διότι κατá τή διάρκεια αúτου άφ' ένòς τò Οίκουμηνικό Πατριαρχείο, 'Ορθόδοξες έπί μέρους 'Εκκλησίες και Θεολογικές Σχολές και διάφορα 'Ορθόδοξα Κέντρα, 'Ινστιτούτα και Σεμινάρια και άφ' έτέρου πολλοί φορείς τού θεολογικού έργου έτεροδόξων 'Εκκλησιών ή διεκκλησιαστικών και οίκουμηνικών Κέντρων ώργάνωσαν ήδη ή έξακολουθούν νά ώργανώσουν εκδηλώσεις πρòς αξιολόγησι τού έργου τής Ζ' Οίκουμηνικής Συνόδου, πρòς έξαρσι τής σημασίας της και πρòς έπισήμανσι των μηνυμάτων της, τά όποια έχουν τεραστία ύπερχρονη σημασία και ήμπορούν νά ύπειθυμίζουσι και στόν σημερινò χριστιανικό κόσμò μερικές κατευθύνσεις ύγιους προσανατολισμού. Μιά μικρή συμβολή στό έργο τής προβολής μερικών εκ των ύπερχρόνων μηνυμάτων τής Ζ' Οίκουμηνικής Συνόδου άς θεωρηθοún και τά σχετικά άρθρα, πού θά δημοσιευθοún στο περιοδικò «'Εκκλησίαι» σέ όλίγες συνέχειες και ένότητες¹. Για νά είναι ή παρουσίασις των μηνυμάτων αúτων πληρέστερη, θά χρησιμοποιήσωμε τόσον τά Πρακτικά τής Συνόδου, όσον και

μερικές πτυχές τής διδασκαλίας μεγάλων εκκλησιαστικών προσωποποιήτων, ή όποια είτε προεβλήθη άπό τήν Σύνοδο, είτε προετοίμασε τò θρίαμβο τής διδασκαλίας τής Ζ' Οίκουμηνικής Συνόδου στήν έορτή τής Κυριακής τής 'Ορθοδοξίας.

*

Κατá τή διατύπωσι τού «Συναξαρίου τής 'Εκκλησίας τής Κωνσταντινουπόλεως», οί Πατέρες τής Ζ' Οίκουμηνικής Συνόδου συνήλθον άέν Νικαία τò δεύτερον κατá των δυσσεβώς και άμεθώς και άπερισκέπτως τήν 'Εκκλησίαν τού Θεοú είδωλολ τρείν είπόντων και τας σεπτάς και άγίας εικόνας διαβελόντων. Αύτη ή άγία έβδόμη και οίκουμηνική σύνοδος γέγονεν έν Νικαία τò δεύτερον έπί Κωνσταντίου βασιλέως και Ειρήνης τής αúτου μητρός και έπί 'Αδριανού πάπα Ρώμης, Ταρασίου Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανού 'Αλεξάνδρείας (Θεοδωρήτου 'Αντιοχείας) και 'Ηλία 'Ιεροσολύμων. 'Υπήρχον δέ συνεληθόντες άγιοι Πατέρες τόν άριθμόν τριακόσιοι έξήκοντα πέντε συνήλθον δέ κατá των Είκοσιόμαχων και άνθεμάτσαν έγγράφως πάσαν αίρεσιν και τούς των αίρέσεων έξάρχους, είτε και τούς εικονομάχους άπ ντας, έγγράφως εκθέμενοι και τυπώσατες ότι ό τας άγίας εικόνας μή προσκυνών άλλότριός έστιν τής των όρθοδόξων πίστεως και ότι ή τής εικόνας τιμή έπί τò πρωτότυπον διαβαίνει

1. Έκτός των άρθρων αúτων άναμένουν τή δημοσίευσί τους και μερικές μελέτες τού γράφοντος, πού είναι στή γερμανική γλώσσα.

καὶ ὅτι ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα καὶ τιμῶν προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τὴν τοῦ ἐγγραφομένου ὑπόστασιν»².

Ὅπως γίνεται φανερό ἀπὸ τὸ Συναξάριο αὐτὸ καὶ ὅπως πιστοποιεῖται ἀπὸ τὰ σχετικὰ δεδομένα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, τὸ πρῶτο καὶ σπουδαιότερο ὑπέρχρονο μήνυμα τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου συναρτᾶται πρὸς τὴν καταπολεμουσα αἱρετικές κακοδοξίες Θεολογία τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ ἐπομένως γενικώτερα πρὸς τὴν Θεολογικὴ Αἰσθητικὴ. Ἡ ὀπτικὴ γωνία, ὑπὸ τὴν ὁποία παρουσιάζει τὸν στοχασμὸν τῆς ἡ Αἰσθητικὴ αὐτῆ, εἶναι ἡ θεώρησις τῆς ἱστοριογενετικῆς διαμορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς παραδόσεως τῆς Χριστιανικῆς Ζωγραφικῆς καὶ τῆς φαινομενολογικῆς περιγραφῆς τῆς Τεχνικῆς τῆς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν μορφῶν τῆς ὑπὸ τὸ πρῶτο τοῦ λειτουργικοῦ καὶ κατηχητικοῦ (διδασκτικοῦ) χαρακτῆρος τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὁ ὁποῖος συναρτᾶται πρὸς τὸ θεολογικὸ, κοσμοθεωρητικὸ καὶ βιοθεωρητικὸ περιεχόμενό τους.

Ἔτσι γιὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἡ μορφολογία τῶν ἱερῶν εἰκόνων δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μέσον πρὸς καλύτερη ἔκφρασι ἢ κατανόησι τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ περιεχομένου. Τοῦτο κατέχει τὸ πρωτεῖο καὶ ἐξετάζεται περισσότερον, ἐνῶ ἡ μορφολογία καταλαμβάνει τὴ δευτέρη θέσι.

Ἡ ἐπισημάνσις τῆς ὑποταγῆς τῆς μορφῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων στὸ θεολογικὸ περιεχόμενό τους ἐσφαιλμένως ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὴν «αἰσθητικὴ» θεώρησι. Συχνὰ ἀκούεται: «Ἐξετάζω τὴν Χριστιανικὴ Τέχνη, ὡς Θεολόγος καὶ ὄχι ὡς Αἰσθητικὸς (esthète ἢ esthéticien)». Ἡ διατύπωσις αὐτῆ ἀντιπαράτασσι ἀδίκως τὴ Θεολογία πρὸς τὴν Αἰσθητικὴ, ἐνῶ πρόκειται γιὰ δύο ἔννοιες, πού δὲν εἶναι ἀντίθετες μεταξύ τους, ἀλλὰ εἶναι δυνατὸν — στὴν περιοχὴ τῆς μελέτης τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῆς καθ' ὅλου Χριστιανικῆς Τέχνης — νὰ ἀλληλοσυμπληρώνωνται.

Ἡ ἀντιπαράθεσις Θεολογίας καὶ Αἰσθητικῆς κατὰ τὴ μελέτη τῶν ἱερῶν εἰκόνων

εἶναι ἄστοχος, διότι δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῇ γνησίαι αἰσθητικὴ θεώρησις τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης χωρὶς ἐξέτασι τῆς συναρτήσεως τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῆς.

Ὁ φιλοσοφικὸς κλάδος τῆς Αἰσθητικῆς ἢ Φιλοσοφίας τοῦ Ὁραίου καὶ τῆς Τέχνης δὲν ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ ἀόρατο περιεχόμενον τῶν αἰσθητικῶν ἀντικειμένων, ἀλλὰ συνεξετάζει αὐτὸ μὲ τὴν μορφὴν τους καὶ τονίζει ὅτι κάθε ἔργο Τέχνης εἶναι ἐξωτερικὴ, ὄρατῆ, ἐποπτικὴ μορφή, πού ἐκφράζει ἐσωτερικὸ, ἀόρατο βιωματικὸ νόημα καὶ περιεχόμενον. Ἔστω ὡς παράδειγμα ἡ φαινομενολογικὴ κατανόησις τῆς Τέχνης ἀπὸ τὸν Schelling ἢ ἀπὸ τὸν Hegel ἢ ἀπὸ τὸν Schopenhauer, πού τόνισαν ὅ,τι πρὸ πολλῶν αἰώνων τόνισαν οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Συμφώνως πρὸς τὴν κατανόησι αὐτῆ τὸ «καλλιτεχνικὸν δύνασθαι», δηλαδὴ ἡ ἱκανότης πρὸς δημιουργία καλλιτεχνικῆς μορφῆς, συνεξετάζεται μὲ τὸ «καλλιτεχνικὸν βούλεσθαι», δηλαδὴ μὲ τὸ τί θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὁ καλλιτέχνης χρησιμοποιοῦντας τὴν α' ἢ β' καλλιτεχνικὴ μορφή. Ἔτσι ἡ ἱστορία τῶν καλλιτεχνικῶν μορφῶν εἶναι ἱστορία τῆς «ἐκφράσεως». Ὁ καθορισμὸς τῆς καλλιτεχνικῆς βουλήσεως, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχεται ἡ ὄρατῆ καὶ ἐποπτικὴ μορφή, προϋποθέτει γνῶσι τῆς κοσμοθεωρίας καὶ βιοθεωρίας τοῦ καλλιτέχνου³. Τὸ καλλιτεχνικὸ ἀντικείμενον, ἐπομένως καὶ ἡ ἱερὴ εἰκὼν, παρουσιάζει δύο διαστάσεις, πρῶτον πού ἔχει ὡς συνέπεια τὸ ὅτι ἡ αἰσθητικὴ ἀξία στηρίζεται σὲ τελευταία ἀνάλυσι στὴ σχέσι καὶ σύνδεσι μεταξύ ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ ἐσωτερικοῦ περιεχομένου. Συμφώνως πρὸς τίς βαθυστόχαστες αἰσθητικὲς παρατηρήσεις τοῦ Nikolai Hartmann, σὲ κάθε ἔργο Τέχνης ὑπάρχει κάποιον «φόντον», πού ἔχει ὀρισμένον πνευματικὸ νόημα. Αὐτὸ τὸ «φόντον» αἰσθητοποιεῖται στὴν πραγματικὴ πρόσοψι τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἀντικειμένου. Πρὸς χάριν αὐτοῦ τοῦ «φόντου» καὶ βαθυτέρου νοήματος ὑπάρχει ἀκριβῶς στὸ ἔργο τῆς Τέχνης ἡ ἐξω-

2. Hippolyte Delehaye, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Βρυξέλλες 1902, σ. 432.

3. Ὁ Johannes Hessen ἔδειξε τὴ στενὴ συνάρτησι Τέχνης καὶ Κοσμοθεωρίας στὸ βιβλίον του Die Geistesströmungen der Gegenwart, Freiburg im Breisgau 1937, κεφ. β': Die Geisteswende in der Kunst.

Ο ΠΡΩΗΝ ΚΩΟΥ ΙΕΖΕΚΙΗΛ (+)

Τὴν 25ην Ἰουλίου, ἡμέραν Σάββατον ἐπέβαλε εἰς τὸν Ἰ. Ναὸν Ἀναλήψεως Βύρωνος ἡ ἐξοδὸς Ἀκολουθία τοῦ κοιμηθέντος τῆ 23ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἑορτῆ τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ, μακαριστοῦ Ἱεράρχου πρώην Κώου κυροῦ Ἰεζεκιήλ. Τὴν πρωτὰν κατὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἱερούργησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ὑδρας κ. Ἱερόθεος καὶ ἀκολούθως κατὰ τὴν ἐξοδὸν Ἀκολουθίαν ἔλαβον μέρος οἱ Σεβασμιώτατοι Γυθείου Σωτήριος ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καὶ ὠμίλησεν ἐπικαίρως, ὁ γὺν Κώου κ. Αἰμιλιανός, καὶ παρέστη ὁ Σεβ. Ροδοπόλεως Ἱερόνυμος, Σχολάρχης Χάλκης.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας ὁ Σεβ. Ὑδρας ἐξεφώνησε τὸν παρατιθέμενον ἐπικήδειον:

Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄριτι καί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα

ἀναπαύσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν» (Ἀποκ. ιδ' 13).

Μακαρίζει ὁ ἀποκαλυπτής Ἰωάννης ὁ ἡγαπημένος μαθητὴς τοὺς νεκρούς. Καὶ εἶναι ἴσως τὸ μοναδικὸν χωρίον καθ' ἅπασαν τὴν ἁγίαν Γραφήν, εἰς τὸ ὁποῖον μακαρίζονται οἱ νεκροί. Εἰς τὴν περιλάλητον ἐπὶ τοῦ ὄρους ὀμιλίαν ὁ Κύριος μακαρίζει τοὺς πραεῖς ὡς κληρονόμους τῆς γῆς, τοὺς πενθοῦντας, τοὺς ἐλεήμονας, τοὺς καθαροὺς τῆ καρδία, τοὺς δειωγμένους (Ματθ. ε' 3-12). Καὶ ὁ Ἀποκαλυπτής μακαρίζει τοὺς γρηγοροῦντας καὶ τηροῦντας τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἵνα μὴ γυμνοὶ περιπατῶσι (Ἀποκ. ις' 15). Καὶ αἱ τάξεις αὗται τῶν μακαριζομένων προβάλλουν τὰς ἀρετὰς τὰς ὁποίας ἔχουν καὶ ἀκριβῶς ὡς ἐνάρετοι μακαρίζονται. Ἀλλὰ καὶ οἱ νεκροὶ εἰς τὸ ἸΔ' Κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως μακαρίζονται ὄχι ἀπλῶς διότι ἀποθνήσκουν, ἀλλὰ διότι ἀποθνήσκουν ἐν Κυρίῳ, δηλ. ἐν ἀρεταῖς. Καὶ δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ὁ

τερικὴ μορφή καὶ πρόσοψις του. Ἐπομένως φορεὺς τῆς αἰσθητικῆς ἀξίας δὲν εἶναι οὔτε μόνον ἡ πρόσοψις τῆς μορφῆς, οὔτε μόνον τὸ «φόντο» τοῦ πνευματικοῦ νοήματος, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μαζὶ συνταιριασμένα ὡς ἀντικείμενο αἰσθητικῆς θέας⁴.

Ἡ γνωστὴ λοιπὸν αἰσθητικὴ θεώρησις δὲν σημαίνει συρρίκνωσι τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ ἐξωτερικὰ μόνον μορφὰς («στυλ»), τεχνοτροπία, τεχνικὴ κ.τ.τ.). Ἀντιθέτως ἀναζητεῖ τὴν αἰσθητικὴν ἀξία στὴν ποιότητα τῆς ἐκφράσεως τοῦ σπουδαιότερου ἀοράτου πνευ-

ματικοῦ περιεχομένου μὲ τις μορφὰς αὐτές. Δι' αὐτὸ καὶ στὸν τομέα τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρξῃ Φιλοσοφικὴ Αἰσθητικὴ χωρὶς Θεολογία, δηλαδὴ χωρὶς ἐξέτασι τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τῶν καλλιτεχνικῶν μορφῶν. Ἐπομένως στὸν τομέα αὐτὸ εἶναι νητὴ σύγκρουσις ὄχι μεταξὺ Θεολογίας καὶ Αἰσθητικῆς, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ τῆς γνησίως αἰσθητικῆς (ἐπομένως ἀναποφεύκτως καὶ Θεολογικῆς) θεωρήσεως καὶ τοῦ ψευδοαισθητικοῦ ἐνδιαφέροντος πρὸς μελέτη μόνον τῶν ἐξωτερικῶν μορφῶν χωρὶς ἀναφορά στὸ θεολογικὸ τους περιεχόμενο.

Τὸ ὑπέρχον αὐτὸ μήνυμα τῆς ὑγιοῦς Αἰσθητικῆς μεταδόθηκε πρὸ 1200 ἐτῶν καὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, γιὰ τοὺς ὁποίους καὶ ἡ αἰσθητικὴ σφαῖρα τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐμψυχώνεται ἀπὸ τὴ Θεολογία τοῦ Λόγου, ὁ Ὅποῖος «σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰωάν. α', 14) καὶ ὁ Ὅποῖος «φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (Ἰωάν. α', 9).

Ἀλλὰ περισσότερα γιὰ τὴ Θεολογία τῶν εἰκόνων θὰ εἴπωμε στὸ ἐπόμενο ἄρθρο μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

4. Περισσότερα σχετικῶς βλ. στὰ ἐξῆς: Ν. Ἰ. Λοῦβερ, Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις, Ἀθήναι 1937, σ. 141-142. Τοῦ Ἰδίου, Μεταξὺ δύο κόσμων, Ἀθήναι 1949, σ. 77-78. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὸ Ὄρατο, Ἀθήναι 1972, σ. 8-10. Τοῦ Ἰδίου, Ἐγχειρίδιον Φιλοσοφίας, τεῦχος Α': Εἰσαγωγικά-Γνωσιολογία-Γενικὴ Ἀξιολογία, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1967, σ. 101-102. Τοῦ Ἰδίου, Τέχνη καὶ Ἐλευθερία (Αἰσθητικὸ δοκίμιον), Ἀθήναι, 1976, σ. 17 ἐξ. Τοῦ Ἰδίου, Ὑποκείμενο καὶ Ἀντικείμενο στὸ γνωστικὸ καὶ στὸ αἰσθητικὸ βίωμα, Ἀθήναι 1983, (Ἀνάπτυξιν ἐκ τῆς «Θεολογίας»), σ. 9 (499) ἐξ. Ἰωάννου Ν. Θεοδώρου, κ.ο.π.ο.ύ.λο.υ., Εἰσαγωγή στὴ Φιλοσοφία, τόμ. Γ'. Γνωσιολογία-Ἠθικὴ Φιλοσοφία-Αἰσθητικὴ, Ἀθήναι 1975, σ. 569. Nicolai Hartmann, Ästhetik, Berlin 1966, σ. 164 ἐξ. Johannes Hessen, Lehrbuch der Philosophie, τόμ. 2: Wertlehre, München 1948, σ. 70, 231 ἐξ. Γενικότερα γιὰ τὴ σχέσι μορφῆς καὶ περιεχομένου στὰ ἔργα Τέχνης βλ. A. Malfaux, La psychologie de l'art, 3 μέρη, Paris 1947-1950. M. Heidegger, Der Ursprung des Kunstwerkes: Holzwege, Frankfurt a. M. 1963. J.-P. Weber, La psychologie de l'art, Paris 1958. H. Kühn, Wesen und Wirken des Kunstwerkes, München 1960. C. Greenberg, Art and Culture, Boston 1961.

μακαρισμὸς οὗτος τοῦ Ἀποκαλυπτοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἐπι-
σιτέγρασμα καὶ ἐπισφράγισμα παντὸς ἄλλου μακαρι-
σμοῦ.

Ἀδιάστως, ἁρμονικῶς, χωρὶς οὐδεμίαν προσπά-
θειαν ἀναγκαστικῆς προσαρμογῆς, ἐφαρμόζεται ὁ ἐν
λόγῳ μακαρισμὸς τοῦ Ἀποκαλυπτοῦ, εἰς τὸ πρόσω-
πον τοῦ προκειμένου νεκροῦ Σεβασμιωτάτου Μητρο-
πολίτου πρώην Κῶν Κυροῦ Ἰεζεκιήλ ἐκ
Παιτρῶν καταγομένου καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ μα-
καριστοῦ Γέροντος τῶν Πατρῶν Ἀρχιμ. Γεωργίου
Παρασκευοπούλου γαλουχηθέντος. Ἐγεννήθη πρὸ 75
περίπου εἰτῶν εἰς τὴν Πόλιν τοῦ Πρωτοκλήτου τῶν
μαθητῶν Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, τὸν ὁποῖον ἰδιαι-
τέρως εὐλαβεῖτο ὁ ἀείμνητος. Ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων
ἐρρίφθη εἰς τὴν βιοπάλην, σκληρῶς ἐργαζόμενος ἀπὸ
τῶν πρώτων παιδικῶν χρόνων, διὰ τὰ ἐξασφάλισιν
τὸν ἐπιούσιον. Εἶπεν ὅμως παραλλήλως κραταῖαν τὴν
ἔφειν τῆς μορφώσεως καὶ τὸν Θεόδοτον πόθον νὰ
ὑπηρετήσῃ ὡς διάκονος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ συμ-
βάλλῃ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς
βασίλειας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑπεβλήθη διὰ τὴν πραγμά-
τωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ στόχου εἰς ἀνεκδιηγήτους
θυσίας, συναθλούμενος μετὰ τοῦ ἀδελφικοῦ φίλου καὶ
σοστρατιώτου εἰς τὰ πνευματικὰ παλαίωματα μακα-
ριστοῦ θεολόγου Νικολάου Καρούσου, καταλιπόντος
ἀγῆρω μνήμην διὰ τὴν παροιμιώδη ταπεινοφροσύνην,
ἀπλότητα καὶ ἀκατηγόρητον, τοῦτ' αὐτὸ ἅγιαν βιοτήν.
Καὶ συνηγοροῦντο ἐν πνεύματι Θεοῦ οἱ δύο ἀχώρι-
στοι φίλοι δραματιζόμενοι μὲ τὰ μυθικὰ μεγέθη τῆς
παιδικῆς φαντασίας, ὁ μὲν νὰ καθέξῃ τὸν Θρόνον
τοῦ Οἰκουμενικοῦ, ὁ δὲ ἕτερος τῆς Ρώμης, κατὰ τρέ-
πον θεβαίως τὸν ὁποῖον μόνον τὰ ἄγνα καὶ ἄπλαστα
παιδικὰ δράματα ἠδύνατο νὰ στοιχειοθετήσουν καὶ
νὰ τὰ καταστήσουν κατορθωτά, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ
πραγματοποιηθῇ ἡ ἔνωσις τῶν διεσπασμένων τμημά-
των τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἀληθινὸν ἄδλον ἀπειτέλεσε ἡ πρόσκλησις τῆς ἐγ-
κυκλίου μορφώσεως, διὰ τὰ μέσα τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης,
καθ' ὃν χρόνον, παραλλήλως, χειρωνακτικῶς ἐργα-
ζόμενος, ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἀναγ-
καῖα πρὸς συντήρησιν ὄχι μόνον δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ
διὰ τοὺς μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἀποτελεῖ τίτλον ἰδιαίτερας
τιμῆς ἡ ὀψιμάθειά του. Ἐκαλεῖτο τὴν μὲν ἡμέραν, διὰ
τὰς χρεῖας αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων, σκληρῶς
νὰ ἐργάζεται, τὰς δὲ νύκτας, πέρα τῶν ἀγρυπνιῶν
τοῦ Γέροντός του εἰς τὰς ὁποίας συμμετεῖχε ἀνελλι-
πῶς, νὰ παρατείνῃ ἔτι καὶ ἔτι τὸν χρόνον τῆς ἀγρυ-
πνίας διὰ τὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς μελέτας τῶν νικητρι-
νῶν σχολείων εἰς τὰ ὁποῖα ἐφοῖτα. Ἐνα κεφάλαιον
τοῦ βίου του ἐμπνευσμένον. Κεφάλαιον τὸ ὁποῖον τό-
σα ἔχει νὰ εἴπῃ εἰς τὰ νεῖα τῆς ἐποχῆς, διὰ τὰ
ὁποῖα αἱ σπουδαὶ κατακτιῶνται εὐχερέστερον χωρὶς
ἐν τούτοις νὰ ἀνέρχωνται εἰς τὰς πνευματικὰς κορυ-
φὰς τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν
τόσον οἰκείαι εἰς τὸν προκειμένον νεκρὸν. Ἐνα κε-
φάλαιον τοῦ βίου τοῦ ἀοιδίμου ἀδελφοῦ, τὸ ὁποῖον
θὰ ἀναμνήνῃ τὸν ἐρευνητὴν πὸν θὰ τὸ προβάλῃ.

Ἡ μετὰ ταῦτα πορεία τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου

πρ. Κῶν Κυροῦ Ἰεζεκιήλ, αἱ σπουδαὶ του εἰς τὴν
Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, ἡ χειροτονία του εἰς
Κληρικόν, ἡ προσανάβασίς του εἰς τὸ κλίμα τοῦ Πα-
τριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ μετάβασίς του εἰς
τὴν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν
Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ἡ ἀνάδειξις του εἰς
Ἀρχιεπισκοπὸν Αὐστραλίας, αἱ περιπέτειαι του καὶ
οἱ ἀγῶνες του διὰ τὴν θεμελίωσιν καὶ ὁργάνωσιν
τῆς νεοπαγοῦς Ὄρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐν Αὐστραλίᾳ,
ἡ ἀνάδειξις του εἰς Μητροπολίτην Πισιδίας καὶ τέ-
λος ἡ τοποθέτησις του εἰς τὴν χηρεύουσαν Μητροπό-
λιν Κῶν ἀποτελοῦν σταθμοὺς φωτεινῆς διακονίας
ἐνὸς ἀληθινοῦ ἐργάτου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ,
ὁ ὁποῖος ταπεινός, ἀπλοῦς χωρὶς ἴχνος οἰήσεως, ἐπάρ-
σεως ἢ ἀλαζονείας ἐστράτευε ἑαυτὸν ὅπου ἐκάστοτε
ἐκαλεῖτο. Καὶ ἀπειτέλει καὶ ἀποτελεῖ τοῦτο ἓνα μῆ-
νυμα μοναδικῆς δυνάμεως διὰ τοὺς ἐκκλησιαστικὸς
ἐργάτας, οἱ ὁποῖοι τόσον συχνὰ δυσαρρυστοῦνται ἢ καὶ
ἀρνοῦνται νὰ διακονήσουν εἰς τὰς θέσεις διὰ τὰς ὁ-
ποίας στρατεύονται ἢ καὶ πολλάκις προσπαθοῦν νὰ
ἐπιλέξουν ὑψηλότερας κατ' αὐτοὺς ἢ περισσότερον
προσοδοφόρους διακονίας. Ταῦτα πάντα ἦσαν ὅμως
ἄγνωστα διὰ τὸν ἀοιδίμον Κυρὸν Ἰεζεκιήλ, ὁ ὁποῖος
οὐδέποτε προσεπάθησε νὰ ἐπιλέξῃ ἢ ἠρῆσθῃ νὰ στρα-
τευθῇ ὅπου ἐκαλεῖτο. Γνήσιον καὶ ἀδαμαντίνης κα-
θαρότητος Ὄρθόδοξον Ἐκκλησιαστικὸν Φρόνημα.

Διὰ ταῦτα πάντα καὶ δι' ἄλλα πολλά, περὶ ὧν
ἐπιλείπει ἡμᾶς διηγουμένους ὁ χρόνος, δυνάμεθα ἀδι-
στάκτως νὰ εἴπωμεν δι' ὁ μακαριστὸς Κυρὸς Ἰεζε-
κιήλ ἔζησεν ἐν Κυρίῳ ἐν καθαρότητι βίου, ἐν ἀδόλῳ
ταπεινοφροσύνη, ἐν συνέσει καὶ φρονήσει, ἐν ὑπακοῇ
τηφλῇ εἰς τὰ προσιτάγματα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ κελευ-
σματα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας Του, ἐν ἀπλό-
τητι ἀνυποκρίτου βίου, ἐν ἀφροσώσει εἰς τὴν πάσῃ
δυνάμει κατάκτησιν τοῦ ἁγιασμοῦ. Ἐζῆσεν ἐν Κυρίῳ
καὶ δι' αὐτὸ ἠξιώθη νὰ ἀποθάνῃ ἐν Κυρίῳ. Καὶ ἀρμύ-
ζει ἐπομένως δι' αὐτὸν ἡ ἐπανάληψις τῆς φωνῆς ἢ
ὁποῖα κατὰ τὸν Ἀποκαλυπτὴν ἠκούσθη ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ τῆς λεγομένης: «Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ
ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρι· νὰ λέγει τὸ Πνεῦμα ἵνα
ἀναπαύσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. Τὰ δὲ ἔργα αὐ-
τῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν».

Ναί, φίλιτατε ἀδελφέ! Θὰ εὖρης ἀληθῶς ἀνάπαν-
σιν, παράκλησιν καὶ παραμυθίαν ἀπὸ τῶν κόπων τῆς
πολυμόχθου σαρκός. Ὑπῆρξες εἰς ἀπὸ τοὺς περισσό-
τερον μοχθήσαντας Ἐπισκόπους. Περιώδευες ἀπο-
στολικῶς πορευόμενος ἀνὰ τὰς Ἠπειροὺς τῆς Οἰκου-
μένης ἀναζητῶν τὰ πρόβατα τῆς Διασκοπῆς, ἕως οὗ
εἰς τὸ πρόσωπον τῶν προβάτων καὶ δι' αὐτῶν συνη-
τησες τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύριον, εἰς τὰ χαράγματα
τῶν ποδῶν τοῦ Ὁποίου ἰχνηλατῶν ἐδέχθης τὸ προσ-
κλητήριον τῆς αἰωνιότητος. Καὶ πορεύεσαι εἰς τὴν
αἰωνίαν Πατρίδα διὰ τῆς Ἀγιορειτικῆς ἀκροπόλεως
τῆς Ὄρθόδοξου ἀσκήσεως καὶ βιοτῆς ὅπου καὶ θὰ
ἐνταφιασθῇς εἰς τὸ Ἑσχασιτήριο τὸ ὁποῖον ἀνεκαί-
νισες καὶ ἐβάπτισες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πρωτοκλήτου
Ἀνδρέου διὰ τὰ ἐνθυμῆσαι τὴν Γενέτειραν, τὴν γῆν
τῶν Πατέρων σου καὶ τῶν πρώτων δραματιζομένων.
Τὸ σῆνωμά σου θὰ τὸ δεχθῇ ἡ Ἀγιορειτικὴ γῆ ἢ πο-

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

7) Δωρητήριον Μητροπολίτου Πολυανῆς Παρθενίου (1906).

Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ δωρητηρίου ἐγγράφου, ὁ κατὰ τὸ 1906 Μητροπολίτης Πολυανῆς Παρθένιος, ὑπῆρξεν ἀδελφὸς τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος. Οὗτος κατὰ τὴν 28ην Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1906 συνέταξε τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον δωρητήριον γράμμα του, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἡγούμενον καὶ τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς, γνωρίζων εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν ἱεράν Μονὴν τῆς μετανοίας του, τὴν ἀγάπην του πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ «ἀξιοσεβάστους συνασκουμένους πατέρας καὶ τὸν ἡγούμενον», ἀλλὰ καὶ τὴν ἀφιέρωσιν «ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τοῦ ἱεροῦ σκηνώτος» διαφόρων ἀρχιερατικῶν εἰδῶν ἐκ τῆς περιουσίας του, μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως οἱ πατέρες κατὰ τὰς πρὸς Κύριον ἐντεύξεις των μνημονεύουν τοῦ ταπεινοῦ Παρθενίου ἀρχιερέως. Τὸ κείμενον τοῦ δωρητηρίου χειρογράφου ἔχει ὡς κάτωθι:

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ

Δωρητήριον

Πανοσιώτατοι καθηγούμενοι τῆς Ἱερᾶς Σιαυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικάνορος Ζάβορδας, καὶ λοιποὶ ἀξιοσεβάστοι συνασκούμενοι ἐν αὐτῷ πατέρες. Ἐκτὸς τοῦ ἀπὸ 12ης Ἰουλίου τοῦ ἐνεστώτος ἔτους γράμματις ἕτερον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς οὐκ ἔλαβον, καὶ ἀγνοῶ τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἐλάχιστος τυγχάνων ἀδελφὸς τῆς ἡμετέρας Μονῆς πρέπει πάντοτε νὰ σκέπτηται ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναδείξεως αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ὡς τοιοῦτος, ἀποστέλλω ἤδη καὶ αὐθις πρὸς ὑμᾶς διάφορα ἀρχιερατικὰ ἐκ τῆς περιουσίας μου, ἵνα ὑπάρχωσιν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τοῦ Ἱεροῦ μας σκηνώματος καθότι ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῆς μέχρι

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 529 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

σήμερον τοιαῦτα δὲν ὑφίστανται, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐδώρησά τις, ἐκτὸς τῆς πρώτης σιολῆς, ἣν ἀφιέρωσα καὶ αὐθις ἀποστέλλω τὰ ἐξῆς:

(3) τρεῖς πόγους, ἓνα σιχάριον, 2 ἐπιτραχήλια, 3 ζεύγη ἐπιμάνικα, 2 περιζώνια, 1 σάκκον, 2 ἐπιγονάτια, ἓνα ὠμοφόριον μέγαλον, 2 ἐγκόλπια, μίαν μίτραν, δύο παιτηρίτσας, ἐν ζεύγος δικηροτρικῶν ἀργυρῶν, ἐν δοχεῖον ἀργυροῦν, πέντε σιοτῶν μικρῶν, διὰ ζέον, δύο ὠμοφόρια μικρὰ, μίαν ἀρχιερατικὴν φυλλάδα, ἓνα σάβανον διὰ τὸν πάπον Διονύσιον, διάφορα πολυσιαύρια καὶ σχήματα τοῦ μεγάλου σχήματος μὲ μικρὰς εἰκόνας τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος.

Καὶ ταῦτα παρακαλῶ θεομῶς πάντας τοὺς Ἁγ. ἀδελφούς καὶ Πατέρας, νὰ διαφυλαχθῶσιν μετὰ τῶν ἄλλων Ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς εἰς οἶον δεῖ τόπον ἀνήκουσι.

Ὅταν δὲ διερχομένου ἐνὸς ἐκ τῶν ἐκεῖ Ἁγ. Ἀρχιερέων ἐκεῖθεν θελήσῃ ἢ θελήσῃτε νὰ ἱερουργήσῃ ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ μὴ ἔχων τοιαῦτα ἰδικὰ του, καὶ ζητήσει τὰ ἰδικὰ μας δύνασθε νὰ διατάξῃτε τὸν σκευοφύλακα, ὅπως δώσῃ διὰ τὴν ἱερουργίαν μίαν τῶν σιοτῶν καὶ ἔπειτα θέσει αὐτὴν ἐν τῷ πρὸ τόπω, ἔχοντος ὁ ἴδιος συνάμα καὶ τὴν κανονικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν τοῦ ἱερουργεῖν ἀκολούτως.

Ἐπὶ τοῦτοις διατελῶ εὐχόμενος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Παρθενίου ἀρχιερέως ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κύριον ἀπευθυνόμεναις δεήσεσιν, ὅπως τύχωμεν τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Ἄν δὲ καὶ πάλιν ἔχωμεν τὴν καλὴν τύχην δυνατὸν καὶ προσωπικῶς νὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους ἢ καὶ δι' ἄλλων δωρημάτων.

Τὴν 28ην Νοεμβρίου 1906 ἐν Δοθηράνῃ.

† Ὁ Πολυανῆς Παρθένιος
Διάκωρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

11. ΑΓΙΑ ΛΕΙΨΑΝΑ - ΛΕΙΨΑΝΟΘΗΚΑΙ

Μεταξὺ τῶν πρώτων ἀνυστάκτων φροντίδων ἡμῶν ὑπῆρξεν ἡ προσπάθεια συγκεντρώσεως τῶν ἱερῶν Λει-

τιομένη μετὰ τὸ ἅγιον αἷμα καὶ τοὺς τιμίους πνευματικούς ἰδρωτῶνας Μαρτύρων, Ἀσκητῶν καὶ Ὁσίων, οἱ ὅποιοι κατελάμπουναν τὸ ἀγιορευτικὸν σιερῶμα. Καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ συνεχίζεις τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν Ἁγίων παλαιῶν Ἐπισκόπων τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἐπεδίωκον νὰ διανύσουν τὸ τελικὸν στάδιον τοῦ διαύλου τῆς ἐπιγειοῦ βιοτῆς των εἰς τὴν ἀγίαν γῆν τοῦ Ἁθωνος καὶ νὰ ἐνταφιασθοῦν εἰς αὐτήν. Ἐνα ἀκόμη μῆνυμα τὸ ὁποῖον προσφέρεις εἰς ἔλους μας μετὰ τὸ ταπεινὸν καὶ ἀνεπητίδευτον συναξάριον τῆς βιοτῆς σου.

«Καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν». Μετὰ τὴν εὐγλωττον, μετὰ τὴν αἰωνίαν συνηγορίαν τῶν κα-

λῶν, τῶν ἁγίων ἔργων μετὰ τὰ ὁποῖα κατέστρεψες τὴν ἐφήμερον πάροδον τοῦ βίου σου θὰ παρουσιασθῆς πρὸ τοῦ Θρόνου τοῦ ἀδεκάστου κριτοῦ διὰ τὴν δώσης λόγον — πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς — καλὸν καὶ εὐλογημένον, λόγον δεδικαιωμένον.

Ναί, ἀδελφέ, φίλιτε. Μετὰ τοῦ Χρυσοορρόου Δαμασκηνοῦ ἐκτενῶς προσευχόμενοι ἀναφωνοῦμεν: «Χριστὸς σὲ ἀναπαύσει ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ Πύλας Παραδείσου ἀνοίξει σοὶ Βασιλείας δείξει πολίτην καὶ ἄφροσίν σοι δώη, ὧν ἡμαρτες ἐν βίᾳ φιλόχρηστε».

Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἀξιομακάριστε καὶ ἀείμνηστε ἀδελφέ.

† Ὁ Ὑδρας ΙΕΡΟΘΕΟΣ

φάνων τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Νικάνορος. Ταῦτα εὐρίσκοντο διεσπαρμένα, ὄχι μόνον ἐντὸς τῆς ἱερᾶς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς Νεοὺς καὶ χωρία μακρὰν αὐτῆς. Μὲ συγκλίνησιν θαυτάτην καὶ μεγίστην ἀνεύρομεν καὶ τὰς δύο ἀφθάρτους παλάμας τοῦ Ἁγίου Νικάνορος. Ἡμετέρα φροντίδι οἱ ἐν Ἀθήναις ἀργυροχόοι ἀδελφοὶ Καραβία κατεσκευάσαν εὐμεγέθη κυτίον μετὰ ἀναγλύφων παραστάσεων τοῦ Ὁσίου Νικάνορος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐναποθέσαμεν τὰ ὄσα ἐκ τούτων διεσώσαμεν, εἰς διηγετικὴ ἀσφάλειαν καὶ ἀγιασμόν τῶν εὐλαδῶν προσκυνητῶν. Ἐκείνῳ δὲ τὸ ὁποῖον πάντοτε διεπίστωνα καὶ ἐπληροφορούμην ἐκ τῆς μετ' εὐλαθείας ἀναστροφῆς μετ' αὐτῶν ἦτο καὶ εἶναι ἡ ἀρρητος εὐωδία ἡ ἐκ τούτων ἐκπεμπομένη, ἡ μαρτυροῦσα τὴν ὁσιότητα καὶ τὸ ἅγιον τῆς ζωῆς τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ διαλαμβάνομεν περὶ τῶν ὄσων φυλάσσονται εἰς τὴν Μονὴν ἱερῶν Λειψάνων μετ' ἰδιαιτέρας συντόμου περιγραφῆς ἐκάστου ἀργυροῦ κυτίου, τὰ ὁποῖα θεθαίως μετὰ τῶν ἐπιγραμμάτων ἐπ' αὐτῶν δηλώνουν τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν εὐλάβειαν τῶν πατέρων καὶ μοναχῶν πρὸς τὸν κτίτορα καὶ ἰδρυτὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τὸν Ἅγιον Νικάνορα.

Α'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ καϊδιόσχημος διαστάσεων: 0,22X0,18X0,18 μ. Ἐντὸς αὐτῆς περιέχεται ἡ ἀριστερὰ παλάμη τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ θαυματουργοῦ. Φέρει ἀναγλύφους μορφᾶς ἁγίων καὶ ἀγγέλων, ἦτοι τοῦ Κυρίου ἐπὶ θρόνον, ἔχοντος ἐκατέρωθεν αὐτοῦ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, τοὺς ἁγίους Γεώργιον, Δημήτριον, Τρύφωνα, Ἀθανάσιον καὶ Θεόδωρον Τύφωνα. Ἐπ' αὐτῆς ἡ ἐπιγραφή: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΥΤΙΟΝ ΕΤΕΛΕΣΘΗ ΠΑΡΑ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΓΑΠΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΔΙΑ ΧΕΙΡΩΝ Δ' ΕΜΩΝ ΤΩΝ ΚΑΔΑΡΥΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ 1816».

Β'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ καϊδιόσχημος, διαστάσεων: 0,24X0,15X0,15 μ., φέρει ἀναγλύφους παραστάσεις καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσοστόμον, ἐγένετο: «ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ... ΕΚ ΚΩΜΗΣ ΣΤΑΓΩΝ».

Γ'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ διαστάσεων: 0,20X0,14X0,13 μ., με ἀναγλύφους παραστάσεις, περιέχει τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων ἁγίου Νικάνορος καὶ Κηρύκου, φέρει τὴν ἐπιγραφήν: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΥΤΙΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΗΣ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΖΑΜΠΟΥΡΔΑΣ 1678».

Δ'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ διαστάσεων: 0,25X0,10X0,11 μ., περιέχει τεμάχια ἐκ τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τῶν Ἁγίων Ἰγνατίου, Κηρύκου, Γεωργίου, Νικάνορος, ἀναγράφει ἀκόμη τὰ ὀνόματα ἐπὶ τῆς

αὐτῆς πλακὸς Ἀρτεμίου καὶ Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, πλὴν ὅμως αἱ θέσεις εἶναι κεναί, ἐλλειπόντων ὀσκεικῶν τεμαχίων. Ἐγένετο: «ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΣΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΖΑΜΠΟΥΡΔΑ ΔΙΑ ΨΥΧΙΚΗΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΩΝ. ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΘΗ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΚ ΧΩΡΑΣ ΝΙΚΑΛΙΤΖΑΣ». Πρόκειται περὶ ἔργον με λεπτὰς καὶ ὠραίας διακοσμήσεις καλλιστῆς τεχνιοποιίας, ἄνευ χρονολογικῆς ἐνδείξεως.

Ε'. Ἐτέρα ἀργυρᾶ Ἱερὰ Λειψανοθήκη διαστάσεων: 0,34X0,10X0,10 μ., ἐπιμήκους σχήματος φέρουσα τὸν δεξιὸν θραχίονα μετὰ τῆς παλάμης τοῦ Ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ Θαυματουργοῦ. Αποτελεῖ ἔργον ἀρίστης τέχνης. Τὰ πλευρικά μέρη φέρουν ἀναγλύφους ὠραίας διακοσμήσεις καὶ χριστιανικὰ σύμβολα ὡς καὶ τοὺς κάτωθι ἁγίους: Δημήτριον, Ἀθανάσιον, Διονύσιον, Νικάνορα, Νικόλαον, Γεώργιον. Ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει ἐπιγραφή ἔχουσα οὕτως: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΙΒΩΤΙΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΠΙΚΕΚΛΗΜΕΝΗΣ ΖΑΜΠΟΥΡΔΑΣ ΕΝ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ 1798».

ΣΤ'. Ἱερὰ Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ, διαστάσεων: 0,24X0,13X0,11 μ., εἰς τὸ ἄνω μέρος ὁ Ὁσίου Νικάνορος δι' ἀναγλύφου τεχνιοποιίας. Περιέχει τεμάχια ἐκ τῶν Ἱερῶν Λειψάνων: Ἐρμούλου καὶ Παντελεήμονος ὡς καὶ ἄλλα μικρὰ τεμάχια ἀνωνύμως, τοποθετημένα εἰς ἀσημιωμένας θέσεις. Ἐπ' αὐτῆς διακρίνεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΥΤΙΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΖΑΒΟΥΡΔΑΣ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΖΩΣΙΜΑ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ 1776 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 30».

Ζ'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ διαστάσεων: 0,25X0,15X0,15 μ., περιέχει τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Δημητρίου τοῦ ἐκ Σαμαρίνης, παραλεύρως ὑπῆρχον, ὡς ἀναγράφεται, τεμάχια Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου πλὴν ὅμως ἐλλείπει, ὡς καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Περιέχεται ἐπ' αὐτῆς διακοσμήσεις ὡς καὶ ἀνάγλυφοι παραστάσεις τῆς θείας Στανρώσεως καὶ Ἀναστάσεως, τοῦ Κυρίου ἐπὶ θρόνον, ἔχοντος ἐκατέρωθεν τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Πρόδρομον κοσμοῦν τὴν ὄλην κατασκευὴν τῆς Λειψανοθήκης. Ἐπὶ τῆς κάτωθεν αὐτῆς πλευρᾶς σῶζεται ἡ ἐπιγραφή: «Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΑ ΘΗΚΗ ΕΓΕΝΕΤΟ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΤΑΤΟΥ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1850 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 3. ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΔΑΖΑΡΟΥ Δ. ΤΟΥ ΕΚ ΚΩΜΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ. ΔΡΑΜΙΑ 450 ΓΡΟΣΙΑ ΠΑΡΑΔΗΣ 80 ΤΟΥ ΔΡΑΜΙ, ΓΡΟΣΙΑ 400».

Η'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ διαστάσεων: 0,23X

0,15X0,15 μ., «ΑΡΓΥΡΑ ΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΤΑΦΟΥ», περιέχει τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων τῶν ἁγίων: Νικάνορος, Ἰουλίτης, ἐγένετο δέ: «ΔΙ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΟΥ Κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΤΗΜΑ ΑΥΤΟΥ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΔΗΜ. ΧΡΥΣΙΚΟΥ ΕΚ ΚΟΖΑΝΗΣ 1841 ΜΑ·Ι·ΟΥ 1». Κοσμείται δι' ἀναγλύφων παραστάσεων καὶ εἰκόνων, ὡς τοῦ Κυρίου ἐπὶ Θρόνου, Σταυρώσεως, Ἀναστάσεως, τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Προδρόμου.

Θ'. Ἱερὸν ἀργυροῦν ἀριοφόριον, καιδιόσχημον, ὕψους 0,27 καὶ διαμέτρου 0,14 μ., χρησιμοποιηθὲν καὶ ὡς Λειψανοθήκη, φέρει ἀναγλύφους παραστάσεις καὶ ἐν μικρογραφίᾳ σκηρὰς τοῦ Θείου Πάθους καὶ τινὰς Ἀποστόλους. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή μετ' κεφαλαῖα γράμματα: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΑΡΤΟΦΟΡΙΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΗΣ ΖΑΒΟΡΔΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΩΝ ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΔΡ' ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΟΝΗΣ, ΖΗΜΑΝΖΙ (σήμερον Παλιουριά) ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΑΓΩΝ 1801 ΜΑ·Ι·ΟΥ 15».

Γ'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ, σχήματος κώνου κατὰ τὸ ἥμισυ, ἔχουσα ἀναγλύφους κεφαλᾶς, περιέχει τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου «ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΘΥΡΣΟΥ», διαστάσεων 0,13X0,8 μ.

ΙΑ'. Ἀργυρᾶ πλάξ, διαστάσεων 0,14X0,14 μ., φέρουσα τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων «ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ, ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ».

ΙΒ'. Πλάξ ἐκ χαλκοῦ, διαστάσεων 0,21X0,13 μ., φέρουσα ἐπ' αὐτῆς τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Χαράλαμπος, Ὁσίου Νικάνορος, Ἁγίας Μαρίνης, Ἁγίων Τεσσαράκοντα καὶ τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος. Εἰς τὸ κέντρον μικρὸς ἐνθετός ξύλινος σιαυρὸς μετ' ἀργυροῦ καλύμματος.

ΙΓ'. Ἀργυρᾶ θήκη Ἱερῶν Λειψάνων, διαστάσεων 0,12X0,7X0,4 μ., μετ' ἀναγλύφους διακοσμήσεις καὶ στηριζομένη ἐπὶ τεσσάρων κεφαλῶν, φέρουσα ἐγγράκιον τὴν ἐπιγραφήν: «ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΝΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΑΜΟ ΕΚ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ 1749 Τ. Μ.Β.».

ΙΔ'. Λειψανοθήκη ἀργυρᾶ, διαστάσεων 0,19X0,13X0,5 μ., στηρίζεται ἐπὶ τεσσάρων κεφαλῶν καὶ φέρει ἀνάγλυφον τὸν Ὁσίον Νικάνορα, γύρωθεν δὲ αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ μεγαλυνάριον «ΧΑΙΡΟΙΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΩΝ Ο ΙΑΤΡΟΣ, ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΤΟ ΚΛΕΘΟΣ, ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ Ο ΒΟΗΘΟΣ, ΧΑΙΡΟΙΣ Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΩΝ ΣΕ ΤΙΜΩΝΤΩΝ ΠΟΘΩ ΝΙΚΑΝΩΡ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ ΦΩΣΤΗΡΑ ΠΟΛΥΦΩΤΩΝ», εἰς τὸ κάτω μέρος ἡ ἐπιγραφή: «ΤΟ

ΠΑΡΟΝ ΚΟΤΙΟΝ ΥΠΑΡΧΗ ΕΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΖΑΜΠΟΡΔΑΣ ΔΗΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΒΥΣΑΡΙΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΕΚ ΧΩΡΙΟΝ ΑΣΠΡΟΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΝ ΣΤΑΓΩΝ 1747 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 15».

ΙΕ'. Ἀργυρᾶ θήκη, διαστάσεων 0,13X0,6X0,5 μ., φέρει ἀναγλύφους διακοσμήσεις· ἐξομοιοποιεῖτο ὡς λειψανοθήκη.

ΙΣΤ'. Ἀργυρᾶ λειψανοθήκη διαστ. 0,22X0,14X0,12 μ., διακεκοσμημένη δι' ἀναγλύφους παραστάσεων. Περιέχει τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων, τοῦ Ἁγίου Νικάνορος εἰς τὸ κέντρον, τοῦ Ἁγίου Χαράλαμπος ἀριστερᾶ, καὶ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα εἰς τὸ δεξιὸν ἰμῆμα· ἐντὸς τοῦ κυτίου περιέχει τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ὁσίου Νικάνορος, ὡς καὶ τὴν ἁγίαν σιαυρὰ τοῦ Ὁσίου πατρὸς. Εἶναι ἔργον τοῦ ἔτους 1898.

ΙΖ'. Ἀργυρᾶ Λειψανοθήκη, διαστάσεων 0,21X0,18X0,20 μ., φέρει τεμάχια Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ὁσίου Νικάνορος. Εἶναι ἔργον μετ' ἀναγλύφους παραστάσεις καὶ διακοσμήσεις, ὡς, τῆς Θείας Μεταμορφώσεως ἔμπροσθεν, συνέχεια ἐπὶ τὰς ἄλλας πλευρὰς τοῦ Ὁσίου Νικάνορος, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἔχει ἐγγράκιους δύο ἐπιγραφάς: α' «ΔΙΑ ΕΞΟΔΟΥ ΠΑΝΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΛΙΑΝΙ ΔΙΑΙΞΟΔΟΥ ΠΠ/ΖΙΣΙ ΙΕΡ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙ ΕΚ ΧΩΡΑΣ ΠΑΛΙΧΟΡΗ», καὶ β' «ΔΙΑ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΥΤΙΟΝ ΕΤΙΛΙΟΘΗ ΠΑΡΑ ΙΓΟΥΜΕΝΟ ΣΙΔΒΕΣΤΡΩ ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟ ΕΚ ΧΙΡΟΣ Δ ΑΜΟΥ ΓΙΟΡΓΙΟΥ ΕΚ ΧΟΡΑΣ ΦΟΡΚΑ 1890 ΖΑΠΟΡΔΑ».

ΙΗ'. Θήκη ἐκ μετάλλου (τοίγκου), διαστάσεων 0,22X0,14X0,9 μ., ἄνευ Ἱερῶν Λειψάνων, σῶζεται εἰς τὸ ἄνω μέρος ἡ ἐπιγραφή: «1785 ΥΠΡ ΚΤΙ ΥΜΧ ΖΑΠΟΡΔΑΣ»· καλύπτεται ἀπὸ ἐγγράκιους ἀπλὰς διακοσμήσεις.

ΙΘ'. Θήκη ἀργυρᾶ, διαστάσεων 0,5X0,4X0,1 μ., περιέχουσα τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου.

Κ'. Ἀργυρᾶ θήκη, διαμέτρου 0,7, ὕψους 0,2 μ., περιέχουσα τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου, ὡς ἀναγράφεται δι' ἐγκαύσιον γραφῆς: «ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΣΗΟΜΑΡΤΗΡΟΣ ΓΕΛΕΟΝ ΑΘΛΗΣΑΝΤΟΣ ΕΝ ΤΥΡΝΑΒΟΥ 1818».

ΚΑ'. Θήκη ἀργυρᾶ, σχήματος ὠσειδοῦς, διαστάσεων 0,10X0,7X0,2 μ. Περιέχει εἰς τὸ κέντρον τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θωμᾶ, εἰς τὰ πλάγια περιείχεν ἀριστερᾶ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου καὶ δεξιὰ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κηρύκου, ἅτινα ὅμως ἐλλείπουν. Φέρει ἀνάγλυφον διακόσμησιν ἐξ ἀνθέων.

ΚΒ'. Ἱερὰ Λειψανοθήκη, διαστάσεων 0,17X

«Ούτε ὁ πιστεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων ἄλλ' ὁ αὐξάνων Θεός»

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1982—1986 *

(Συνοπτικός Ἀπολογισμός)

5) Κατηχητικὸ Φροντιστήριον γιὰ γυναῖκες. Ἡ θέση τῶν γυναικῶν στὴν κενυατική κοινωνία εἶναι ιδιαίτερα σημαντική· στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποτελοῦν τὴ μεγάλη πλειοψηφία. Οἱ «Ἐνώσεις τῶν Μητέρων» τῶν ὀρθοδόξων ἐνοριῶν παρουσιάζουν μεγάλη δυναμικότητα καὶ ἔχουν πολὺπλευρὴ δράση. Οἱ νεανικὲς χορωδίες τῶν διαφόρων περιοχῶν ἀποτελοῦνται κατὰ κανόνα ἀπὸ νέες· νεαρές γυναῖκες διευθύνουν τὶς χορωδιακὲς ὀμάδες τῶν παιδιῶν διαφόρων ἡλικιῶν. Ὅλες ὅμως εἶναι αὐτοδίδακτες.

Γιὰ μιὰ βασικὴ κατάρτισή τους ἄρχισε ἀπὸ τὸ 1986 ἡ λειτουργία ἐνὸς εἰδικοῦ Κατηχητικοῦ Φροντιστηρίου γιὰ νέες γυναῖκες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μαθήματα σχετικὰ μὲ τὴν ὀρθόδοξη θεολογία, λατρεία καὶ πνευματικότητα, γίνονται ἀσκήσεις καὶ ἐνημέρωση σὲ διάφορα θέματα οἰκοκυρικῆς, ραπτικῆς κ.ἄ. Διδάσκουν οἱ: Ἐλένη Γκανούρη, ὑπεύθυνος τοῦ Φροντιστηρίου, πρεσβυτέρα Νάνση Χριστοπούλου, π. Ἰωνᾶς Λουανγκά, π. Δανιὴλ Χριστόπουλος, διάκονος Γρηγόριος Οὐαντζόχι (Κενυάτης). Τώρα φοιτοῦν 25 νέες. Οἱ συναντήσεις γίνονται στὸ Woodley (τὴν παλαιὰ κατοικία τοῦ Μητροπολίτου). Ἡδὴ ἔχουν καταρτισθεῖ τὰ σχέδια ποὺ συγκεντρώνονται πόροι γιὰ

τὴν ἀνέγερση κτιρίου μὲ τέσσερις μεγάλες αἴθουσες.

6. Νέο κτίριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Ὑστερα ἀπὸ πρόταση καὶ φροντίδες τοῦ Τεμποτηρητοῦ, μιὰ ὀρθόδοξη οἰκογένεια ἀπὸ τὸν Λίβανο (ἡ οἰκογένεια Σαλίμ Ζακχέμ) ἀνέλαβε μὲ ἐξοδὰ τῆς τὴν ἀνέγερση στὰ οἰκόπεδα τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ἐνὸς διωρόφου κτιρίου, ἀκολουθώντας τὴν ἀρχιτεκτονικὴ γραμμὴ τοῦ ἱ. ναοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίων τὰ ὁποῖα ἐτοίμασε ὁ ἐθελοντὴς συνεργάτης τῆς Μητροπόλεως πολιτικὸς μηχανικὸς κ. Νικ. Φουρνάρης. Ἔτσι ἡ Μητρόπολις πλουτίσθηκε τὸ 1985 μὲ νέο κτίριον — στὸ κέντρο τῆς πόλεως—, ποὺ διαθέτει αἴθουσα συγκεντρώσεων καὶ διαλέξεων, γραφεῖα τῆς Μητροπόλεως καὶ κατοικία τοῦ Γεν. Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου. Σήμερα ἀναπτύσσεται ἐκεῖ ἡ ἐνοριακὴ ζωὴ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων (κατηχητικὸ, φροντιστήριον ἑλληνικῆς γλώσσης, συναντήσεις χορωδίας, δανειστικὴ βιβλιοθήκη κ.ἄ.) (βλ. περισσότερα § 16α).

7. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἀνέγερση καὶ ἐπισκευὴ ναῶν. Οἱ ἀνάγκες γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν ναῶν στὴν Ἀνατολικὴ Ἀφρική εἶναι πολὺ μεγάλες.

Α) Λιθόκτιστοι ναοί: Ἀποπερατώθηκαν τέσ-

0,10X0,8 μ. Φέρει ἀνάγλυφον διακόσμωσιν καὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου, εἰς τὸ κάτω γράφει: «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΟΤΗΟΝ ΥΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΖΑΜΠΟΡΔΑΣ ΔΙΑ ΕΞΟΔΟΥ ΧΑΤΖΗ ΠΗΛ' ΖΟΣΙΜΑ 1781».

ΚΓ'. Τεμάχιον Ἱεροῦ Δειψάνου ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς, σχήματος δακτύλου, μήκους 0,6 μ., ἐπ' αὐτῆς ἀναγράφει: «Ἁ Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου».

ΚΔ'. Θήκη Ἱερῶν Δειψάνων ἐκ ξύλου, σχήματος κώδικος, ἐπὶ ἀργυρᾶς πλακός, σώζεται Ἱερὸν Δειψάνον τοῦ Ἁγίου Χαλαμπους καὶ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς.

ΚΕ'. Δειψανοθήκη ἀργυρᾶ, διαστάσεων 0,15X0,15X0,22 μ., περιέχει Ἱερὰ Δειψάνα τοῦ Ὁσίου Νικάνορος, φέρει ἀναγλύφους εἰκόνας τοῦ Ἐὐαγγελισμοῦ, Ἁγίου Βασιλείου, Ἁγίου Γρηγορίου καὶ Ἀ-

γίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ Κυρίου ἡ ἐπιγραφή: «ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΙΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΕΥΠΡΑΞΙΑΣ ΜΟΝΑΧΗΣ ΜΑΝΑΣΤΙΡΙ ΜΗΗΝΙΑΣΑ 1838».

ΚΣΤ'. Δειψανοθήκη ἀργυρᾶ ἐντὸς τῆς ὁποίας φυλάσσεται ἡ Ἁγία Κάρα τοῦ Ὁσίου, ἐντὸς πάλιν ἀργυροῦ περιβλήματος κεκοσμημένου διὰ λίθων, φέρει ἀναγλύφους παραστάσεις ἁγίων καὶ τὸν δικέφαλον ἄετον, ἐπ' αὐτῆς δὲ ἡ ἐπιγραφή: «Τὸ παρὸν κντίον ὑπάρχει τῆς Ἁγίας καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς Ζάβορδας διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου Βησαρίου Μεθοδίου Ζωσιμᾶ καὶ τῶν ἐπιλοίπων πατέρων, εἰς μνημόσυον των καὶ διὰ χειρὸς τοῦ χρυσοκόου Νικολάου τοῦ Κρανίκου ἐκ χωρίου Λινοῖται 1760 Σεπτεμβρίου 3».

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 533 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους

σπεις ἰ. ναοὶ στὴν περιοχή Νυέρι: (α) Ἁγίου Ἀντωνίου, Ἰσαμάρια· (β) Ἁγίου Νικοδήμου, Γατσίκια· (γ) Ἁγίου Λουκά, Κιχούτι· (δ) Ἁγίου Ἰωάννου, Δουνγκούρι. Πρόκειται γιὰ μεγάλα οἰκοδομήματα ποὺ μποροῦν νὰ περιλάβουν 400 ἕως 800 ἄτομα. Συμπληρώθηκε (ε) ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου, Μιχούτι.

ς) Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς συμπληρώθηκε μὲ τέσσερις πλαγίους τοίχους, διορθώθηκε ἡ στέγη ποὺ εἶχε ἐπικίνδυνες ρωγμές, κτίσθηκε ἡ κεντρικὴ Ἁγία Τράπεζα (τοῦ Ἁγίου Μακαρίου) καὶ στὸ δεξιὸ κλίτος μιὰ μικρότερη (τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος). Ὁ ναὸς αὐτός, ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε ὡς τότε χρησιμοποιοῦνται, ἀνακαινίσθηκε, διακοσμήθηκε μὲ εἰκόνες, πλουτίσθηκε μὲ τὴν ἀπαραίτητη ἐκκλησιαστικὴ ἐπιπλοῦση (ἄμβωνα, ἀναλόγια, ἀρχιερατικὸ θρόνο, προσκυνητάρια κ.λπ.).

Προχώρησε ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ναῶν: (ζ) Ἁγίου Νικολάου, Ριρούτα, Ναϊρόμπη. Πρόκειται γιὰ τρίκλιτο βασιλικὴ (24 X 13 μ.). χωρητικότητας 1000 περίπου ἀτόμων. Τὸ ἔργο εἶχε θεμελιωθεῖ τὸ 1975, ἀλλὰ σταμάτησε λίγο πάνω ἀπὸ τὰ θεμέλια τὸ 1979. Τὰ τελευταῖα χρόνια ολοκληρώθηκε ἡ τοιχοποιία, τοποθετήθηκαν ἡ στέγη, τὰ παράθυρα, οἱ πόρτες, ἔγινε τὸ δάπεδο. Στὸ δεξιὸ κλίτος διαμορφώθηκε εὐρύχωρο βαπτιστήριον.

(η) Ναὸς Ἁγίου Φρουμεντίου, στοὺς λόφους Νγκόνγκι. Τελείωσε ἡ τοιχοποιία καὶ ἔχουν ἐξασφαλισθεῖ οἱ πόροι γιὰ τὴν τοποθέτησις τῆς στέγης.

Στὴ Δυτικὴ Κένυα κτίζονται: (θ) ὁ ναὸς τῆς Ἀναλήψεως στὴ Μουτάγκα, Μαραγκόλι, καὶ (ι) ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως — Ἁγ. Ἀνδρέου, στὸ Σερέμ, καθὼς καὶ (ια) ὁ ναὸς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, Μουκούνια (εἶναι σὲ περιοχὴς ὅπου ζοῦν οἱ φυλὲς Μπαλούγια καὶ Νάντι). Σχέδια καὶ θεμελίωσις ἔχουν γίνεῖ ἐπίσης γιὰ ναοὺς: (ιβ) στὴ Λαϊκίπια καὶ (ιγ) στὸ Νακούρου τῆς Κένυας.

Γιὰ τὴν Οὐγκάντα: Ἐχουν γίνεῖ τὰ σχέδια καὶ ἄρχισε νὰ κτίζεται ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως στὴν πόλη Τζίντζα. Ἀρχισαν οἱ ἐνεργείες γιὰ τὴν ολοκλήρωσις τῶν ἡμιτελῶν ναῶν (ιε) Ἁγίου Παύλου, Νακαμπάλε, καὶ (ις) Ἁγίου Νικοδήμου, Ντεγιέγα (περιοχὴς τῶν φυλῶν Μπαγκάντα καὶ Μπασόγκα).

Β) Ἡμιμόνιμοι ναοὶ — παραπήγματα (μὲ τσίγκους καὶ ξύλα): Ἀγοράσθηκαν καὶ δόθηκαν ὑλικά (τσιμέντο, ξυλεία, χρώματα βαφῆς, τσίγκοι κ.λπ.) γιὰ τὴν ἀνέγερσιν ἢ ριζικὴ ἐπιδιόρθωσις ἡμιμόνιμων ναῶν: (ιζ) Ἁγίου Ἀθανασίου, στὴν Οὐγιόμα, δίπλα στὴ λίμνη Βικτωρία· (ιη) Ἁγίου Νεκταρίου, στὸ Ἀσένμπο, Σιάγκα· (ιθ) Ἁγίου Ἰωάννου, στὸ Κισούμου· (κ) Ἁγίου Γεωργίου, στὴν Κιμπία· (κα) Ἁγίου Νεκταρίου, στὸ Τσεπογκόντι· (κβ) Ἁγίου Νικολάου, στὴν Καρούγγκα, Γκιλγκιλ· (κγ) Ἁγίου Θωμᾶ, στὴν Κίλα· (κδ) Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, στὸ Μορονούρο· (κε) Ἀναστάσεως, στὸ Τιλόλου· (κς) Μεταμορφώσεως, στὸ Κιάμπόγκο· τριῶν ναῶν στὴ Δυτ. Κένυα, στὰ χωριά: (κζ) Ἐσικουάτα,

(κη) Μουσίλε (κθ) Κονγκόρο. Ἐπίσης τῶν ναῶν, (λ) Ἁγίου Παύλου καὶ (λα) Ἁγίου Παντελεήμονος, στὴν περιοχή Λάμου κοντὰ στὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό. Στὴν Τανζανία ἀνεγέρθηκαν ἢ ἐπισκευάσθηκαν τέσσερις μικροὶ ναοί, (λβ) Ἁγ. Παύλου, Μακονγκόρα, (λγ) Ἁγ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Μπουσανγκάλο, (λδ) Ἁγ. Ἐλευθερίου, Λουκόμα, (λε) Ἁγ. Λουκά, Νουκαχάμα.

Ἐπὶ πλέον, σὲ πολλὰς ἐκκλησίας ἔχουν δοθεῖ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα καὶ ἐπιπλα, τάπητες, εἰκόνες, ἱερά σκεύη, ἀντιμήνια, βιβλία κ.ἄ.

Γ) Ἀγοράσθηκαν, στὸ ὄνομα τῆς Μητροπόλεως, πέντε οἰκόπεδα: στὰ χωριά (α) Ὀλ-Μοράν καὶ (β) Ντουρούμο, στὴν ἀναπτυσσόμενη περιοχή τῆς Λαϊκίπια· (γ) στὴν περιοχή Ἰγκόνι, Μαραγκόλι, Δυτ. Κένυα, μὲ τὴν προοπτικὴ ἀνεγέρσεως μικροῦ ἀνδρικοῦ ἡσυχαστηρίου, (δ) στὸ Ἐμπουγιάνγκου, Δυτ. Κένυα, καὶ (ε) στὸ χωριὸ Γατσίκια, Νυέρι, γιὰ τὴ δημιουργίαν ὀρθόδοξου γυναικείου ἡσυχαστηρίου.

Συγχρόνως ἔχει ἀρχίσει συστηματικὴ προσπάθεια γιὰ τὴν καταγραφή καὶ συγκέντρωσις κανονικῶν τίτλων τῶν οἰκοπέδων ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχουν δοθεῖ στὴν Ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν.

Δ) Τέλος, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τῶν ἐξῆς ναῶν: Ἁγίου Παύλου, Καγκίρα (1982), Ἁγίας Τριάδος, Μουγούγα (1983), Ἁγίου Νικοδήμου, Γατσίκια-Νυέρι (1984), Ἁγίου Ἀντωνίου, Ἰσαμάρια-Νυέρι (1985), Ἁγίου Μακαρίου, Ριρούτα-Ναϊρόμπη (1985), καὶ ἔχει προγραμματισθεῖ νὰ γίνουιν καθιερώσεις τριῶν ἄλλων ναῶν: Ἁγίου Ἀνδρέου, Κιμένγκουα-Δυτ. Κένυα, Ἁγίου Τίτου, Μοκούι — περιοχή Ναϊρόμπης, Ἁγίου Ἰωάννου, Δουνγκούρι-Νυέρι.

Εἶναι φανερόν ὅτι μὲ τὶς ἀνωτέρω κατασκευὰς καὶ ἀγορὰς ἐξασφαλίσθηκε μιὰ μεγάλη περιουσία γιὰ τὴν Ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς — ἀναγκαῖα γιὰ τὴ ζωὴ τῆς κατὰ παντὸς δημιουργήθηκαν πολλὰ νέα κέντρα ἀναπτύξεως.

8. Γιὰ τὴ Νεολαία, γιὰ ἐκπροσώπους τῶν Ἐνώσεων Μητέρων, διδασκάλισσες νηπιαγωγείου, καθηγητὲς, ὑπευθύνους χορωδιῶν κ.ἄ. ὀργανώθηκαν κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1982-1986 διάφορα φροντιστήρια καὶ σεμινάρια. Τόσο ἡ Ὀρθόδοξη Πατριαρχικὴ Σχολὴ στὴ Ναϊρόμπη, ὅσο καὶ τὸ σχολεῖο στὴν Κιμένγκουα τῆς Δυτικῆς Κένυας ὑπῆρξαν τὰ Κέντρα γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ γενικότερη ὀργανωτικὴ ἀνάπτυξιν τῶν ὀρθόδοξων στὴ χώρα. Ἡ ἀναθέρμανσις τοῦ ζήλου τῶν λαϊκῶν καὶ ἡ ὑπεύθυνη συμμετοχὴ τους στὴ ζωὴ τῆς ἐνορίας ἀποτελοῦν τὸ βασικὸ στόχο αὐτῶν τῶν συναντήσεων.

Μηνιαῖες συναντήσεις τῶν νέων, διήμερες ἢ τριήμερες, γίνονται στὴ Δυτικὴ Κένυα καὶ στίς περιοχὰς Νυέρι καὶ Νακούρου, μὲ φροντίδα τοῦ Γεν. Ἀρχιεπ. Ἐπιτρόπου π. Θεοκλ. Τσίγκα καὶ τοῦ π. Δανιὴλ Χριστοπούλου. Στίς τοπικὰς αὐτὰς συναντήσεις — κυρίως στὴ Δυτ. Κένυα καὶ στὸ Νυέρι — συμμετέχουν περὶ τοὺς 200 ἢ καὶ περισσότεροι νέοι.

Οἱ ἐκπαιδευθέντες στὸ Σεμινάριον κατηχητὲς

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ*

Ἱστορική, φιλοσοφική καὶ θεολογική θεώρηση τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος

γ) Εἰρηνική συνύπαρξη μετὰ τὸν κόσμον τῶν ζώων: Μετὰ τὴν ζυλεία, ὁ ἄνθρωπος ὑποχρεώθηκε νὰ συνυπάρξει εἰρηνικὰ καὶ μετὰ τὰ ζῶα. Λόγοι κλιματολογικοὶ ἐπέβαλαν τὴν συνύπαρξη αὐτῆ. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐπὶ αἰῶνες ἔζησε ὡς κυνηγὸς καὶ ἐξολοθρευτὴς τῶν ζώων, ὅπως εἶδαμε προηγουμένως, ἤρθε στιγμή ποὺ δὲν εἶχε ἄλλη ἐπιλογή παρὰ τὴν εἰρηνική συνύπαρξη μετὰ τὰ ζῶα²². Τὸ ἐντυπωσιακὸ αὐτὸ γεγονός συνετέλεσε ὥστε νὰ ἀλλάξει ἡ στάση τοῦ ἀνθρώπου ἐναντὶ τῶν ζώων. Ὁ ἄνθρωπος γιὰ πρώτη φορὰ εἶδε τὰ ζῶα ὄχι ὡς ἀντιπάλους καὶ ἐχθροὺς

ἀλλ' ὡς συντρόφους καὶ φίλους. Ἔτσι, ἄρχισε μιὰ νέα ἐποχὴ στὶς σχέσεις ἀνθρώπων καὶ ζώων, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ διώκτης καὶ σφαγέα ἐγίνε κηδεμόνας καὶ ποιμένας τῶν ζώων. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ κυνηγοὶ ζώων ἐγίναν κτηνοτρόφοι καὶ ποιμένες τῶν ζώων.

Οἱ κτηνοτρόφοι ζοῦν σὲ νομάδες καὶ ἡ ὁμαδικὴ ζωὴ τους βασίζεται στὴ φιλικὴ συνύπαρξη ἀνθρώπων καὶ ζώων. Οἱ σχέσεις ἀνθρώπων καὶ ζώων κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν νομάδων ἔχουν τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: 1) Οἱ ἄνθρωποι ἐξήμερώνουν τὰ ζῶα καὶ τὰ χρησιμοποιοῦν γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν διαφορῶν ἀναγκῶν του. Τὰ πρῶτα ζῶα ποὺ ἐξημέρωσε ὁ ἄνθρωπος ἦταν ὁ σκύλος, τὰ πρόβατα καὶ τὰ γίδια, τὰ βόδια καὶ οἱ ἀγελάδες, οἱ χαῖροι, τὰ ἄλογα καὶ οἱ καμήλες²³. 2) Οἱ ποιμένες ἔπαυσαν πιά νὰ τρέφονται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸ κρέας τῶν ζώων καὶ ἀρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς τροφή τους τὸ γάλα τῶν ποιμνίων τους. 3) Τὰ ζῶα ἀποτελοῦν πιά μιὰ κινητὴ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 537 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

22. «Περὶ τὴν δεκάτην χιλιετίαν π.Χ. ἐμειώθη ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου... Ἀποτέλεσμα τοῦ γεγονότος ἦτο νὰ παγώσουν μεγάλα τμήματα τῆς γῆνης ἐπιφανείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπερέωσε τοὺς ἀνθρώπους γενικῶς νὰ ζητήσουν κλειστοὺς χώρους διαμονῆς... Ὅπου ὅμως τὸ ἔδαφος δὲν παρουσίαζεν ἐξάρσεις καὶ σπῆλαια, εἰς τὴν στέππαν ἐπὶ παραδείγματι τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, τὰ πρᾶγματα ἐπῆραν ἄλλην ἐξέλιξιν... Ἀνθρώποι καὶ ζῶα (λόγω τῶν πάγων) ὑπεχρεώθησαν ἀφρινδιῶς νὰ συνοικήσουν». Σ. Κυριαζοπούλου, Ἐνώπιον..., σελ. 7).

23. Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, τ. 1, σελ. 125, 127.

ἀρχισαν νὰ γίνονται δεκτοὶ σὲ δημόσια σχολεῖα γιὰ τὴν διδασκαλία στοὺς ὀρθοδόξους μαθητὲς τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν, τὴν ὥρα ποὺ προβλέπεται ἀπὸ τὸ ἐπίσημο κρατικὸ πρόγραμμα.

9. Μεταφράσεις λειτουργικῶν βιβλίων. Εἰδικὴ προσπάθεια καταβάλλεται γιὰ τὴν μετάφραση καὶ δημοσίευση βασικῶν λειτουργικῶν κειμένων στὶς γλώσσες τῶν ἀφρικανικῶν φυλῶν, στὶς ὁποῖες ὑπάρχουν ὀρθόδοξες ἐνορίες. Προτεραιότητα ἔχουν αὐτὴ τὴν περίοδο περίπου ὀκτώ. Δημοσιεύθηκαν νέες μεταφράσεις: (α) τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου στὰ σουαχίλι, καὶ (β) τῆς θ. Λειτουργίας καὶ τοῦ Ὁρθρου στὰ κικούγιου. (γ) Ἀνελλιπῶς δημοσιεύεται κατ' ἔτος στὰ σουαχίλι τὸ ἐκκλησιαστικὸ Ἡμερολόγιον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται αἱ καθημερινὰ ἑορταζόμενοι ἅγιοι καὶ οἱ παραπομπὲς στὰ βιβλικὰ ἀναγνώσματα. (δ) Ἐνα μικρὸ προσευχητᾶριο στὴ γλώσσα χάγια τῆς Τανζανίας (α' καὶ β' ἐκδοσὴ). (ε) Ὁ Ἐσπερινὸς στὴ γλώσσα λούο, Κένυα. (ς) Τὸ 1986 ἐκδόθηκε στὴ γλώσσα σουαχίλι ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ τῶν Τυπικῶν, γιὰ χρῆση σὲ μέρη ὅπου δὲν ὑπάρχει ἱερεὺς. (ζ) Τὸ 1986, Ἡ ζωὴ τοῦ Μ. Ἀντωνίου στὴ γλώσσα λουγκάντα τῆς Οὐγκάντας. Ἀκόμη, ἐκτυπώνεται ἡ θεία Λειτουργία (θ) στὴ γλώσσα λουγκάντα. Ὑπὸ ἐκδοσὴ βρίσκονται: (ι) ὁ Ἐσπερινὸς στὴ γλώσσα σουαχίλι καὶ (ια) Ἡ Ἀκο-

λουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ τῶν Τυπικῶν (βλ. καὶ ἀνωτέρω) στὴ γλώσσα κικούγιου.

Ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ τίς μεταφράσεις — ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἀφρικανοὺς καὶ συντονίζεται ἀπὸ τὴν θεολόγο-ἀφρικανολόγο Ἄργ. Κοντογεώργη — ἐργάζεται γιὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς μεταφράσεως τῆς θ. Λειτουργίας στὰ λούγια, στὰ λούο, λάνγκο, νάντι. Ἀρχισε ἐπίσης ἡ προπαρασκευὴ τῶν κειμένων στὴ γλώσσα τουρκάνα καὶ τὴ γλώσσα τόρο. Τέλος, εἶναι ἔτοιμα γιὰ ἐκδοσὴ: Ὁ Ἐσπερινὸς στὰ κικούγιου καὶ ὁ Ὁρθρος στὰ σουαχίλι.

Συγχρόνως, ὁ π. Ἰωνᾶς Λουανγκά ἐπιμελεῖται τῆς μεταφράσεως διαφορῶν ὕμνων στὰ σουαχίλι, γιὰ τὴ χρῆση τους στὸν κύκλο τῶν Ἀκολουθιῶν ποὺ τελοῦνται στὸ παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς.

Δύο ἀφρικανοὶ κικούγιου θεολόγοι (οἱ κ. κ. Κλήμης Καμπούτου καὶ Σαμουήλ Κυριάχο), καθηγητὲς τῆς Ὁρθόδοξης Πατριαρχικῆς Σχολῆς Ἐκκλησίας Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐργάζονται στὸ μεταφραστικὸ ἐπιτελεῖο τῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας τῆς Κένυας, γιὰ τὴν ἀναθεώρηση τῆς μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης στὰ κικούγιου.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ἀνδρούσης ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

περιουσία) και γι' αυτό αποκτούν ιδιαίτερη αξία και σημασία για τους νομαδικούς ανθρώπους²⁴.

δ) Μόνιμες και γόνιμες σχέσεις με τη γη: Μετά την τήξη των πάγων έδημιουργήθηκαν νέες συνθήκες ζωής στον πλανήτη. Η κλιματολογική αυτή μεταβολή ευνόησε ιδιαίτερα τη βλάστηση. Ειδικότερα στα ύγρα και θερμά εδάφη της Αιγύπτου, της Μεσοποταμίας και των Ίνδιων ή άλλαγή αυτή του κλίματος συνετέλεσε στην ανακάλυψη της σχέσεως του σπόρου με τη βλάστηση και καρποφορία (Νεολιθική Έποχή, 8.000 π.Χ.). Η ανακάλυψη αυτή είχε ως συνέπεια την ανάπτυξη της Γεωργίας, ή όποια αποτέλεσε τη βάση της ανθρώπινης δραστηριότητας μέχρι τους σύγχρονους ακόμη αιώνες²⁵.

Κατά την εποχή της Γεωργίας οι άνθρωποι ανέπτυξαν νέες σχέσεις με το φυσικό περιβάλλον. 1) Η ανάγκη καλλιέργειας των άγρων ύποχρέωσε τους ανθρώπους να εγκατασταθούν μόνιμως σ' ένα τόπο και να δημιουργήσουν μόνιμες κατοικίες και οικισμούς (πρωϊστορικά χωριά). 2) Στα πλούσια εδάφη της Αιγύπτου, Παλαιστίνης και Μεσοποταμίας (Εύφορος μηνίσκος) έδημιουργήθηκαν οι πρώτες μεγάλες πόλεις (Θήβες, Ίεριχώ, Βαβυλών, Νινευή)²⁶. 3) Η συγκέντρωση των ανθρώπων στις πόλεις έδωσε μεγάλη

24. Ο νομαδικός κόσμος παρουσίασε και εξαιρετικά κοινωνικά, θρησκευτικά και ήθικά στοιχεία, όπως είναι η κοινωνική ιεραρχία (Πατριαρχία), ή ιδιοκτησία, ή άλληλεγγύη και ή πίστη σέ Ένα Θεό (μονοθεία). «Ένεκα της σπουδαιότητός του διά την ζωήν, το πατρικόν κύρος απέκτησεν υπερφυσικόν χαρακτήρα. Καθ' όν χρόνον οι άγρυπνοι φρουροί του ποιμνίου καταπλήσονται την νύκτα υπό του μόνου εϊς την ζωήν των άκινήτου μεγέθους, του έναστρου χώρου και περιμένου με άγωνίαν την άνατολήν του ήλιου, διά να διαλύση την άσπίδα των αίμοβόρων ζώων και των ληστών, προσωποποιούν το στερέωμα και το φώς και φαντάζονται τον Θεόν ως ούράνιον πατριάρχην, ό όποϊός ενδιαφέρεται πρό παντός άλλου διά την σύμνοιαν και την πειθαρχίαν του λαού του. Ο θεϊός αυτός έπιστάτης της ζωής δέν έπιτρέπει την μαγείαν, διότι τά προβλήματα του νομαδικού βίου δέν ήτο δυνατόν να λυθούν σχηματικώς, άλλ' έχρειάζοντο συνεχή έγρήγορσιν διά την άποτελεσματικην έπέμβασιν προς άποτροπήν του κινδύνου». Σ. Κυριαζοπούλου, Ένώπιον..., σελ. 8.

25. Μέχρι τη Νεολιθική Έποχή, την τροφή εξασφάλιζε κυρίως ό άνδρας με το κυνήγι. Γι' αυτό και οι άνδρες είχαν ιδιαίτερη σημασία για τη ζωή της οικογένειας και της κοινότητας (Πατριαρχία). Η συμβολή των γυναικών στην εξεύρεση της τροφής είχε δευτερεύουσα σημασία. Αυτές συνέλεγαν άπλώς από τους άγρους σπόρους, βολβούς ή τρυφερά βλαστάρια (όπως και σήμερα ακόμη τά άγριολάχυνα τά μαζεύουν συνήθως οι γυναίκες!). Την Έποχή άκριβώς αυτή, λόγω της αύξημένης ύγρασίας και της θερμοκρασίας άποθηκευμένοι σπόροι εϊτε σέ σπλήλαι εϊτε σέ τάφους νεκρών άρχισαν να βλαστάνουν. Αυτό τό παρατήρησαν πρώτες οι γυναίκες και γι' αυτό ή Γεωργία (ή καλλιέργεια του σπόρου) θεωρείται ανακάλυψη των γυναικών οι όποιες έτσι άπόκτησαν και την πρωτοβουλία των κινήσεων (Μητριαρχία). Η έξαρση αυτή του γυναικειού στοιχείου συνετέλεσε στην μυθοποίηση του μητρικού ενστίκτου, στη θεοποίηση της γονιμότητας της γής (=θεά μήτηρ) και την επικράτηση των χθονίων θεών (=θεοί της βλαστήσεως) και της μαγείας. Βλ. μελέτη μας, «Τό άστικόν φαινόμενον», Αθήναι 1982, σελ. 25, 130, και Σ. Κυριαζοπούλου, Ένώπιον..., σελ. 8.

26. Εύθυμίου, έπισκόπου, Τό άστικόν φαινόμενον, σελ. 17 έξ.

ώθηση στην ανάπτυξη του πολιτισμοϋ (καθιέρωση της συστηματικής εργασίας, του θεσμοϋ της περιουσίας, της έννοιας της πατρίδος (=πάτριος γή και μητρίς γή), του βωμοϋ και της λατρείας της γής, της ανάπτυξης της μεταλλουργίας και της άρχιτεκτονικής κλπ.

4. Η έκμετάλλευση του περιβάλλοντος από τον άνθρωπο.

Ο άνθρωπος ύστερα από την άποδέσμευσή του από το φυσικό κόσμο έζησε συμφιλιωμένος και συνεργαζόμενος μαζί του για χιλιάδες χρόνια²⁷. Η συνεργασία αυτή του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον έγραψε την ιστορία και τον πολιτισμό, όπως τον γνωρίζουμε. Στη μεγάλη αυτή ιστορική και πολιτιστική περίοδο ό φυσικός κόσμος για τον άνθρωπο ήταν ένα ύποκειμένο, όπως αναπτύχθηκε προηγουμένως. Το φυσικό περιβάλλον ήταν ό Άλλος, τό Άπέναντι του ανθρώπου και ανάμεσα στους δύο αυτούς ύποκειμενικούς παράγοντες ανεπτύχθησαν δεσμοί συγγενείας, σχέσεις συναισθηματικές και προσωπικές²⁸.

Έτσι, κατά την ιστορική και πολιτιστική περίοδο, ό άνθρωπος έχρησιμοποίησε τόσο την οργανική όσο και την άνόργανη φύση με σεβασμό. Ο σεβασμός αυτός προς τον όργανικό κόσμο (ζωντανή ύλη) εκδηλωνόταν με τό ότι ό άνθρωπος περιόριζε τη χρήση της ζωντανής φύσεως μέσα στα όρια που επέβαλαν οι δυνατότητες της οργανικής ζωής²⁹. Ο σεβασμός προς την άνόργανη φύση (νεκρή ύλη) εκδηλωνόταν με την έξωτερική χρήση της άνόργανης ύλης, μία χρήση που δέν επενέβαινε στην έσωτερική σύθεση των υλικών στοιχείων. Τά μέταλλα π.χ. που ανακάλυπταν στις διάφορες άνασκαφές της γής τά διαμόρφωσαν σχηματικά. Τους πολύτιμους λίθους που εύρισκαν τους διαμόρφωσαν σέ κοσμήματα. Η άνόργανη ύλη έπομένως έσωτερικά παρέμεινε άθικτη³⁰.

Τη σχέση αυτή του σεβασμοϋ προς την έσωτε-

27. Σ. Κυριαζοπούλου, Ένώπιον..., σελ. 9, 44.

28. «Ο άνθρωπος μπροστά στη φύση ύμνεί ή έξορκίζει, δέχεται ή άπορρίπτει, προσφέρεται ή κρύπτει, έξομολογείται ή έρωτά, συνεργάζεται ή άντιμάχεται. Εϊς όλας τάς περιπτώσεις εύρίσκειται έμπροσθεν ενός Έτέρου». Σ. Κυριαζοπούλου, Ένώπιον, σελ. 56.

29. «Όύτε ό δοϋλος ήτο δυνατόν να σηκώση μεγαλύτερον βάρος άπ' ό,τι επέτρεπεν ή σωματική του διάπλασις, ούτε ή ζυλεία ν' άποκτήση ιδιότητος, τάς όποιάς δέν είχαν έκ φύσεως. Η ζωή επέβαλε μέχρι σήμερα τά όρια της εϊς την τεχνικήν έκφρασιν». Σ. Κυριαζοπούλου, Η καταγωγή..., σελ. 19.

30. Ο άνθρωπος χρησιμοποίησε την άνόργανη φύση άρχίζοντας από τον λίθο (=Παλαιολιθική και Νεολιθική Έποχή) και συνεχίζοντας με τά μέταλλα (Έποχή Χαλκοϋ και Σιδήρου). Η χρησιμοποίηση όμως αυτή, άν και, όπως ήταν φυσικό, προέησε σταδιακή άλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος, ωστόσο δέν προκάλεσε την καταστροφή και την άποσύνθεσή του. Και τόυτο γιατί ή σχέση του ανθρώπου με τον άνόργανο κόσμο ήταν έξωτερική, άναφερόταν δηλαδή στην κατεργασία και διαμόρφωση του έξωτερικού σχήματος των άνοργάνων στοιχείων και σωμάτων. Τά άνόργανα υλικά ό άνθρωπος τά

ρική δομή τής ανόργανης ύλης ήρθε ν' ανατρέψει ή εφεύρεση τής δύναμης του άτμοϋ κατά τó 18ο αιώνα, όταν ó James Watt χρησιμοποίησε τή δύναμη του άτμοϋ και έθεσε σέ κίνηση τήν άτμομηχανή (1766). Διότι για νά παραχθεί ó άτμός έπρεπε νά καεί και νά καταστραφεί ή ανόργανη και νεκρή ύλη. Η πρώτη καύσιμη ύλη που χρησιμοποιήσε ó άνθρωπος για τήν παραγωγή άτμοϋ ήταν ó γαιάνθρακας (ή άπολιθωμένη μορφή του οργανικοϋ κόσμου, τής ξυλείας). Μετά όμως τó γαιάνθρακα οί άνθρωποι στράφηκαν και πρós άλλα στοιχεία τής ανόργανης ύλης (όπως π.χ. τó πετρέλαιο) με σκοπό τήν εκμετάλλευση τής δύναμης και τής ενέργειας που περικλείουν τά διάφορα ανόργανα σώματα³¹. Με τή συνεχή δέ ανάπτυξη τής έπιστήμης και τής τεχνολογίας και ιδίως τής χημικής βιομηχανίας, ó άνθρωπος άρχισε νά έπεμβαίνει στήν έσωτερική φύση των υλικών στοιχείων και νά δημιουργεί νέα συνθετικά υλικά (όπως ó χάλυβας, τά πλαστικά είδη κλπ.) και νά εκμεταλλεύεται τή δύναμη που πηγάζει από τήν διάσπαση και αυτού άκόμα του έσωτερικοϋ πυρήνα τής ύλης, όπως αυτό συνέβη στήν περίπτωση των ραδιενεργών στοιχείων του πλουτωνίου κλπ., από τά όποια προέκυψε ή πυρηνική ενέργεια και τά πυρηνικά όπλα. Με τή διάλυση όμως των συστατικών στοιχείων τής ύλης προκαλείται ή κατάρρευση του φράγματος τής ζωής και ή άποσύνθεση και καταστροφή του φυσικοϋ περιβάλλοντος.

β) Η διάλυση και άποσύνθεση του φυσικοϋ κόσμου: Η εκμεταλλευτική αυτή χρησιμοποίηση τόσο τής ανόργανης όσο και τής οργανικής ύλης είχε καταστρεπτικές συνέπειες στο φυσικό περιβάλλον τής γής. Η αλόγιστη και άπεριόριστη εκμετάλλευση τής οργανικής ύλης (ξυλείας, ζώων κλπ.) συνετέλεσε στο νά άφανισθεί ένα μεγάλο μέρος τής χλωρίδας και τής πανίδας του πλανήτη μας. Η χρήση δέ ιδιαίτερα τής ενέργειας που προέρχεται από τή διάσπαση του έσωτερικοϋ πυρήνα του Άτόμου³² τής ύλης άποτελεί άπειλή γι' αυτή τήν ύπαρξη τής ζωής πάνω στή γή!

διαμόρφωσε και τά μεταχειριζόταν για τίς βασικές του σχέσεις με τήν οργανική φύση. Έτσι, π.χ. ó άνθρωπος έπεξεργάστηκε τον λίθο για νά οικοδομήσει σπίτια, ναούς και δημόσια κτίρια. Τήν μορφολογική κατεργασία των μετάλλων τή χρησιμοποίησε για τήν υλοτομία και τήν κατασκευή εργαλείων, επίπλων, πλοίων, έργων τέχνης κλπ. Βλ. Σ. Κυριαζοπούλου, 'Η καταγωγή...', σελ. 18-19.

31. «Οί άνθρωποι εισέρχονται σήμερα εις τήν γήν, διά νά μετατρέψουν τήν γνώσιν εις ενέργειαν. Δέν τους ενδιαφέρει δηλαδή ούτε ή λάμψις του κοσμήματος ούτε ή αίχμη του άκοντιου, άλλ' ό τρόπος, διά του όποίου ή καταστροφή του άνθρακος συμβάλλει εις τήν υπέρνικησιν των άποστάσεων, ή μέθοδος, διά τής οποίας ή ύλη μετατρέπεται εις ηλεκτρισμόν, διά νά υπάρξουν τρόποι έργασίας πρós συντήρησιν τής ζωής». Σ. Κυριαζοπούλου, 'Η καταγωγή...', σελ. 116.

32. Στην περίπτωση τής διασπάσεως του άτόμου τής ύλης είναι έντυπωσιακή ή παραβίαση των όριων τής φύσεως. 'Ο Δημόκριτος (460-370 π.Χ.) είχε ήδη προειδοποιήσει ότι ή ύλη δέν μπορεί νά διαιρεθεί πιδό πέρα από τó Άτομον (μη περαιτέρω τομή και διάσπαση). 'Ωστόσο, ό σύγ-

Περιληπτική περιγραφή του οικολογικοϋ προβλήματος που προκάλεσε ή εκμετάλλευση του φυσικοϋ περιβάλλοντος γίνεται στο Β' Μέρος τής παρούσης μελέτης.

γ) Η έξουδετέρωση του ανθρωπίου περιβάλλοντος: Οί παρεμβάσεις του ανθρώπου στο φυσικό κόσμο κατά τήν ιστορική και πολιτιστική περίοδο βασίζονταν στο σεβασμό τής φύσεως και τά τεχνικά μέσα που χρησιμοποιούσε ήταν άπλώς διαμορφωτικά και δέν παραβίαζαν τά όρια τής ζωής, όπως σημειώθηκε προηγουμένως. Αυτόν άλλωστε τήν έννοια είχε επί αιώνες ό όρος «Τέχνη» ή «Γεχνή», έσημαινε δηλαδή τή χρησιμοποίηση μέσων και μεθόδων για νά έπιτευχθούν πράγματα, τά όποια ήταν άκατόρθωτα με τήν άπλή σωματική δύναμη του ανθρώπου³³.

Άπό τó 18ο όμως αιώνα, στις σχέσεις του ανθρώπου με τó φυσικό περιβάλλον άρχισε νά παρεμβαίνει ή μηχανή. Τό νέο αυτό τεχνικό μέσο (ή πρώτη μηχανή ήταν ή Άτμομηχανή) αλλάζει έντελώς τίς προαιώνιες άμεσες σχέσεις του ανθρώπου με τήν ύλη. Η μηχανή καταργεί τους έμπειρικούς και προσωπικούς δεσμούς του ανθρώπου με τó φυσικό περιβάλλον και εισάγει άπρόσωπη σχέση, όπου ó άνθρωπος ενεργεί χωρίς όμως νά συμμετέχει στήν πράξη του³⁴.

Έτσι, με τήν αυτόματη μηχανή ή ιστορία του ανθρώπου μπήκε σέ μιá νέα περίοδο, στήν όποία ó άνθρωπος δέν σχετίζεται πιά με τó φυσικό περιβάλλον, αλλά τó χρησιμοποιεί ώφελιμιστικά και κατά τή δική του βούληση. Οί σχέσεις του συγχρόνου ανθρώπου πρós τή φύση δέν είναι πιά προσωπικές, δέν βασίζονται στή συνεργασία και τó σεβασμό, αλλά στήν εκμετάλλευση, όπως είδαμε και πιδό πάνω.

Ό άνθρωπος με τήν άπρόσωπη μηχανή εκμεταλλεύθηκε στήν αρχή, ως πρώτη ύλη, τήν ανόργανη και οργανική φύση. Με τον τρόπο αυτό διέλυσε και άπει-

χρονος άνθρωπος έτόλμησε αυτή τήν παραβίαση των όριων, με τόσες όλέθριες συνέπειες για τή ζωή όλόκληρης τής ανθρωπότητας.

33. Με αυτή τήν έννοια χρησιμοποιεί τον όρο Τέχνη ό Άριστοτέλης: «Τέχνη κρατούμεν, ών φύσει νικώμεθα». Μηχανικά 847α 20. Και «Τέχνη έξις τίς μετά λόγου ποιητική». Ηθικά Νικομάχεια, Δ' 114α 6-23. Βλ. Σ. Κυριαζοπούλου, 'Η καταγωγή...', σελ. 15.

34. «Ό προτεχνικός άνθρωπος διά νά ζεσταθί, έπρεπε ν' ανάψη φωτιά, διά νά μετακινήθι, έπρεπε νά βαδίση, διά νά συζητήσσι, έπρεπε νά συναντηθί. Σήμερα, αντί τής φωτιάς ή κεντρική θέρμανσις, αντί του βαδίσματος τó αυτοκίνητον, αντί τής συναντήσεως ή τηλεφωνική συσκευή καθιστούν δυνατάς τήν θερμότητα, τήν μετάβασιν και τήν συνομιλίαν. Η τεχνική υποκαθιστά τήν σχέση του ανθρώπου πρós τήν φύσιν... "Ό,τι κερδίζεται τεχνικώς, είναι πάντοτε μιá ποσοτική και εις όρισμένας περιπτώσεις ποιοτική άνωτέροτης. "Ό,τι χάνεται, είναι ή άμεσότης. "Ό διακόπτης τής τεχνικής συσκευής διακόπτει κατά πρώτον λόγον τήν άμεσον σχέσηιν πράγματος και ανθρώπου. Τό τεχνικόν έργον μεσταιεί, ό,τι θά έπρεπεν ό άνθρωπος μόνος του ν' αναλάβη και νά φέρη εις πέρας. Γίνεται λοιπόν ό άνθρωπος διά τής τεχνικής έμμεσος. Δέν τον ενδιαφέρει πλέον ή σχέση, άλλ' ή χρήσις». Σ. Κυριαζοπούλου, 'Ενώπιον...', σελ. 56.

Η ΙΕΡΑ ΠΟΡΕΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΤΑ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ (22.5 — 6.6.1987)

Στήν προσφώνηση τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καίρου ὁ Παναγιώτατος ἀπάντησε ὡς ἑξῆς:

«Χριστὸς Ἀνάστη, Μακαριώτατε ἀδελφὲ ἅγιε Ἀλεξανδρείας, Ἱερώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε, Ἐπιμύτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καίρου, εὐλογημένοι χριστιανοί,

Ἴδού μία νέα εὐκαιρία ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ὁμαίμονας καὶ εὐρύτερον ὁμοδόξους ἀδελφούς μας, τὴν ὁποίαν μᾶς προσφέρει ἡ ἀγαπητὴ Ἑλληνικὴ Κοινότης τοῦ Καίρου διὰ τῆς ἀποφινῆς δεξιώσεως καὶ διὰ τὴν ὁποίαν θερμοῶς τὴν εὐχαριστοῦμεν.

Σᾶς μεταφέρωμεν, τέκνα ἐν Κυρίῳ, τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν Ρωμηῶν Ὀρθοδόξων τῆς Πόλεως ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὸ ἄμεσον ποιμνιὸν μας, ὁ δὲ φίλιτος ἀδελφὸς ἅγιος Ἀμερικῆς, ὁ ἐκλεκτὸς καὶ πολύτιμος αὐτὸς Ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς φέρει ἀπόψε τὸ μήνυμα ἀγάπης καὶ συμπαραστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, τὸν ὁποῖον ἐπαξίως ποιμαίνει ἐδῶ καὶ εἰκοσι ὀκτὼ χρόνια. Καὶ εἶσι εἰς τὴν δεξιῶσιν αὐτὴν ποὺ εἶναι μία χαριτωμένη οἰκογενειακὴ συνάντησις, σμίγουν τρία τμήματα τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος καίτοι διεισχω-

ρισμένος εἰς ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τῆς ὄρθογειου, ὅμως εἶναι ἠνωμένος καὶ ἐνιαῖος ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὴν ὁποίαν φυλάσσει ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, πολλάκις ἐν μέσῳ δυσκολιών καὶ συμπληγάδων, ἀλλὰ μὲ σθένος πάντοτε καὶ ἀποφασιστικότητά να μὴ προδώσῃ αὐτὴν τὴν πίσιν τῶν πατέρων του, τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν του.

Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξε καὶ εἶναι τὸ κέντρον τῆς ζωῆς τῶν ἀποδήμων, ὁ συνεκτικὸς τῶν δεσμός, ἡ στοργικὴ τῶν μητέρα, αὐτὴ ἡ ὁποία ἔδειξε ὄλον τὸ μητρικὸν τῆς φίλτρον εἰς παλαιότερα δίσεκτα διὰ τὸ Γένος μας χρόνια. Δι' αὐτὸ καὶ ὁποῖος ἀρνεῖται ἢ προδίδει τὴν Ἐκκλησίαν του εἶναι τίποτε περισσότερον καὶ τίποτε ὀλιγότερον ἀπὸ μητραλοῖας.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσᾶς τοὺς λαϊκοὺς ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει πολλά, παντοῦ, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Αἰγύπτου καὶ εἰς τὴν ἔδραν μας καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ παντοῦ. Σεῖς μὲ τὸν ἰδρώτα σας, μὲ τὸν ὀδολὸν σας, μὲ τὴν ἀφοσίωσιν σας εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Γένους μας ἐδημιουργήσατε θαύματα, ὑψώσατε Ναοὺς καὶ σχολεῖα καὶ λέσχες καὶ νοσοκομεῖα καὶ ὀρφανοτροφεία: Ἀμπέτειους, Τοσιτσεια, Κοιτίκεια, Ζάπεια, Ζωγράφεια, Μαλιώτεια καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα. Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος εὐγνωμονοῦμεν τοὺς Μεγάλους Ἐυεργέτας, Δωρητάς, ἐπωνύμους

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 552 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

λεῖ να ἀποσυνθέσει τὸ φυσικὸ περιβάλλον. Τώρα ὅμως ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ μηχανὴ ἀπειλεῖ καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του. Γιατί, ἡ μηχανὴ ὑπακούει μὲν στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπακούει καὶ ὑποτάσσεται στὴ μηχανή. Ἐφθασε πιά ἡ στιγμή ποὺ ἡ μηχανή, τὸ κατασκευάσμα αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου, γίνεται τύραννος τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἐξουδετέρωσε τὸ φυσικὸ περιβάλλον ἐπιδιώκει τώρα να ἐξουδετερώσει τὸ συνάνθρωπό του: τὸ ἄνθρωπο περιβάλλον! Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ μηχανή διαμορφώνει ἓνα τεχνικὸ περιβάλλον, μὲ τὸ ὁποῖο προσπαθεῖ να ἐπιβληθεῖ στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, π.χ. τὸ ραδιόφωνο καὶ ἡ τηλεόραση εἶναι μηχανικὰ κατασκευάσματα ποὺ ὑπακούουν στὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ὅμως καὶ ὄργανα στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου γιὰ να ἐπιβληθεῖ στοὺς δέκτες τῶν ἠχητικῶν καὶ ὀπτικῶν κυμάτων. Ἡ τεχνικὴ τοῦ Ἐγχεφάλου, ἐπίσης, ὀδηγεῖ στὴν ἐφεύρεση τῆς «πλύσης τοῦ ἐγχεφάλου», μὲ τὰ συστήματα «ἐλέγχου τοῦ ψεύδους» καὶ τῆς «κάθαρσης τῆς συνειδήσεως». Ἡ διαφῆμιση

εἶναι ἡ τεχνικὴ ποὺ ἐκμεταλλεύεται τὸν ἀνθρώπινο φόβο μπροστὰ στὸ νέο καὶ τὸ ἀγνωστο καὶ βασίζεται στὴν ἀδυναμία ποὺ ἔχει ὁ ἀπλὸς ἄνθρωπος να διακρίνει ἀνάμεσα στὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση καὶ τὴν ἐσωτερικὴ λειτουργία ἐνὸς τεχνικοῦ πράγματος. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξουδετερώνεται ἡ προσωπικὴ ἀντίσταση καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑποτάσσεται στὰ ἀντικείμενα, στὴ νεκρὴ ὕλη. Οἱ πολεμικοὶ ἐξοπλισμοὶ καὶ τὰ φοικιαστικὰ πειράματα τῆς Βιολογίας, ποὺ ἐπιδιώκει να «κατασκευάσει» ἀνθρώπους κατὰ βούληση, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἐσχάτη ἀξιοποίηση τῆς δυνάμης τῆς νεκρῆς ὕλης γιὰ τὴν ἐξουδετέρωση καὶ ἐκμηδένιση τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου! Καί, ὅπως ἐπισημαίνουν οἱ εἰδικοί μελετητές, ἡ ἐξουδετέρωση αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου θὰ σημάνει τὴν ἐπιστροφή στὴν προϊστορία σὲ μιὰ νέα ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπου στὸ φυσικὸ κόσμο.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρχελοῦ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

καὶ ἀνωμόους, ζαπλοῦτους καὶ πλουσίους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ποὺ συνέβαλαν μὲ τὸ δίλεπτον τῆς χήρας, ἐκ τοῦ ὑστερήματός των. Ὅλοι εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου καὶ θαυμασμοῦ καὶ εὐαρεσκείας. Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη τῶν κεκοιμημένων καὶ εὐλογημένα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ζώντων. Δώη ὑμῖν ὁ Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σας καὶ κατὰ τὴν φιλογενῆ γενναϊόφρονα διάθεσίν σας.

Σὰς εὐχαριστοῦμεν, Ἐντιμότατε κύριε Πρόεδρος τῆς Κοινότητος, δι' ὅσα καλὰ εἶπατε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ διὰ τὴν Μετροπόλιν μας, εὐλογοῦμεν ὅλους σας πατρικῶς καὶ επικαλούμεθα ἐπὶ πάντας τὴν χάριν τοῦ Ἀναστάσιος Κυρίου μας εἰς ἐνίσχυσιν εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὰ ἔργα σας.

Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ δεχθῆτε, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψώς μας, αὐτὸ τὸ μικρὸν δῶρον, τὸ ὁποῖον προσφέρομεν ὡς εὐλογίαν εἰς τὴν ἱστορικὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τοῦ Καίρου μαζὶ μὲ τὰς εὐχαριστίας μας, καὶ πάλιν, διὰ τὴν θαυμασίαν καὶ ἀλησμόνητον αὐτὴν συνέντευξιν καὶ συνεντεύξιμιν.

Ἐπίσης μίλησε ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος ποὺ εἶπε:

Ἐκφράζω θαυμάσιες εὐχαριστίες πρὸς σὰς Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καίρου καὶ ὅλη τὴν ἀγαπητὴ ὁμογένεια τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς πόλεως.

Στὴν ἴδια αὐτὴ αἴθουσα εἶχα τὸ εὐτύχημα νὰ γίνω δεκτὸς μὲ θερμὰς ἐκδηλώσεις λεπιότητος καὶ φιλικῆς διαθέσεως ἐκ μέρους ὑμῶν. Δὲν λησμονῶ ποτὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν κατὰ θείαν σύμπωσιν θὰ μὲ ἀποχαιρετοῦσε γιὰ νὰ πάγω προσκυνητῆς σὶ τὸ Ὄρος Σινᾶ. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ ἀπόψε γιὰ νὰ ἴδωμεν οἱ προσκυνητῆς σὶ τὸ μεγάλο μοναστήρι τοῦ γένους, ὅπου αἰῶνες γονάτισαν, οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ μεγάλοι Πατριάρχες ἀκόμη καὶ αὐτοκράτορες, ὅπως ὁ Μ. Ναπολέων, ἔσκυψαν τὸ κεφάλι μ' εὐλάβειαν σὶ τὸν τόπο ἐκεῖνο ποὺ ἂν καὶ ἡ πρώτη φωτιὰ τῆς θείας παρουσίας ἀνάμεσα σὲ μιὰ θάλασσά ποὺ φλέγοιαν ἀλλὰ δὲν καίτοιαν, ὅπως φλέγεται ἡ ψυχὴ τοῦ γένους μας ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες χωρὶς νὰ καίγεται.

Μιὰ ἀπεικόνιση αὐτῆς τῆς πραγματικότητος εἶσθε σεῖς ἀπόψε γιὰ νὰ τὴν συνεχίζετε, νὰ εἶσθε ἡ ἐπέκταση μιᾶς πληθωρικῆς παρουσίας ποὺ ἐσημείωσε ὁ μέγας ἐκεῖνος κατακτητῆς καὶ ἐκπολιτιστῆς τοῦ κόσμου Μ. Ἀλέξανδρος.

Δὲν μπορεῖ κανένας νὰ σὰς γενεοθετῆσει ὅπως κανένας δὲν μπορεῖ νὰ γενεοθετῆσει τὸ γένος μας. Εἶσθε μιὰ ἐκλεκτὴ μερίδα ὄχι ἀπλῶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλὰ καὶ θεϊκῆς προνοίας καὶ προστασίας ποὺ ἀπλώνεται πάντοτε πάνω ἀπὸ τὸ γένος μας ἀφότου ὑπάρχει ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ ἀφότου γράφηκε ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία.

Δέχθηκα καὶ τότε τὸ δῶρο τῆς ἀγάπης μας. Καὶ μ' αὐτὸ φορτισμένους ἔφυγα τότε γιὰ νὰ συνεχίσω τὸ ἔργο μου τὸ ὁποῖον εἶναι διακονία κάτω ἀπὸ τὴ σωστὴ καθοδήγησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ποὺ εἶναι ἡ νεομάννα κάθε ἐμπνεύσεως καὶ κάθε δροσε-

ρῆς σκέψεως μὲ κατάλληλη γραμμὴ πορείας ποὺ χαράσσει τὸ αἰώνιο σεπίτ πνευματικὸ μας κέντρο.

Μέσα στὴν μεγάλη καλωσύνη σας εἶπατε μιὰ λέξη ποὺ σὰς παρακαλῶ νὰ μὴ τὴν πῆτε ἄλλη φορὰ. Προσπαθῶ νὰ εἶμαι ὁ θεροσκευτικὸς ἡγέτης τῶν ἱριῶν ἑκατομμυρίων ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ ὄχι πολιτικὸς ἡγέτης. Εἶμαι ἡγήτης τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔθνους καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι ποὺ μὲ τιμᾶ μοῦ φαίνεται ἐμένα τὸν ἴδιο.

Δὲν θέλω νὰ μὲ τιμῆσει κανεὶς γιὰ ὁποιαδήποτε μικρὴ προσφορὰ ἔχω κάμει ἢ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ ἐξακολουθῶ νὰ κάμω. Τὸ ἀσημένιο δῶρο ποὺ μοῦ προσφέρατε εἶναι καθάριο ὅταν τὸ ἀσῆμι τὸ Στέινλες ποὺ δὲν σκουριάζει δηλαδὴ. Θὰ τὸ κρατήσω γιὰ νὰ μοῦ θυμίζει ὅτι ὅσοι αἰῶνες καὶ ἂν περάσουν πάνω ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ποτὲ δὲν θὰ σκουριάζει ἡ ἔθνηκη παρουσία, ἀλλὰ θὰ λάμπει καὶ θὰ ἀκτινοβολεῖ ὅσο ὀλίγοι καὶ ἂν ἔχετε μείνει, ἔχομεν μείνει. Μοῦ φαίνεται σκληρὴ ἡ λέξις ποὺ διαφοροποιεῖ τοὺς μὲν ἀπὸ τοὺς δέ. Καὶ στὴν Πόλιν καὶ ἐδῶ καὶ παντοῦ εἶμαστε λίγοι καὶ ἀμέτρητοι συγχρόνως ὅπως ἔλεγε ὁ Πατριάρχης Ἀθηνῶν. Δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς μετρήσει κανεὶς μὲ ἀριθμούς. Μὲ ἱστορία μπορεῖ ἀλλὰ κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ θίξει τὴν ἱστορία, νὰ μειώσῃ τὴν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους γιὰτὶ εἶναι ἀσύγκριτη. Δὲν ὑπάρχουν μέτρα γι' αὐτὴν. Ὑπάρχει μονάχα ἡ ψυχὴ.

Καὶ ἡ ψυχὴ αὐτὴ εἶναι ἀδάμαστη, εἶναι γενναία πάντοτε, ἀγέρραστη πάντοτε, περήφανη πάντοτε, ἀνυπότακτη πάντοτε καὶ ἐλεύθερη πάντοτε. Αὐτὸ εἶναι ποὺ μᾶς κάμει ἐκεῖνο ποὺ εἶμεθα σήμερα. Ἀλλοιῶτα θὰ εἶχαμε σθῆσει ἀπὸ τὸν κόσμον 3.000 χρόνια. Ἀλλὰ εἶτε ἀληθεύει ἡ μυθολογία εἶτε ὄχι πῶς εἶμαστε ἀπὸ πέτρα καμωμένοι, εἶμαστε πῦρ θνητοὶ καὶ ἀπὸ τὸ γρανίτη ἀκόμα. Θὰ μείνωμε ἔτσι καὶ θὰ μείνετε ἔτσι.

Καὶ σὰς εὐχαριστῶ γι' αὐτὸ ποὺ εἶσθε, γι' αὐτὸ ποὺ κάμειτε γι' αὐτὴ τὴν προσφορὰ ἀγάπης ποὺ δίνετε ἀπόψε σὶ τὸν Παναγιώτατο Πατριάρχην μας, τὸ Γενάρχη Πατριάρχην μας, τὸν παγκόσμιον θεροσκευτικὸν ἡγέτην. Χάρηκα πολὺ ποὺ εἶδα ἀπόψε καὶ τὴν παρουσία τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρέσβους τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀκολούθων τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας. Συμπορευόμαστε μ' αὐτοὺς πάντοτε. Ἐκεῖνοι ἔχουν τὴν γυμνασίαν τοῦ σώματος, ἐμεῖς τὴν γυμνασίαν τῆς ψυχῆς ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ στεκόμαστε εὐρωστοὶ καὶ ρωμαλεοὶ ὁ ἕνας πλᾶν σὶ τὸν ἄλλον καὶ δὲν θὰ ὑποστειλομεν καμία σημαία ποὺ κυματίζει πάνω ἀπὸ τὰ ἔθνηκα μας καὶ ἀκατάλυτα ἱερὰ δίκαια καὶ δικαιώματά μας.

Δεχθῆτε παρακαλῶ τὴν ἔκφραση τῆς εὐγνωμοσύνης μου προσωπικὰ σὲ σὰς καὶ διὰ μέσον ὑμῶν τὴν ἐπεκτείνω σ' ὅλα τὰ μέλη τῆς παροικίας, στὴν Α.Θ.Μ. σὶ τὸν προσφιλέστατόν μου Ἅγιον Ἀλεξάνδρου, σὶ τὸν κληρὸ καὶ σὶ τὸν λαόν. Κι εὐχομαι νὰ εἶσθε πάντοτε ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Εὐχαριστῶ πάρα πολύν.

Τὸ πρῶτ τῆς Δευτέρας 25 Μαΐου μὲ ἰδιωτικὸ ἀεροσκάφος, ποὺ γείκισε ἡ Ἱ. Μοῆ Σινᾶ, ὁ Παναγιώτα-

τος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιο καὶ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικής κ. Ἰάκωβο ἔφθασε στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ὅπου τὸν ὑποδέχθηκε ὁ Πανιερ. Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου κ. Δαμιανὸς προσωπικά. Προηγουμένως μὲ τὸ ἀεροσκάφος τῆς γραμμῆς («SINAI AIR») εἶχαν ἀφίχθῃ τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς πατριαρχικῆς ἀκολουθίας μαζί μὲ Ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου.

Στὸ παλαίφατο βυζαντινὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ὅπου εἶχαν ἀναρτηθεῖ ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ αἰγυπτιακὴ σημαία, ἀνέμενε πρὸ τῆς πύλης ὀλόκληρη ἡ συναϊτικὴ ἀδελφότητα καὶ ἐνδεδυμένοι ἱερέας μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ὅποιο ἀσπάζθηκε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πὺρ περιβλήθηκε τὸν ἀρχιερατικὸ μαγδύα καὶ προχώρησε στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς, ὅπου καὶ ἐφάλη δοξολογία χοροστατοῦντος τοῦ ἰδίου. Ἀκολούθησε προσκύνηση τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς Ἁγίας, ξενάγηση στὴν Πινακοθήκη τῶν βυζαντινῶν εἰκόνων, στὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Βάτου, στὸ πηγᾶδι τοῦ Μωσῆ καὶ στοὺς ὑπόλοιπους χώρους μέσα στὸν περίβολο τῆς Μονῆς (παλαιὰ τραπεζαρία, ἀρχαία κελλία κ.λπ.). Κατόπι ἐγινε ἐπίσημη ὑποδοχὴ στὸ Συνοδικὸ τοῦ μοναστηριοῦ. Τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε ὁ Πανιερ. Ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου κ. Δαμιανὸς μὲ τὰ ἐξῆς:

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ γεραρὰ Σιναίτις ἀδελφότης μετ' αἰσθημάτων θαυμάσιας τιμῆς καὶ ἱερός συγκινήσεως ὑποδέχεται σήμερον τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιώτητα, ἀκολουθουμένην μάλιστα καὶ ἀπὸ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιον, καὶ τὴν τιμίαν Αὐτῆς Συνοδείαν, εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς ἀκαταφλέκτου βάτου καὶ τῶν πολλαπλῶν θεοφανειῶν. Ὑποδέχεται τὸν διάδοχον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, τῶν Ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Φωτίου τοῦ Μεγάλου, τὴν ἄζωσαν καὶ ἔμφυχον εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ὡς χαρακτηρίζει τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἢ «Ἐπαναγωγὴ τοῦ Νόμου». Ὑποδέχεται τὸν Σίμωνα Κυρηναῖον, ὡς ἐλέγχθη κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν ἐνθρόνισιν, τὸν αἰρῶντα τὸ φορτίον τῆς ἐσιταρωμένης Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ὑποδέχεται τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τοῦ Ὁποίου ἡ σεμνότης καὶ ἡ ταπεινότης, ἡ κατανυκτικότης καὶ ἡ ἱεροσφύεια ἀκίνοβόλου ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου καὶ μαρτυρικοῦ Φαναρίου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

Ἡ παρουσία ἐνιαῦθα τῆς Σεπτῆς τῶν Πατριαρχῶν Κορυφῆς ἀποτελεῖ γεγονός ἐξαιρετικῆς σημασίας διὰ τὴν παλαίφατον ἡμῶν Μονήν, τὴν δι' ἀρχήκιων δεσμῶν συνδεομένην μετὰ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, καθ' ὅσον ἰδρῶνται καὶ κήτιρες τῆς Μονῆς ταύτης τυχάνουσιν οἱ αἰδιμοὶ τῆς Νέας Ρώμης αὐτοκράτορες Ἰουστινιανὸς καὶ Θεοδώρα. Ὅθεν καὶ μετὰ τῆς Κάτωτάτης Μεγάλως Ἐκκλησίας τῆς εὐδαίμονος Κωνσταντινουπόλεως ἢ Ἱερά αὐτῆς Μονῆς μέγαν κέκτηται τὸν σύνδεσμον, γεγονός ὅπερ ἐπιμαρτυρεῖται, πρῶτον μὲν ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν Σιναϊτικῶν Μετοχιῶν εἰς τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ

δὴ ἐν αὐτῷ τῷ Φαναρίῳ, εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τὰ ὡς τόσα Πατριαρχικὰ Σιγίλλια, τὰ φανεροῦντα τὴν κατὰ καιροὺς μέριμναν καὶ φροντίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου περὶ τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τῶν Μετοχιῶν αὐτῆς. Ἐνδεικτικὴ τυχάνει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου πρὸς τοὺς Σιναίτις πατέρας, ἐν ἣ ἀποκαλεῖ οὗτος τὴν Μονὴν ταύτην «ἡμέτερον καύχημα», ὑπογραμμίζων οὕτω τὸν σύνδεσμον μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σινᾶ. Ἀλλὰ μήπως καὶ ὁ διαπρεπὴς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντίας ὁ Α' ὁ Βυζάντιος, ὁ ἀπὸ Σιναίου, δὲν ἀποτελεῖ κριτικὸν συνδετικὸν μετὰ τῆς ἡμετέρας Μονῆς καὶ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας; Ἐν τῷ πνεύματι, ἄλλωστε, τῆς ἐνότητος ταύτης καὶ ὁ ὁμιλῶν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ προσκυνηματικὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Σεπτὸν τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρον εἶχε τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν τιμὴν νὰ παραλάβῃ τὸ ὑπὸ τῶν τιμῶν χειρῶν τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Παναγιώτητος ἐν διορθοδόξῳ λειτουργίᾳ εὐλογηθὲν καὶ καθαγιασθὲν Μύρον διὰ τὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας τῆς Ἱεράς Μονῆς καὶ Ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

«Ὁ τόπος, ἐν ᾧ Σὺ ἐσθηκας γῆ ἁγία ἐστὶν» (Ἐξ. 3,5). Μὲ τοὺς λόγους τοῦτους ὁ Κύριος τῆς δόξης ἐκάλεσε τὸν Προφήτη Μωσῆ ἐκ τῆς ἀκαταφλέκτου βάτου πρὸς αὐτὸν «ἐνώπιος ἐνωπίω, ὡς εἶ τις λαλήσει πρὸς τὸν ἐαυτοῦ φίλον» (Ἐξ. 33,11). Καὶ ἐπρόκειτο ὁ τόπος οὗτος καὶ ἄλλοτε νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἥς «τὸ εἶδος ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν νύκτων Ἰσραὴλ» (Ἐξ. 24,17). Εἰς τὴν γῆν ταύτην ὁ Θεόπτης Μωσῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐδοξάσθη ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς θείας δόξης. Ἐνιαῦθα ὁ μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελος, ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, ὁ τοῦ Θεοῦ Θεὸς Λόγος ἀπεκαλύφθη ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ, θεώσας τὸν μετ' Αὐτοῦ κοινωνήσαντα ἄνθρωπον. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τοῦτῳ ἢ Παλαιὰ Διαθήκη συναντᾶται μετὰ τῆς Καινῆς, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἱερόν τῆς Μεταμορφώσεως ὑμνογράφον «ὁ ἐπ' ὄρους Θαβὼρ μεταμορφώθεις καὶ δεῖξας τὸ ἀρχέτιπον κάλλος τῆς εἰκόνης» εἶναι «ὁ πάλαι τῷ Μωσεῖ συλλαλήσας ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ διὰ συμβόλων» (Ἰδιόμελον ἀποστίχων Ἑσπερινοῦ Μεταμορφώσεως). Ὅθεν τὸ Θεοδάδιστον τοῦτο Ὅρος, «τὸ ποτὲ ζοφῶδες καὶ καπνώδες» διὰ τὸ «καταβεδηκέναι ἐπ' αὐτὸν τὸν Θεόν» (Ἐξ. 19,18), δικαίως ἐχαρακτηρίσθη ὡς ὁ ἀρχαιότερος ἱερός τόπος τῆς γῆς.

Ἀδυνατεῖ, θεβαίως, ὁ μεταπρωτικὸς ἄνθρωπος νὰ ἴδῃ κατ' ἀρχὴν καὶ νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀπαραίτητος πρὸς τοῦτο λειτουργία, ὁ ἀνθρώπινος δηλονότι νοῦς, ἐσκοτίσθη ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ παρεξέκλινε τῆς πορείας του. Ἡ δυνατὴς ὅμως τῆς Θεοπτίας καὶ τῆς Θεογνωσίας εὐτυχῶς δὲν ἐξέλιπε τελείως διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἔρημος αὕτη τοῦ Σινᾶ μαρτυρεῖ περὶ τοῦτου ἀναδειχθεῖσα ἀποσ τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ θεωρίας τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ὑψίστης ταύτης ἐμπειρίας, τῆς

ἐπέκεινα πάσης ἄλλης κτιστῆς ἐμπειρίας, ἡ ἔρημος ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητον προστάδιον. Διότι αὕτη εἶναι ὁ τόπος ὅπου νεκροῦνται τὸ πάθος, καταπραῖνεται ἡ ἐπιθυμία, ταπεινοῦνται τὸ φρόνημα, καλλιεργεῖται ἡ ἀδιάλειπτος εὐχή καὶ γίνεται προᾶξις ἡ κάθαρισις καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦς. Εἰς τὴν ἔρημον ἐπιτυγχάνεται ἡ αὐτοσυγκέντρωσις, ἡ ἐνδοσκόπησις καὶ ἡ αὐτοκριτική. Ἐν αὐτῇ ὁ ἄνθρωπος συνειδητοποιεῖ τὴν γυμνότητα καὶ μηδαμνότητά του καὶ ὀδεύει τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀπογνωσίαν. Ἐὰν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ θεραπεία τοῦ πεπιωκότος ἀνθρώπου καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἱατρεῖον, ἐν ᾧ ἐπιτυγχάνεται ἡ θεραπεία αὕτη, εἶναι ἐξίσου ἀληθές, ὅτι ἡ ἔρημος ἀποτελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν μονάδα «ἐνιαυτικῆς παρακολουθήσεως» τοῦ ἀσθενοῦς. Τὴν ὁδὸν, ἄλλωστε, ταύτην, τῆς διὰ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς ἀσκήσεως θεραπείας καὶ ὁλοκληρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, διδάσκει αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ πάντες οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας ἄνδρες, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐμόνασον εἰς τὸ Σινᾶ, ἐν οἷς ὁ Ὁσῖος Νεῖλος, ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, οἱ Ἀναστασίου Σιναΐται, Φιλόθεος καὶ Γρηγόριος Σιναΐται κ.ά.

Διὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον τῶν θεικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας, τὸν ἄνθρωπον ὅστις θεμελιοῖ τὴν γνῶσιν εἰς τὸν πειραματισμὸν καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅστις δέχεται ὡς ἀληθὲς μόνον τὸ ἐμπειρικῶς διὰ τῶν αἰσθήσεων συλλαμβανόμενον, ἡ ἔρημος αὕτη ἀποτελεῖ ἰδανικὸν τόπον ὑπαρξιακῆς ἀναζητήσεως καὶ ἐμπειρικῆς ἀνευρέσεως τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ κατὰ χάριν θεώσει τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη ἐξ ἄλλων εἶναι καὶ ἡ μαρτυρία, τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ δώῃ ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὸν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων διάλογον. Ἀφαιρουμένου τοῦ θεραπευτικοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ἐμπειρικῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καταστάσει τῆς θεώσεως, ἥς τεκμήριον καὶ τὰ ἱερὰ λείψανα, ἡ Ὁρθοδοξία καθίσταται ἀπλῆ τυπολατρεία καὶ νοσησαρχία καὶ εἰς οὐδὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν δογμάτων. Τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι καὶ τὸ μήνυμα, τὸ ὁποῖον ἀποστέλλει ἡ φυσικὴ αὕτη ἔρημος πρὸς τὴν τεχνιτὴν ἔρημον τῶν συγχρόνων ἀστικῶν κέντρων. «Οὐ δηλαδή, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀδικεῖ ἑαυτὸν ὁσάκις περιορίζει τὸν ὀπτικὸν του ὄριζοντα εἰς μόνον τὰ διὰ τῶν φυσικῶν ὀφθαλμῶν ὁρώμενα.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σήμερον ἡ ἔρημος τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ ὑποδέχεται τὸν Πρῶτον τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸν Πρῶτον τῆ Τάξει, ἀλλὰ καὶ τὸν Πρῶτον τῆς Μαρτυρίας. Κέντρον καὶ καρδιά τῆς ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας ὁ Πάνσοπος Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ λυχνία τῆς ὁποίας ἔργον εἶναι νὰ λάμπῃ «πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ» (Ματθ. 5,15). Ἐπὶ αἰῶνας τώρα ὁ Θρόνος οὕτως μεταδίδει εἰς τοὺς ἐγγύς καὶ εἰς τοὺς μακρὰν τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, «τὸ φωτίζον καὶ ἀγιάζον πάντα ἄνθρωπον». Καὶ παραλλήλως ἐκπολιτίζει φυλάς καὶ λαοὺς, παρέχον εἰς αὐτοὺς ἀλφάβητον καὶ τέχνην καὶ πολιτισμὸν. Καὶ ἀποδεικνύονται οὕτως ἀληθεῖς οἱ λόγοι τοῦ Λαοδικεῖας Νουνηχίου, τοῦ εἰ-

πόντος κατὰ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅτι ἡ δόξα τοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως «δόξα πάντων ἡμῶν ἐστίν». Πραγματικότητα, ἄλλωστε, ἀναντίρρητον ἀποτελοῦν καὶ οἱ λόγοι τοῦ Σέβρου ἀντιπροσώπου εἰς τὴν Διάσκεψιν τῆς Λωζάννης, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀποτελεῖ τμήμα αὐτοῦ τοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Ἰδιαίτερος ἕμως διὰ τοὺς πανορθόδοξους ἡ προσφορὰ τοῦ πανιέρου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἶναι ἀνυπολόγιστος. Ἡ ἀκριβὴς τοῦ δόγματος διατύπωσις, ἀπὸ τε τοῦ Χριστολογικοῦ μέχρι καὶ τοῦ περὶ διακρίσεως Θείας οὐσίας καὶ Θεῶν ἐνεργειῶν, τοῦ Θρόνου τούτου εἶναι ἔργον. Ἀλλὰ καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς παλαιωτάτου λειτουργικῆς τάξεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις κατὰ τὸν ἱερὸν Συμεὼν Θεσσαλονίκης «ἐξαιρέτως... παρὰ τὰς ἄλλας τὸ ἡκριθώμενον ἔχει... καὶ τὸ τῶν Θεῶν ἀπ' ἀρχῆς παραδόσεων ἀπαράθραστον» (P.G. 155, 277) ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπιτελεῖται. Ὅπως ἰδιαίτερος δὲ ἡ διάσωσις τοῦ Γένους τῶν Ρωμηῶν εἰς καιροὺς δυσχεμερῶν καὶ ἡμέρας πονηρίας, εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ὀφείλεται, ἥτις ἀπέβη διὰ τὴν Ρωμηοσύνην «ἡ ὄρις ἡ ἐπιουράνοσα τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας» (Ματθ. 23, 37). Ἡ σύγχρονος, ἄλλωστε, πραγματικότης ἀποδεικνύει ὅτι τὸ φιλόστοργον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς θνητοὺς καὶ τῶν τελευταίων τούτων ἡμερῶν. Δι' ὃ καὶ εἰς τὴν συνείδησιν παντὸς ρωμηοῦ ὁ πάνσοπος Οἰκουμενικὸς Θρόνος ταυτίζεται μετὰ τὸν Γολγοθᾶν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς θνοσίας, ὁ δὲ Πατριαρχικὸς Μανδύας καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Μίτρα, τὰ σύμβολα ταῦτα τῆς Πατριαρχικῆς ἀξίας καὶ περιοπῆς, εἶναι τὰ σύμβολα τοῦ πάθους, ἡ χλαμὸς καὶ ὁ ἀκάνθινος τοῦ Μαρτυρίου στέφανος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην στιγμήν οἱ Σιναΐται μονασταὶ δρατιόμεθα τῆς εὐκαιρίας νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Ὑμετέραν θεοσιήρικτον Παναγιώτητα ὅπως δοῦναι αὕτη ἀπὸ τοῦ Θεοσιωτήριου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου προσφέρειν «τὰ τίμια καὶ ἅγια Δῶρα Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν» μνημονεύη καὶ ἡμῶν τῶν ἐν τῇ ἐσχρατῇ ταύτῃ ἀγωνιζομένων ἀδελφῶν. Καὶ ταυτοχρόνως διαβεβαιούμεθα Αὐτὴν τε καὶ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ὅτι καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ παύσωμεν δεόμενοι πρὸς Κύριον, ἀπὸ τε τῆς ἀκαταφλέκτου βίας καὶ τῆς ἁγίας Κορυφῆς, τῆς μεσιτείας καὶ τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης τῆς πανσόφου καὶ πολιούχου Σινᾶ, ὑπὲρ εὐσταθείας τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ «ὑπὲρ εἰρήνης καὶ καταστάσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου», πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι προσκυνουμένου Θεοῦ. Ἀμήν».

(Συνεχίζεται)

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ψ Α Λ Μ Ι Κ Η Α Ρ Α

Ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἱεροῦ κειμένου τοῦ βιβλίου τῶν Ψαλμῶν ἢ ἄλλως τοῦ Ψαλτηρίου, ἦν διενήργησα, προέκυψαν ἀρκετά περιπτώσεις ἀρᾶς, ταυτέστιν κατάρας, ἥτις ἐπικλήσεως «τῆς θείας ἐκδικήσεως»¹ αἰτνες ἐκτίθενται κατωτέρω, ταξινομηθεῖσαι εἰς εἰδικὰ κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀνήκουν αἱ περιπτώσεις ἀρᾶς, αἵτινες διατυποῦνται εἰς ἐγκλίσεις προστακτικῆν καὶ εὐκτικῆν. Αἱ περιπτώσεις αὗται παρατίθενται ἀμέσως κατωτέρω :

1. Ἀρὰ ἐναντίον ἁμαρτωλῶν.

Ὁ Προφητὰνὰξ Δαβὶδ καταρώμενος τοὺς ἁμαρτωλοὺς ψάλλει: «ἀποστραφῆτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ἄδην, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ Θεοῦ»², δηλαδή «εἶθε νὰ ριφθοῦν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν οἱ ἀμετανόητοι ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν Ἄδην, τοῦ ὁποίου εἶναι ἀποβράσματα καὶ εἶθε νὰ ὑποστοῦν ἐκεῖ τὰς τρομερωτέρας τιμωρίας· ἐκεῖ ἄς ἐγκλισθῶν ὄλοι οἱ ἔθνη καὶ καὶ εἰδωλολάτραι, οἱ ὅποιοι λησμονοῦν τὸν Θεὸν καὶ δὲν συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸν φόβον του»³. Ἐπιπλέον ὁ αὐτὸς ψαλμῶδὸς προσθέτει τὰ ἐξῆς: «Σήκω ἐπάνω, Κύριε· ἀρκετὰ ἐμακροθύμησας· ἄς μὴ σφετερίζεται πλέον ὁ εὐτελής καὶ τιποτένης ἄνθρωπος τὸ κράτος καὶ τὴν δυνάμιν σου, παρουσιαζόμενος αὐτὸς κραταῖος καὶ ἀκαταγώνιστος ἐν μέσῳ τῶν δούλων σου. Ἄς κριθοῦν ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ βῆματός σου καὶ ἄς ὑποστοῦν τὰς ποινὰς τῆς δικαίας ἀποφάσεώς σου οἱ ἔθνη... Σύντριψε σὺ τὴν καταπιεστικὴν δυνάμιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ⁴ (ἀνάστηθι, Κύριε, μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος, κριθήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου... σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πονηροῦ)»⁵.

Περαιτέρω ὁ ἐν λόγῳ ψαλμῶδὸς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐξολοθρεύσῃ («ἐξολοθρεύσαι Κύριος») «πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια καὶ γλῶσσαν μεγαλορρήμονα»⁶ καὶ νὰ εὐρεθῇ ἡ χεὶρ Του ἔμπροσθεν ὄλων τῶν ἐχθρῶν Του «πατάσσοῦσα καὶ συντρίβουσα αὐτούς» καὶ ἡ δεξιὰ Του («νὰ συλλάβῃ ὄλους») ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν μισοῦν καὶ νὰ τοὺς ρίψῃ «ὡς ἄλλα ξύλα καιόμενα

εἰς κλίβανον»⁷ («εὐρεθεῖ ἡ χεὶρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου, ἡ δεξιὰ σου εὐροὶ πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. θήσεις αὐτούς ὡς κλίβανον πυρός»)»⁸.

Ἐπιπροσθέτως ὁ Ψαλμῶδὸς οὗτος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Θεὸν λέγει «δὸς αὐτοῖς (τοῖς ἁμαρτωλοῖς), Κύριε, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς»⁹ καὶ συνεχίζει «αἰσχυνθεῖσαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ καταχθεῖσαν εἰς ἄδου. ἄλλαλα γενηθήτω τὰ χεῖλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει»¹⁰ καὶ προσευχόμενος ἀναφωνεῖ: «τὰς σιαγῶνας αὐτῶν ἄγξαις τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ... ἡ ρομφαία αὐτῶν (τῶν ἁμαρτωλῶν) εἰσέλθοι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβεῖν»¹¹. Ἐξ ἄλλου ὁ ὡς εἴρηται Ψαλμῶδὸς ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν πεπρωμένον, ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Σαουλ, λέγει: ὁ Θεὸς εἶθε νὰ σὲ καταστρέψῃ καὶ νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς κατοικίας σου καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὰς ρίζας σου ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ζώντων («ὁ Θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος· ἐκτίλει σε καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου καὶ τὸ ρίζωμά σου ἐκ τῆς γῆς ζώντων»¹²). Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ αὐτὸς Ψαλμῶδὸς καταρᾶται τοὺς ἁμαρτωλοὺς λέγων: «ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς ἄδου ζῶντες»¹³ καὶ πάλιν ὁ ἐν λόγῳ Ψαλμῶδὸς ἀναφωνεῖ: «Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν, ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλιπέτωσαν· ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ»¹⁴. Ἐπιπροσθέτως ἀπευθύνει πρὸς τὸν Ὑψιστὸν τὴν ἐξῆς ἱκεσίαν: «διασκορπίσον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα»¹⁵.

Ἐπίσης ἀπόγονός τις τοῦ Ἀσάφ ἱκετεύει τὸν Δημιουργὸν νὰ ἐξολοθρεύσῃ τελείως τοὺς ἁμαρτωλοὺς, πλήττων διὰ τῶν χειρῶν Του τὴν ἀλαζονικὴν ἰσχύν των καὶ ἐπὶ πλέον νὰ δικάσῃ Οὗτος τὴν ὑπόθεσίν Του ἀναμνησκόμενος τοῦ ὄνειδισμοῦ, ὃν ἀπευθύνουν πρὸς Αὐτόν οἱ λόγῳ τῆς ἀσεβείας των καταστάντες ἄφρονες («ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τὸ τέλος... ἀνάστα, ὁ Θεός, δίκασον τὴν δίκην σου· μνήσθητι τοῦ ὄνειδισμοῦ σου τοῦ ὑπὸ ἄφρο-

1. Liddell, H. καὶ Scott, R.: Μέγα λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (μεταφρ. Μόσχου, Ε.) Ἀθήναι, Τομ. Α΄, σελ. 369.

2. Ψαλ. θ', 18.

3. Τρεμπέλας, Π.: Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μετὰ συντόμου ἑρμηνείας α' Ὁ Σωτήρ Ἀθήναι, 1976, Τομ. Α΄, σελ. 193, 194.

4. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 194, 197.

5. Ψαλμ. θ', 20, 36.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., ια' (ιβ'), 4.

7. Τρεμπέλας, Π.: Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 224.

8. Ψαλμ. κ' (κκ') 9, 10.

9. Ψαλμ. κζ' (κη'), 4.

10. Ψαλμ. λ' (λα'), 18, 19.

11. Ψαλμ. λκ' (λβ'), 9. Ψαλ. λστ' (λζ'), 15.

12. Ψαλμ. να' (νβ'), 7.

13. Ψαλμ. νδ' (νε'), 16.

14. Ψαλμ. ξζ' (ξη'), 2, 3.

15. Ψαλμ. ξζ' (ξη'), 31.

νας ἔλην τὴν ἡμέραν)»¹⁶. Ἐξ ἄλλου εἰς ἀπόγονος τοῦ Ἄσαφ δέεται τοῦ Κυρίου, ἵνα Οὗτος ἐκχύσῃ τὴν ὀργὴν του ἐπὶ τὰ ἔθνη, ἅτινα Τὸν ἀγνοοῦν καὶ ἐπὶ τὰ μὴ ἐπικαλέσαντα τὸ ὄνομά Του βασιλεία καὶ νὰ καταστῇ γνωστὴ ἡ ἐκδίκησίς Του διὰ τὸ χυθὲν αἷμα τῶν δούλων Του καὶ νὰ ἀποδώσῃ τοῖς ἐχθροῖς Του εἰς τὸ ἑπταπλάσιον τὸν κατ' Αὐτοῦ ὀνειδισμόν των («ἐκχεσον τὴν ὀργὴν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ γινώσκοντά σε καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἱ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπικαλέσαντο... γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου... ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλάσιον εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὸν ὀνειδισμόν αὐτῶν, ὃν ὀνειδίσαν σε, Κύριε»¹⁷).

Ἐπειδὴ ὁ Ἄσαφ διὰ τοῦ ἐξόχως λυρικοῦ ψαλμοῦ του ἱκετεύει τὸν Ὑψιστον, ἵνα μὴ σιωπήσῃ καὶ μὴ ἐπιδείξῃ προφάνεια κατὰ τὸν ὑπ' Αὐτοῦ κολασμὸν τῶν ἐχθρῶν Του καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ, ὅπως ἐτιμώρησε τοὺς κατοίκους τῆς γῆς Μαδιάμ καὶ τὸν Σισάρα, ὅπως τὸν Ἰαβεὶν εἰς τὸν χειμάρρον Κεϊσῶν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐχθρῶν Του, ὅπως τὸν Ὁρήβ, τὸν Ζήβ, τὸν Ζεβεέ, τὸν Σαλμανὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντας τῶν τότε Μαδιανιτῶν καὶ νὰ τοὺς ταλανίσῃ, ὅπως ταλανίζονται ὁ τροχὸς καὶ ὁ κάλαμος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Νὰ τοὺς κατακαύσῃ, ὅπως κατακαίονται τὸ δάσος ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τὰ κατάφυτα ὄρη ὑπὸ τῆς φλογός. Νὰ τοὺς καταδιώξῃ διὰ τῆς καταιγίδος τοῦ θυμοῦ Του καὶ νὰ τοὺς συνταράξῃ διὰ τῆς ὀργῆς του. Νὰ κατακλυσθοῦν τὰ πρόσωπά των ὑπὸ τῆς ἀτιμίας. Νὰ τοὺς καταλάβῃ αἰσχύνῃ καὶ ταραχῇ ἀτελεύτητος, νὰ καταστοῦν ἐπαισχυντοὶ καὶ νὰ ἀπολεσθοῦν (αἰὴ σιγήσῃς μὴδὲ καταπραύνης, ὁ Θεός... ποιήσον αὐτοῖς ὡς τῇ Μαδιάμ καὶ τῷ Σισάρα, ὡς τῷ Ἰαβεὶν ἐν τῷ χειμάρρῳ Κεϊσῶν... τοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν Ὁρήβ καὶ Ζήβ καὶ Ζεβεέ καὶ Σαλμανὰ πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν... τοῦ αὐτοῦ ὡς τροχόν, ὡς καλάμην κατὰ προσώπου ἀνέμου· ὡσεὶ πῦρ, ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλόξ, ἡ κατακαύσει ὄρη, οὕτως καταδιώξῃς αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς. πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας... αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπολέσθωσαν»¹⁸).

Ἐξ ἄλλου ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ δέεται τοῦ Θεοῦ, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς ὑπερηφάνους λέγων τὰ ἐξῆς: «ὕψωθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ἀναπαδόσιν τοῖς ὑπερηφάνοις»¹⁹. Περαιτέρω ὁ προφητὰναξ διὰ τοῦ γνωστοῦ Προοιμιακοῦ του Ψαλμοῦ καταρᾶται τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ὡς ἐξῆς: «ἐκλίποισαν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτοῦς»²⁰.

Προσέτι ἄγνωστος ψαλμῶδὸς διὰ τοῦ μακροτέρου πάντων τῶν ψαλμῶν προσευχόμενος λέγει: «ἐπι-

κατάρται οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου»²¹ καὶ ἐπὶ πλέον ἀναφωνεῖ, ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς ἵνα δράσῃ ὁ Δημιουργὸς πρὸς τιμωρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν («καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ»²²).

Ἐπίσης ὁ ψαλμῶδὸς εὐχεται, ἵνα καταισχυνθοῦν καὶ στραφοῦν πρὸς τὰ ὀπίσω ὅλοι, ὅσοι μισοῦν τὴν Σιών καὶ νὰ λάβουν τὴν τύχην τῆς χόρτου, ἥτις ἀναπτύσσεται ἐπὶ τῶν δωματίων καὶ ξηραίνεται πρὶν ἢ ἐκρίζωθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων («αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω πάντες οἱ μισοῦντες Σιών. γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρτος δωματίων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη»²³).

Ἐπειδὴ ἄγνωστος ψαλμῶδὸς καταρᾶται τοὺς κατασκευάζοντας, καθὼς καὶ τοὺς πιστεύοντας εἰς τὰ εἶδωλα, ἵνα καταστοῦν ὅμοιοι πρὸς αὐτὰ, ἅτινα στεροῦνται ζωῆς («ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ καὶ πάντες οἱ πεπειθότες ἐπ' αὐτοῖς»²⁴).

Ἐπιπροσθέτως ὁ Δαβὶδ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ὑψιστον λέγει, ὅτι Οὗτος θὰ ἐπετέλει δίκαιον ἔργον, ἐὰν παρέδιδεν εἰς τὸν θάνατον τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποτείνεται εἰς ἐπιτακτικὸν καὶ ἀποδοκιμαστικὸν τόνον πρὸς τοὺς αἰμοδιψεῖς ἄνδρας λέγων νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐξ αὐτοῦ («ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς, ὁ Θεός, ἄνδρες αἱμάτων, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ»²⁵).

2. Ἀρὰ κατὰ προσωπικῶν ἐχθρῶν τοῦ ψαλμῶδου.

Ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ, ἀναφερόμενος εἰς τοὺς προσωπικούς του ἐχθρούς, ἱκετεύει τὸν Παντοκράτορα, ἵνα Οὗτος τοὺς καταδικάσῃ, τοὺς διασκορπίσῃ καὶ τοὺς ἀπομακρύνῃ. Νὰ τοὺς καταλάβῃ μεγάλη ταραχῇ, νὰ ὑποχωρήσουν ἡττημένοι καὶ ταχέως νὰ καταισχυνθοῦν (ακρίνον αὐτοὺς ὁ Θεός... ἔξωσον αὐτοὺς... ταραχθεῖσαν σφόδρα πάντες οἱ ἐχθροὶ μου, ἀποστραφείσαν καὶ καταισχυνθείσαν σφόδρα διὰ τάχους»²⁶). Περαιτέρω ὁ αὐτὸς ψαλμῶδὸς ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ἀδικοῦντας, τοὺς πολεμοῦντας καὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν ἐπικαλεῖται τὸν Θεόν, ἵνα Οὗτος καταδικάσῃ τοὺς πρώτους ἐκ τούτων, πολεμήσῃ τοὺς δευτέρους καὶ ἀνασπάσῃ τὴν μάχαιράν Του, ἵνα ἀποφράξῃ τὴν ὁδὸν τῶν τρίτων. Ἐπίσης νὰ καταισχυνθοῦν καὶ νὰ ἐντραποῦν οἱ ζητοῦντες τὴν ζωὴν του, νὰ ὑποχωρήσουν ἡττημένοι καὶ νὰ καταισχυνθοῦν οἱ καταστρώνοντες κακὰ σχέδια ἐναντίον του. Νὰ ἐξαφανισθοῦν, ὅπως ὁ χλοῦς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ Ἄγγελος Κυρίου (νὰ τοὺς σπρώγῃ πιέζων καὶ ποδοπατῶν τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου στριμωγμένους»²⁷). Νὰ καταληφθῇ ἡ ὁδὸς των ὑπὸ σκότους, νὰ καταστῇ ὀλισθηρὰ καὶ Ἄγγελος Κυρίου νὰ τοὺς καταδιώκῃ. Νὰ στηθῇ παγίς

16. Ψαλμ. ογ' (οδ'), 3,22.

17. Ψαλμ. οη' (οθ'), 6,10,12.

18. Ψαλμ. πβ' (πγ') 2, 10, 12, 14-18.

19. Ψαλμ. ιγ' (ιδ'), 2.

20. Ψαλμ. ργ' (ρδ'), 35.

21. Ψαλμ. ριη' (ριθ'), 21.

22. ἐνθ' ἄνωτ., 126.

23. Ψαλμ. ρκη' (ρκθ'), 5, 6.

24. Ψαλμ. ρλδ' (ρλε'), 18.

25. Ψαλμ. ρλη' (ρλθ') 19.

26. Ψαλμ. ε', 11, στ', 11.

27. Τρεμπέλας, Π.: Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 263.

διὰ τὸν ὑποκινῶντα αὐτούς, τὴν ὁποίαν ὁ ὑποκινῶν οὗτος δὲν γνωρίζει καὶ ἡ ὑπὸ μορφὴν δοκάνου ἐπιβουλή του, ἐπὶ σκοπῶν νὰ συλλάβῃ ὡς θήραμα τὸν ἐν λόγῳ ψαλμῶδόν, νὰ συλλάβῃ, ἀντὶ τοῦ ψαλμῶδου, αὐτὸν τοῦτον («Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντας με, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με... ἔκχεσον ρυμφαίαν καὶ σύγκλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με... αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογιζόμενοί μοι κακά. γενηθήτωσαν ὡσεὶ χνοὺς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς. γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλισθημα, καὶ ἄγγελος Κυρίου καταδιώκων αὐτούς. ἐλθέτω αὐτῷ ταγίς, ἦν οὐ γινώσκει καὶ ἡ θήρα, ἦν ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν, καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν αὐτῇ»²⁸).

Ἐπίσης ὁ αὐτὸς ψαλμῶδός ἐπικαλεῖται πάλιν τὴν καταισχύνῃ τῶν ἐχθρῶν του²⁹ καὶ ἐπὶ πλέον τὴν ὀπισθοχώρησιν αὐτῶν³⁰.

Ὁμοίως ὁ προφητὰναξ ἱκετεύει τὸν Θεὸν λέγων: «ἐξολόθρευσον αὐτούς (τοὺς ἐχθρούς μου) ... καταπόντισον... καὶ καταδίελε (ἐπίφερε διαίρεσιν καὶ σύγχυσιν) τὰς γλώσσας αὐτῶν... διασκόρπισον αὐτούς καὶ κατάγαγε (ρίψε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους) αὐτούς... καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν»³¹. Περαιτέρω ὁ ἐν λόγῳ ψαλμῶδός δέεται τοῦ Ὑψίστου λέγων: Νὰ μετατραπῇ ἡ τράπεζα τῶν προσωπικῶν μου ἐχθρῶν εἰς παγίδα ἔμπροσθεν τούτων εἰς ἀνταπόδοσιν τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα μοῦ προϋξένησαν καὶ εἰς πρόσκομμα, νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ὄρασις των εἰς τοσοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ μὴ βλέπουν καὶ νὰ ὑποστοῦν ἀθεράπευτον κύφωσιν, νὰ ἐκχύσης ἐπ' αὐτῶν τὴν ὀργὴν Σου καὶ νὰ καταλάβῃ τούτους ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς Σου, τὸ ἀγρόκτημά των νὰ ἐρημωθῇ καὶ οὐδεὶς νὰ κατοικῇ εἰς τὰ ἐντὸς τούτου οἰκήματά των. Πρόσθεσε εἰς αὐτούς ἀνομίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε οὐδέποτε νὰ τύχουν συγχωρήσεως. Νὰ ἐξαλειφθοῦν τὰ ὀνόματά των ἐκ τῆς βίβλου τῶν ζώντων καὶ νὰ μὴ καταχωρισθοῦν μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν δικαίων («γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαψον. ἔκχεσον ἐπ' αὐτούς τὴν ὀργὴν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβει αὐτούς. γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν... πρόσθεσε ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου· ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν»³²). Ὡσαύτως ὁ ψαλμῶδός οὗτος ἐπικαλεῖται τὸν ἀφανισμόν τῶν ἐχθρῶν του (ἀεκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλον-

τες τὴν ψυχὴν μου»)³³ καὶ ἐπὶ πλέον προσευχόμενος λέγει: «κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλὸν καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι καταδεδικασμένος, καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν. γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβει ἕτερος. γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὄρφανοὶ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα· σαλευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. ἐξερευνησάτω δανειστὴς πάντα, ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπασάτωσαν ἄλλοτριοὶ τοὺς πόνους αὐτοῦ· μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὄρφανοῖς αὐτοῦ· γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ μιᾷ ἐξαλειφθεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἀναμνησθεῖ ἡ ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐναντι Κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθεῖ· γενηθήτωσαν ἐναντίον Κυρίου διαπαντός, καὶ ἐξολοθρευθεῖ ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν... γενηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον, ὃ περιβάλλεται, καὶ ὡσεὶ ζῶν, ἦν διαπαντός περιζώννυται. τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ Κυρίου καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου»³⁴. Δηλαδή «κατὰ τοῦ κυρίως ὑπευθύνου καὶ τοῦ ὑποκινητοῦ τῆς κατ' ἐμοῦ ἀδικίας σὲ παρακαλῶ, Κύριε, ἵνα καταστήσης καὶ διορίσης ἐπ' αὐτοῦ δικαστὴν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀπάνθρωπον, καὶ ἵνα σταθῇ ἐκ δεξιῶν του σφοδρὸς κατηγορὸς καὶ ἀσπλαγχνὸς διαβάλλων αὐτὸν δι' ὅλα, ὅσα κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἐκακούρησεν. "Ὅταν δικάζεται, εἶθε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ κριτηρίου καταδεδικασμένος καὶ ἡ προσευχὴ του, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐξ ἀνάγκης καὶ εἰς τὴν ὥραν τῆς κρίσεως καὶ τοῦ κινδύνου καταφεύγει, ἄς τοῦ καταλογισθῇ ὡς ἁμαρτία. "Ἄς γίνουν αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς του ὀλίγαι καὶ εἶθε ἄλλος νὰ λάβῃ τὸ ἀξίωμα του, αὐτὸς δὲ νὰ ἐκπέσῃ τούτου ὀριστικῶς. "Ἄς γίνουν οἱ υἱοὶ του ὄρφανοὶ καὶ ἡ γυνὴ του ἄς καταστῇ χήρα. Πλανόδιοι καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον σαλευόμενοι ἄς μεταναστεύσουν καὶ ἄς ἐκπατριθοῦν οἱ υἱοὶ του καὶ ἄς γίνουν ἐπαῖται· καὶ ἄς ἐκβληθοῦν ἀπὸ τοῦ οἴκου των, οἱ ὅποιοι θὰ ἔχουν μεταβληθῇ ἐν τῷ μεταξύ εἰς ἐρείπια καὶ εἰς γυμνά οἰκόπεδα. "Ἄς ἐξερευνηθῇ καὶ ἄς καταγράψῃ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ὁ δανειστὴς του ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, ὥστε ἐκποιῶν ταῦτα νὰ ἐπιδιώξῃ ἄνευ συγκαταβάσεως τινος τὴν ἐξόφλησιν τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους του, καὶ ἄς διαρπάσουν ξένοι, ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν συγγένειαν πρὸς αὐτόν, τὰ ὅσα μὲ κόπους βαρεῖς ἀπέκτησεν. "Ἄς μὴ ὑπάρξῃ κανεὶς βοηθὸς εἰς τὴν δυστυχίαν του, καὶ ἄς μὴ παρουσιασθῇ κανεὶς ποὺ νὰ δείξῃ συμπάθειαν εἰς τὰ ὄρφανά του. "Ἄς καταλήξουν τὰ τέκνα του εἰς πλήρη ὄλεθρον καὶ ἐξαφανισμόν, καὶ μέσα εἰς τοὺς χρόνους μιᾶς γενεᾶς εἶθε νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ὄνομα του, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ ἀπόγονός του εἰς ἄλλην γενεάν. Εἶθε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου νὰ μείνουν ἀλησιμόνητοι ὄχι μόνον αἱ ἰδικαί του, ἀλλὰ καὶ αἱ ἁμαρτίαι τῶν προγόνων του, καὶ εἶθε νὰ μὴ ἐξαλειφθοῦν καὶ ὅσα ἠμάρτησεν ἡ μή-

28. Ψαλμ. λδ' (λε'), 1, 3-6, 8.

29. Ἐνθ' ἄνωτ., 26, Ψαλμ. λθ' (μ'), 15, 16, ξθ' (ο') 3, 4, ο' (οα'), 13, πε' (πστ'), 17, ρη' (ρθ'), 29.

30. Ψαλμ. λθ' (μ'), 15, ξθ' (ο'), 3, 4.

31. Ψαλμ. νγ' (νδ'), 7, νδ' (νε'), 10, νη' (νη'), 12, 13.

32. Ψαλμ. ξη' (ξθ'), 23-26, 28, 29.

33. Ψαλμ. ο' (οα'), 13.

34. Ψαλμ. ρη' (ρθ'), 6-15, 19, 20.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,

Σὰς καλοσωρίζω γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ στὸ πρῶτο αὐτὸ «παγκοινωνικὸ» ἐκπαιδευτικὸ Συνέδριο ποὺ ὀργανώνει ἡ Διεύθυνση Παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου, οἱ εἰσηγητικὲς ὁμιλίες, τὰ θέματα ποὺ θὰ ἐπεξεργασθοῦν οἱ ομάδες ἐργασίας, οἱ συζητήσεις μας καὶ οἱ ἀποφάσεις μας, ἀναφέρονται σὲ συγκεκριμένα θέματα Παιδείας — τῆς Παιδείας ἢ ὅποια προσφέρεται στοὺς σχολικοὺς τύπους τῶν Ἑλληνοαμερικανικῶν κοινοτήτων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἐφόσον δὲ ἡ Ἑλληνοαμερικανικὴ καὶ Ἑλληνοκαναδικὴ κοινότητα δὲν ἀποτελεῖ μεμονωμένη νησίδα ὁμοειθῶν ἐντὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ Καναδικοῦ χώρου, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ὀργανικὰ ἐντεταγμένο καὶ ἰσοτίμο μέρος τῆς Ἀμερικανικῆς καὶ Καναδικῆς κοινωνίας, τὸ ἀντικείμενο τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας προγραμμάτων — τὰ παιδιὰ δηλαδὴ, ποὺ φοιτοῦν στὰ κοινοτικά μας σχολεῖα εἶναι Ἀμερικανόπουλα ἢ Καναδόπουλα ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ ὄχι «Ἑλληνόπουλα τοῦ Ἐξωτερικοῦ», ὅπως πολλοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ τὰ ἀποκαλοῦν. Ἡ «κοινὴ καταγωγή», στοιχεῖο καὶ προϋπόθεση ἐνότητος καὶ ὁμογενείας δικαίωνει τὴ φροντίδα μας νὰ θεμελιώσουμε καὶ νὰ οἰκοδομήσουμε τὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα, τὰ ὅποια παράλληλα πρὸς τὴν ἄλλη, τὴν «ἐγκύκλιαν» μόρφωση, προσφέρουν συστηματικὴ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς «φωνῆς» καὶ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ, πολιτιστικὴ, ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ παράδοση τοῦ ἔθνους μας.

Χρησιμοποιοῦμε τὸν ὄρο «παιδεία» μὲ τὴν ἔννοια, ποὺ πρῶτοι στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος χρησιμο-

ποίησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Ὡς δηλωτικὴ, δηλαδὴ, τῆς προσπάθειας ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ὕλοποίηση ἐνὸς συγκεκριμένου καὶ ἐκ τῶν προτέρων καθορισμένου ἰδανικοῦ. Στὴν περίπτωσή δὲ τῆ δικῆς μας, τὸ συγκεκριμένο αὐτὸ ἰδανικὸ εἶναι ἡ διαμόρφωση τοῦ νηπίου σὲ ἄνθρωπο — ὁ «ἐνανθρωπισμός» δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνα μὲ τὴ διδαχὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἡ «παιδεία» δὲν ἐγκλωβίζεται σὲ ἓνα ἀπὸ προηγουμένως καθορισμένο πρόγραμμα, ἀλλὰ ἀποτελεῖ σύνθεση προγραμμάτων, ποὺ ἐπιλέγονται ἐφόσον συντελοῦν στὴν πραγμάτωση συγκεκριμένου ἐπιδιώξεως. Ἐπὶ πλεόν, ἡ «παιδεία» δὲν δεσμεύεται σὲ χρονικὰ ὄρια, ἀλλὰ καλύπτει ὀλόκληρο τὸν κύκλο τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Ἄν, λοιπόν, ἡ «παιδεία» ἀποτελεῖται ἀπὸ σύνθεση προγραμμάτων, εἶναι λογικὸ μόνο γιὰ πρακτικοὺς λόγους καὶ μηχανικοὺς λόγους νὰ χωρίζουμε τὰ προγράμματα αὐτὰ σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ἔμφασης, ὅπως π.χ. πρόγραμμα γλωσσικῆς καὶ πολιτιστικῆς διδασκαλίας, πρόγραμμα κατηχητικῆς διδασκαλίας, πρόγραμμα γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευση τῶν νέων, κ.ἄ. Πάντως, σὲ καμιά περίπτωση δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι τὰ ἐπὶ μέρος αὐτὰ προγράμματα ἀποβλέπουν στὸν ἴδιο, ἐκ τῶν προτέρων δὲ καθορισμένο σκοπὸ, τὴν «ἐνανθρώπιση», σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀποτελεῖ δὲ τραγικὸ σφάλμα, μὲ θλιβερὲς ἐπιπτώσεις, νὰ θεωροῦμε τὰ ἐπὶ μέρος αὐτὰ προγράμματα ὡς μεταξύ τους «ἀνταγωνιστικὰ» ἢ νὰ τὰ διαχωρίζουμε σὲ προγράμματα πρῶτης, δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως καὶ προτεραιότητος.

Ἡ Παιδεία, ὡς σύνθεση προγραμμάτων ποὺ ἐξα-

τηρ τοῦ, ὥστε διὰ τὰς προγονικὰς παραβάσεις νὰ κινήθῃ κατ' αὐτοῦ ἡ θεία ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις. Ἄς παραμένουν αὐταὶ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου διηνεκῶς, ὥστε νὰ κινοῦν τὴν θείαν ἀγανάκτησιν καθ' ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας του, καὶ εἶθε νὰ ἐξολοθρευθῇ καὶ νὰ σβῆσῃ ὀλοτελῶς ἡ μνήμη καὶ πᾶν ἔχνος ἀναμνήσεως τούτων, πραγόνων καὶ ἀπογόνων... Ἄς γίνῃ εἰς αὐτὸν ἡ κατάρα σάν ἐνδυμα, τὸ ὅποῖον φορεῖ καὶ μὲ τὸ ὅποῖον σκεπάζεται τὸ σῶμά του καὶ σάν ζώνη μὲ τὴν ὅποιαν θὰ εἶναι διηνεκῶς ζωσμένος, διὰ νὰ περισφίγγῃ τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν κατάραν. Τοιαύτη ἄς εἶναι ἡ ἀμοιβὴ καὶ τοιοῦτους ἐκ τῶν πράξεων των ἄς ἀπολαύσουν καρποὺς ἀπὸ τὸν δικαιοκρίτην Κύριον οἱ ἐνδιαβάλλοντες καὶ κατηγοροῦντες με ἀδίκως καὶ οἱ λαλοῦντες πονηρὰ καὶ ἄνομα κατὰ τῆς ψυχῆς μου»³⁵.

Ἐξ ἄλλου δύο ἄγνωστοι ψαλμοὶ ἐπικαλοῦνται τὴν τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν των. Συγκεκριμένως ὁ μὲν πρῶτος ἐκ τούτων ἐπικαλεῖται τὴν καταισχύνῃ, ὁ

δὲ δεῦτερος τὸν ἐξευτελισμὸν τούτων³⁶. Ἄγνωστος ἐπίσης ψαλμοδὸς ἐπικαλεῖται τὴν πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν δρᾶσιν τῶν ἠκονισμένων βελῶν τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῶν ἐκ ξύλων τῆς ἐρήμου ἀνθράκων³⁷. Ἄγνωστος ψαλμοδὸς μακαρίζει ἐκεῖνον, ὅστις θὰ ἐδικηθῇ τοὺς Βαβυλωνίους καὶ θὰ ἀρπάξῃ τὰ νήπιά των καὶ θὰ τὰ συντρίψῃ ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ ἐδάφους ἐκσφενδονίζων ταῦτα («μακάριος ὃς κρατήσῃ καὶ ἐδαφίει τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν»³⁸). Ἐπίσης ἄγνωστος τῆς ψαλμικῆς συγγραφῆς ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ὑψίστου πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν του λέγων: «ἄστραφον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτοῦς, ἐξαπὸστεῖλον τὰ βέλη σου καὶ συνταράξεις αὐτούς»³⁹.

(Συνεχίζεται)

Δρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱατρός Παθολόγος

Ἄμισθος Ἐπίκ. Καθηγ. Παν)μίου Ἀθηνῶν

36. Ψαλμ. ριθ' (ριθ'), 78, ρκβ' (ρκγ'), 4.

37. Ψαλμ. ριθ' (ρκ'), 3, 4.

38. Ψαλμ. ρλστ' (ρλζ') 2, 9.

39. Ψαλμ. ρμγ' (ρμδ'), 6.

35. Τρεμπέλας Π.: Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 471-473.

Στιγμιότυπο από τις εργασίες τοῦ Συνεδρίου· ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικής κ. Ἰάκωβος (δεξιὰ) ἐπὶ τοῦ βήματος.

σφαλίζουν τὴν «διὰ θίου» παιδεία, καλλιεργεῖται συστηματικά, ἀνθῆ και ἀποδίδει καρπὸς ἐντὸς τῆς περιμέτρου και με κέντρο τὴν Ἑλληνική Ἐκκλησιαστική Κοινότητα. Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸ ἔτος 1932, σὲ ἐγκύκλιο γράμμα τοῦ πρὸς «παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου και Νοτίου Ἀμερικής» χαρακτηρίσε, ἐπιγραμματικά, τὴν ἴδρυση «Ἑλληνικῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων» στὸ Ἀμερικανικό και Καναδικό ἔδαφος σάν «μιὰ ἀπὸ τὰς θαυμαστάς ἐκείνας ἐκδηλώσεις και ἐνεργείας τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος», πού «διαλαλοῦσι τὴν δύναμιν και τὴν ἀθανασία αὐτοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων» και ἀποτελοῦν «κέντρον ζωῆς θρησκευτικῆς, ἔθνικῆς, ἐκπαιδευτικῆς, κοινωνικῆς» και «μέσον ἠθικῆς ἀναπλάσεως και ἁγιασμοῦ».

Πράγματι, ἡ ἱστορική ἐξέλιξη και πρόοδος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν τελευταία κυρίως δεκαετία τοῦ 19ου αἰώνα, πού σημειώθηκε ἡ πρώτη ἀξιόλογη ὄθηση στὸ μεταναστευτικό ρεύμα τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ Νέο Κόσμο, ὡς σήμερα, μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθεια ἡ ὁποία ἐμπεριέχεται στὸν κλασσικό πιά αὐτὸ ὄρισμό τοῦ Ἀθηναγόρα γιὰ τὴν ἑλληνική κοινότητα. Εἶναι γεγονός, πού δὲν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτηση, τὸ ὅτι ἡ πνευματική, θρησκευτική, ἔθνικῆ και κοινωνική διάσωση και ἐξέλιξη τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν εὐρύτερο χῶρο τῆς πολυεθνικῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας ἐπετεύχθη στὰ πλαίσια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς (Ὀρθοδόξου) Κοινότητος.

Ἡ κοινότητα ὑπῆρξε και ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἰσχυρὸς φραγμὸς στὶς ἀφομοιωτικὲς δυνάμεις τοῦ περιβάλλοντος και μᾶς προσφέρει τὶς συνθήκες, τὸ κλίμα, και τὰ πνευματικὰ στοιχεῖα και μέσα, πού ἀπαιτοῦνται,

γιὰ τὴν οἰκοδομὴ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου συνειδήσεως και ταυτότητος, πού ὁ Ἀθηναγόρας σὲ ἓνα ἄλλο ἐγκύκλιο γράμμα τοῦ (31 Ἰουλίου, 1935) χαρακτηρίζει ὡς «τὴν μεγάλην ἡμῶν ὑπερηφάνεια», ὅτι «Ἕλληνές ἐσμεν».

Ἐκτὸς τῆς περιμέτρου βέβαια τῆς «Κοινότητος» λειτούργησαν και λειτουργοῦν σήμερα προγράμματα περιορισμένων ἐκπαιδευτικῶν και πολιτιστικῶν ἐπιδιώξεων, ὅπως προγράμματα γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας και πολιτιστικῆς καλλιέργειας και ἀγωγῆς.

Τὰ προγράμματα αὐτὰ ἀποτελοῦν, χωρὶς ἀμφισβόλια, εὐγενεῖς πρωτοβουλίες Συλλόγων ἢ και ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἀποβλέπουν συγχρόνως και σὲ ἐμπορικό κέρδος. Βέβαια, ἔχουν ἀξία και γίνονται ἀποδεκτὰ ἐφόσον δὲν ἀνταγωνίζονται και δὲν διασποῦν τὸ κοινοτικό ἐκπαιδευτικό πρόγραμμα, ἀλλὰ τὸ συμπληρῶνουν και τὸ ἐπιδοθοῦν. Ἄλλωστε, ἡ λαϊκὴ διαίσθηση γιὰ τὴν περιορισμένη σκοπιμότητα τῶν προγραμμάτων αὐτῶν ἐξηγεῖ τὴ σχεδὸν ὀλοκληρωτικὴ συγκέντρωση τῆς δραστηριότητος και ἀκόμα τὴ διάθεση σοβαρῶν οικονομικῶν πόρων ἐκ μέρους τῆς Ὁμογενείας στὴ δημιουργία 550 περίπου κοινοτικῶν συγκροτημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν μιὰ οικονομικὴ ἐπένδυση στὸ ὕψος τῶν ὀκτακοσίων και πλέον ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

(Συνεχίζεται)

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΗΛ

Διευθυντῆς Παιδείας

Ἱερῶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Αἱ ἐπισκέψεις τῆς Α.Θ.Π.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.**

Αἱ ἀρξάμεναι καὶ συνεχιζόμεναι ἐπισκέψεις τῆς Α. Θ. Παραγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου πρὸς Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ αὐτοκεφάλους Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, ὀρθῶς ἐχαρκτηρίσθησαν ὡς ἐπισκέψεις εἰρήνης, ἀγάπης, ἐνότητος καὶ συνεργασίας. Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ταύτας, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ δημοσιευομένου ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» σχετικοῦ Χρονικοῦ, παρουσιάζεται ὅλη ἡ λαμπρότης καὶ αἴγλη τῆς θαυμάσιας ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία συνδέει τὰς ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, κατεργάζεται τὴν θαυμάσιαν ἐνότητα αὐτῶν καὶ ὠθεῖ ταύτας πρὸς συνεργασίαν καὶ κοινὴν οἰκουμενικὴν μαρτυρίαν ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ τὴν ἐνοπιὸν αἰγίδα τῆς Προκαθημένης αὐτῶν Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ μεταξὺ ἴσων πρώτου τῆ τάξεϊ Παραγιωτάτου Προκαθημένου αὐτῆς.

Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς διὰ τὸν παρπαίοντα σημερινὸν κόσμον. Δοιτὸν αἱ ἐπισκέψεις αὗται, αἱ ὁποῖαι, ἀνταποδιδόμεναι, πρέπει νὰ συνεχισθοῦν καὶ πικνωθοῦν συμφώνως πρὸς πρόγραμμα μακρᾶς πνοῆς, εἶναι σημαντικὸν βῆμα πρὸς ἀνάφλεξιν τῆς αὐτοσυνειδησίας τῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν πληρωμάτων, πρὸς ἀναδιοργάνωσιν καὶ ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ πρὸς μεγαλυτέραν ἀκτινοβολίαν αὐτῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς νέους καὶ τὰς νεάνιδας.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς κατηχητικῆς περιόδου (1987-1988) ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς νέους καὶ τὰς νεάνιδας, ἐν τῇ ὁποῖα ἐπισημαίνει τοὺς ἐκ τῶν παραθρησκευτικῶν ὁργανώσεων κινδύνους. Αὗται «μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν προβάτου καὶ τὸν φαινομενικὸν μανδύα τοῦ «λυτρωτῆ», διακινῶν τὰ καινοφανῆ καὶ ἐντυπωσιακὰ ἰδεολογικά τουσ προϊόντα. Ἄλλες ἀπὸ αὐτὰς προβάλλουν τὸν ἀρχηγὸν τοὺς ὡς ἓνα καινούργιο «σατήρα», ὡς μὴ ἐκσυγχρονισμένη «ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ», πρὸς τὴν ὁποῖα ὀφείλουσαν τυφλὴ ὑπακοή, φανατικὴ λατρεία καὶ οἰκονομικὴ ἐκδούλευση. Ἄλλες διαφημίζουν ὡς πανάκεια καὶ λύση ὅλων τῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ ἀνθρώπου διάφορες ψευδοεπιστημονικὰς μεθόδους διαλογισμοῦ. Ἄλλες πάλι ἐντάσσουν τοὺς ὁπαδοὺς μέσα σὲ διάφορα «κοινόβια», ὅπου ὑπακούουν σὲ ἰνδουιστικὰς ἀυτόκλητους δασκάλους, οἱ ὁποῖοι διδάσκουν τὴν μέθοδο τῆς γιόγκα, γιὰ νὰ φθάσει κανεὶς δῆθεν εἰς τὴν ἀτομικὴ ἐπίγνωση καὶ εἰς τὴν

ἐνώση μὲ μιά ἀπροσδιόριστη «παγκόσμια συνειδητότητα»...

Καὶ ἐπειδὴ οἱ παρασυρόμενοι ὑπὸ τῶν κινήσεων αὐτῶν «θυσιάζουν τὴν προσωπικὴν τοὺς ἐλευθερίαν καὶ ζωὴν τοὺς» καὶ «ἀπὸ ἐλεύθεροι καὶ υπεύθυνοι ἄνθρωποι μεταβάλλονται σὲ ἀπροσώπους ὑπηρέτες τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συμφερόντων» διαφόρων «ψευδοσωτήρων», δι' αὐτὸ πρέπει οἱ νέοι νὰ διατηρήσουν τὴν θρησκευτικὴν τῶν ἐλευθερίαν, ἐνισχυόμενοι «μετὰ τὴν θεία λατρεία, μετὰ τὴν μελέτη ὀρθόδοξων βιβλίων, μετὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς νεανικὰς κατηχητικὰς συντροφίαις, μετὰ προσκνήματα σὲ ἴσους ἱερούς τῆς παιδείας μας, ... μετὰ τὰ Κέντρα Νεότητος, μετὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα».

«Εἰρηνευτικὴ προσπάθεια».

Τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς καθ' ὅλον Ὁρθοδοξίας μετ' ἰδιαιτέρας ἀνακουφίσεως καὶ μετ' ἐλπίδων ἔλαβε γνῶσιν τοῦ Ἀνακοινωθέντος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγῶνος τῆς Ἱεραρχίας, ὅπερ ἐξεδόθη τὴν 18ην Σεπτεμβρίου μετὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Συμφώνως πρὸς τὸ Ἀνακοινωθὲν τοῦτο, «ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγῶνος ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησίν της, διότι μετὰ τῶν δύο Προέδρων τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐτέθησαν αἱ βάσεις γιὰ τὴν διευθέτησιν ὅλων τῶν ἐκκρεμοτήτων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιμᾶ, ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι σοβαρότατο. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ μέλλουσα νὰ συγκροτηθῆ Ἐπιτροπὴ μετὰ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας θὰ ἔχη νὰ ἐπιτελέσῃ ἓνα υπεύθυνον καὶ λεπτότατον ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἐπικίνδυνον διένεξιν τῶν δύο κορυφαίων θεσμῶν τοῦ Ἑθνους».

Τὸ Χριστιανισμὸν πλήρωμα ἱκανοποιήθη ἰδιαιτέρας ἐκ τῆς ἐξῆς διαβεβαίωσεως, ἥτις περιλαμβάνεται ἐν τῷ Ἀνακοινωθέντι: «Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαὸν καὶ ἰδίαιτα πρὸς τὰ ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν, πὸν ὡς τίμια καὶ ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας συνέτριξαν τοὺς Ἱεράρχους καὶ τὸν Ἱερό Κλήρον σὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς διαβεβαίωει, ὅτι θὰ συνεχίσῃ ὡς εἰδικὴ ἐντολοδόχος τῆς Ἱεραρχίας νὰ παρακολουθῆ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ζητήματος. Ἐπιθυμία καὶ εὐχὴ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ὅλων τῶν Ἱεραρχῶν ὡς ἐκφραστῶν τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδησεως εἶναι νὰ καρποφορήσῃ ἡ ἀποφασισθεῖσα εἰρηνευτικὴ προσ-

πάθεια πρὸς τὸ κοινὸ συμφέρον Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, πὸν εἶναι ἐν τέλει καὶ τὸ συμφέρον ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Ἐπισήμανσις τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων.

Ἡ ἐξ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας συγκροτηθεσμένη Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τοῦ ὅλου φάσματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας πρέπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ γενεσιουργὰ αἴτια τῆς ἐπὶ μῆρας ταλαιπωρησάσης τὸν ἑλληνικὸν λαὸν κρίσεως εἰς τὰς σχέσεις αὐτάς. Ἀναφερόμενος εἰς τὰ αἴτια αὐτὰ ὁ —πᾶν ἄλλο ἢ προκατελιημένος ἐναντίον τῆς Πολιτείας— ἀρθρογράφος τῆς ἐφημερίδος «Τὸ Βῆμα», ὑπῆρξεν ἐξόχως ἀποκαλυπτικὸς καὶ ἐκφραστικὸς. Οὗτος ἐν ἄρθρῳ του (30.8.87), ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἐπεσήμανεν, ὅτι ἡ Πολιτεία «μὲ τὴν ἔλλειψιν μιᾶς στοιχειώδους καὶ σταθερᾶς πολιτικῆς γραμμῆς ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν παντελεῖ ἀπουσία βασικῶν γνώσεων ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους φορεῖς τῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καὶ ἐπίλυση τῶν ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ πελώριου προβλήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιοσίας, συνετέλεσε σιὴ δημοιοργία καὶ σιὴν περιπλοκὴν τοῦ σημερινοῦ προβλήματος, πὸν ἔχει προκαλέσει χάος καὶ ἀναστάτωση. Τὰ ἀλλεπάλληλα καὶ ἀσυγχρότητα σφάλματα, οἱ ἰδιόρρυθμοι σχεδιασμοὶ καὶ ἀνεπίκαιροι αὐτοσχεδιασμοὶ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἡ ἀποδοχὴ εισηγήσεων ἀπὸ πρόσωπα ἐπιτελῶς ἄσχετα πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ, τέλος, ἡ λήψη ἀποφάσεων, πὸν ἔρχονται σὲ κρυστάλλῳ ἀντίθεση μὲ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους ἢ καταπατοῦν ἀκόμη καὶ διεθνεῖς συμβάσεις τῆς Χώρας, ἔχουν φέρει σήμερα τὴν Πολιτεία σὲ πολὺν δυσχερῆ θέση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κινδυνεύει νὰ ἐμπλακῆ σὲ ἀτέλεστον δικαστικὸν ἀγῶνα μὲ τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ σφραγίσῃ ὡς κατηγορουμένη ἢ ἐναγομένη ἐνώπιον ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἀκόμη δικαστηρίων».

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι αἱ διαπιστώσεις αὗται, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ μῆρας ἐπισημαίνονται ὑπὸ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας, θὰ προσανατολίσων τὴν ὑπὸ συγκρότησιν Ἐπιτροπὴν, ἵνα αὕτη εὔρη τρόπους, ὥστε νὰ καταργηθοῦν DE FACTO καὶ DE JURE αἱ ἀντικλησιαστικαὶ διατάξεις τοῦ ἀπαράδεκτου Νόμου 1700)87 καὶ ἵνα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπαληθευθῇ ἡ ρῆσις: «Ὁ τῶσας καὶ ἰάσεται».

Ἀντανακλᾶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Ὡς σημειοῦται ἐν τῇ σχετικῇ στήλῃ τῶν Χρονικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γαλλίας, μετὰ πρότασιν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. Μιτεράν, ποιούμενος χρῆσιν τοῦ σχετικοῦ δικαιώματός του, ἀπένειμεν εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γαλλίας κ. Μελέτιον τὸν Στανρὸν τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτικῶν τῆς Δεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ ἐξέφρασεν εἰς αὐτὸν τὰ θερμὰ συγχαρητήριά του. Παρόμοια συγχαρητήρια ἀπηύθυνεν εἰς τὸν Σεβα-

σιμώτατον ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας καὶ Δήμαρχος τῶν Παρισίων κ. Σιράκ, ὁ ὁποῖος ἐκτιμᾷ τὸν Σεβασμιώτατον ἐκ προσωπικῆς γνωριμίας, καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας.

Ἡ ἀπονεμηθεῖσα εἰς τὸν Ἅγιον Γαλλίας ἰδιαιτέρα τιμὴ ἀντανακλᾷ οὐ μόνον εἰς τὴν Ἱ. Μητροπολὶν του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν, διότι ἡ πρότασις τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας περὶ ἀπονομῆς τῆς τιμῆς ταύτης ἐστηρίχθησαν εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ τιμηθεὶς Ἱεράρχης ἔχει διακριθῆ ἄφ' ἑνὸς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν λαμπροῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει του, ἄφ' ἑτέρου εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἐνότητος πασῶν τῶν ἐν Γαλλίᾳ Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων ὑπὸ τὰς στοργικὰς πτέρυγας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τρίτον ἔχει ἀναπτύξει λαμπρὰν οἰκουμενικὴν δραστηριότητα, προβάλλουσαν τὴν Ὁρθοδοξίαν εἰς τοὺς ἐν τῇ Δύσει ἑτεροδόξους καὶ προσώψουσαν τὴν προσπάθειαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διεκκλησιαστικῆς ἐνότητος καὶ τέταρτον προβάλλει τὰς ἑλληνορθόδοξους πνευματικὰς ἀξίας εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην καὶ συμβάλλεται εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν διαπότισιν πολλῶν πτυχῶν τῆς γαλλικῆς πνευματικῆς ζωῆς.

«Πῶς νὰ γίνῃ ρίψασπις;».

Εἰς τὸ συγκλονιστικὸν συλλαλητήριον, ἄπο ὠργανώθη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν Βορειοηπειρωτικῶν Σωματείων, ὁ κύριος ὁμιλητὴς Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. Σεβαστιανὸς ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι πρὸ τῆς ἄρσεως τοῦ ἐμπολέμου, ἔπρεπε νὰ ὑπογραφῆ συνθήκη εἰρήνης μετὰ τῆς Ἀλβανίας, διὰ τῆς ὁποίας συνθήκης νὰ ἐξασφαλίζωνται καὶ κατοχυρώνωνται τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ τῆς Β. Ἡπείρου, ἴτοι «ἐλευθερία Θρησκείας, Παιδείας, γλώσσης καὶ ἐπικοινωνίας, ὅπως τοῦλάχιστον, συνέβαινε πρὸ τοῦ 1940».

Ἐν τῇ αὐτῇ ὁμιλίᾳ του ὁ Σεβασμιώτατος ἀνικροῦσων τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀναμιγνυμένη εἰς τὸ Βορειοηπειρωτικὸν κομματίζειται, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Τὸ Βορειοηπειρωτικὸν θέμα δὲν εἶναι οὔτε πολιτικόν, οὔτε κομματικόν, ἀλλὰ ἐθνικόν, ἐξ ἴσου ὅπως καὶ τὸ Κυπριακόν. Καὶ ὅπως δὲν θεωρεῖται κομματικὸς ὁ ἀγὼν διὰ τὰ δίκαια τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ἔτσι καὶ ἀκόμη περισσότερον δὲν εἶναι κομματισμὸς ἢ συμπράξεις πρὸς τοὺς ὑποδούλους ἀδελφούς μας τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἡ ὁποία οὔτε Κυβερνήσιν ἔχει, οὔτε Κλήρον ἔχει, οὔτε στόμα ἔχει νὰ διαμαρτυρηθῇ. Καὶ στόμα τῆς γίνεταί καθηκόντως ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία —διαιτὶ τὸ ξεχνοῦν— ὑπῆρξε πάντοτε ἡ προμαχοῦσα τῶν δικαίων τοῦ Γένους... Ἐὼς λοιπὸν νὰ γίνῃ ρίψασπις τώρα, πὸν ἐκεῖ μέσα δὲν συντελεῖται μόνον ἔγκλημα γενοκτονίας, ἀλλὰ καὶ ἄσπονδος Νερώνειος διωγμὸς κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως;».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΓΩΝΑ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ 18.9.87

Συνήλθε σήμερα σὲ Συνεδρία ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγῶνος τῶν Ἱεραρχῶν ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ. Ὁ Μακαριώτατος ἐνήμερώσε τὰ Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς δι' ὅσα συνεζητήθησαν μεταξύ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ κατὰ τὴν συνάντησιν τῶν τῆς 17ης Σεπτεμβρίου ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ εἰδικώτερα μὲ τὰ προβλήματα ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν ψήφισιν τοῦ Νόμου 1700)87.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγῶνος ἐξέφρασε τὴν ἱκανοποίησιν τῆς διότι μεταξύ τῶν δύο Προέδρων τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐτέθησαν οἱ θέσεις γιὰ τὴν διευθέτησιν ὄλων τῶν ἐκκρεμοτήτων μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκτιμᾷ ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι σοφιστικόν, γι' αὐτὸ καὶ ἡ μέλλουσα νὰ συγκροτηθῆ Ἐπιτροπὴ μὲ ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας θὰ ἔχει νὰ ἐπιτελέσει ἕνα ὑπεύθυνο καὶ λεπτότατο ἔργο, τὸ ὁποῖο θὰ θέσει τέρμα στὴν ἐπικίνδυνον διένεξιν τῶν δύο κορυφαίων θεσμῶν τοῦ ἔθνους.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸ λαὸ καὶ ἰδιαίτερα πρὸς τὰ ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν ποὺ ὡς τίμια καὶ ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας συνένεργον τοὺς Ἱεράρχες καὶ τὸν Ἱερό Κλήρο στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς διαβεβαιώνει ὅτι θὰ συνεχίσει ὡς εἰδικὴ ἐντολοδόχος τῆς Ἱεραρχίας νὰ παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ζητήματος. Ἐπιθυμία καὶ ἐδῆ τοῦ Μακαριωτάτου καὶ ὄλων τῶν Ἱεραρχῶν ὡς ἐκφραστῶν τῆς κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως εἶναι νὰ καρποφορήσῃ ἡ ἀποφασισθεῖσα εἰρηνευτικὴ προσπάθεια πρὸς τὸ κοινὸ συμφέρον Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ποὺ εἶναι ἐν τέλει καὶ τὸ συμφέρον ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ 25.9.87

Ἡ Ἐφέστια εἰκόνα τῆς Παναγίας τὸ «Ἄξιόν ἐστιν» τοῦ Πρωτάτου τῶν Καρυῶν ἔρχεται στὴν Ἀθήνα γιὰ ἀγιασμὸ τῶν πιστῶν μετὰ ἀπὸ ἐνέργειες τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ καὶ ἀπόφαση τῆς Ἱ. Κοινοτήτος τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ θὰ παραμείνῃ ὡς τὸν ἔρχομὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἐπίσημη ὑποδοχὴ τῆς θαυματουργῆς εἰκόνας θὰ γίνῃ τὴν Τετάρτη 4 Νοεμβρίου, ὥρα 5 μ.μ., στὸ Σύνταγμα, θὰ μεταφερθεῖ μὲ ἀντιτορπιλικὸ στὸν Πειραιᾶ καὶ θὰ τῆς ἀποδοθοῦν τιμὲς ἀρχηγοῦ κράτους.

—Οἱ νέες ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας θὰ παρουσιασθοῦν τὴν Κυριακῇ 27 Σεπτεμβρίου, ὥρα 7.30 μ.μ., στὸ περίπτερο μὲ τὸ ὁποῖο συμμετέχει στὴν Ἐκθεση Βιβλίου στὸ Πεδίον τοῦ Ἄρεως. Πρόκειται γιὰ βιβλία ἀναφερόμενα σὲ σύγχρονα προβλήματα (ΕΗΤΖ, Περιβάλλον, Οἰκολογία καὶ εἰρήνη, Ἀθλητισμὸς) καὶ μὲ θέματα ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου.

—Ἀρχίζον τὴν Κυριακῇ μὲ ἀγιασμοῦς, τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα στὶς διάφορες ἐνορίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων. Σὲ μῆνυμά του πρὸς τοὺς νέους, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ τονίζει ὅτι «ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μάθησις, ἀλλὰ ζωὴ καὶ ἡ κατηχητικὴ προσπάθεια προοδεύει ἀπλῶς γι' αὐτὴ τὴ ζωὴ» καὶ τοὺς καλεῖ νὰ συμμετάσχουν σ' αὐτά.

—Δεύτερη Θ. Λειτουργία (Ἀρχιερατικὴ) γιὰ τοὺς Δικαστικούς καὶ Δικηγόρους θὰ τελεσθεῖ τὸ Σάββα-

το 3 Ὀκτωβρίου, ὥρα 11 π.μ., στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίου, προστάτη τους, μὲ τὴ συμμετοχὴ τῆς ἑλληνικῆς βυζαντινῆς χορωδίας τοῦ κ. Λυκούργου Ἀγγελόπουλου.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφείμ:

Τέλει σὲ τὴ θεία Λειτουργία στὸν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναὸ Προφήτου Ἡλίου, Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς (20/7) τὴ θεία Λειτουργία γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ Ἀθηνῶν καὶ συνέχεια προέστη στὴ Δοξολογία γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων (15/8) τὴ θεία Λειτουργία στὸν ἴδιο Ἱερό Ναὸ γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ χειροτόνησε σὲ Πρεσβύτερο τὸν Γραμματέα τῆς Ἱεράς Συνόδου π. Δαμασκηνὸ Καραπατάκη, τὸν ὁποῖο καὶ χειροβέτησε σὲ Ἀρχιμανδρίτη (14/9) τὴν ὁρκωμοσίαν τῶν νέων μελῶν τῆς ἀνασχηματισθείσης Κυβερνήσεως, στὸ Προεδρικό Μέγαρο (23/9).

Προήδρυσεν στὶς συνεδριάσεις τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 130ῆς περιόδου (20/8) καὶ τῆς 131ῆς περιόδου (1-3/9 καὶ 15/9).

Ἐπισκέφθη καὶ ἐστὶν ἐν τῷ Πρωθυπουργοῦ κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου καὶ συζητήσαν γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ ἐπίμαχου νόμου (17/9).

Ἐξέθετο τὸν παν. Καθηγούμενο τῆς Ρωσικῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ Ἁγίου Ὄρους, Ἀρχιμ. Ἱερεμίαν (3/8), τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Φιλιππῶν κ. Προκόπιον καὶ Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον μαζί μὲ τοὺς κ.κ. Παν. Χριστινάκη, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου, καὶ Ἀντ. Παπαντωνίου, καθὼς καὶ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖον (16/9).

Παρέστη στὴν ἐκδήλωσιν ποὺ ὀργάνωσε ὁ Δήμος Ἀθηναίων πρὸς τιμὴν τῆς ἡρωίδος τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως Λέλας Καραγιάννη, καὶ προέστη στὴν ἐπιμνημόσυνη δέση καὶ τὸ Τρισάγιο (8/9).

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Μία ὥρα καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωσις στὸ προαύλιον τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Βόλου τὶς νυκτερινὲς ὄρες τῆς 12 Σεπτεμβρίου συγκέντρωσε ἕνα μεγάλο πλῆθος ἐνοριτῶν ποὺ ἀπήλασαν τὴ μουσικὴ πανδαισία τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς. Δύο πολυμελεῖς χορωδίες, ἡ μὴ παιδικὴ ἀπὸ τὰ Τρίκαλα, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ καθηγ. κ. Π. Καλαμπάκα, καὶ ἡ ἄλλη τῶν Ἱεροσηλατῶν Βόλου, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ πρωτοψάλτη κ. Μιχ. Μελέτη κράτησαν ἀμείωτο ἐπὶ δύο ὄρες τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πολυπληθῶν ἀκροατῶν ποὺ ἀπὸ ἐνωρὶς εἶχαν κατακλύσει τὸν ὑπαίθριον χώρον τῆς αὐλῆς τῆς ἐκκλησίας. Παρόντες μεταξύ ἄλλων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας, οἱ ἐφημέριοι τοῦ ναοῦ, πολλοὶ ἱερεῖς, νεολαία τῆς ἐνορίας καὶ πλῆθος λαοῦ. Τὰ χειροκροτήματα ἐκάλυπταν τὶς ἐκτελέσεις τῶν τραγουδιῶν καὶ τῶν ὕμνων. «Ἡ ἐκδήλωσις αὕτη εἶναι μιὰ ἀπόδειξις τῆς δυναμικῆς παρουσίας τῆς ἐνορίας μας μέσα στὴ ζωὴ τῆς νεολαίας καὶ τοῦ λαοῦ μας», ἐτόνισε στὴν προσφωνήσιν του ὁ αἰδεσιμ. π. Λεωνίδας Ἀντωνάκης, ποὺ μαζί μὲ τὸν συνεφημέριό του π. Ἀθ. Ντάφο ὀργάνωσαν τὴν ὥρα καὶ γιορτῆ.

Ἡ χορωδία τῶν νέων ἀπὸ τὰ Τρίκαλα ἐτέλεσε χριστιανικὰ καὶ δημοτικὰ τραγούδια, ποὺ ἐδημιούργησαν ρίγη ἐνθουσιασμοῦ στοὺς ἀκροατές. Ἐνῶ ἡ βυ-

ζαντινή χορωδία απέδωσε ἐκκλησιαστικούς ὕμνους μεγάλης δημοτικότητας. «Δημοτική καὶ ἐκκλησιαστική μουσική εἶναι οἱ δύο κλάδοι τοῦ μεγάλου κορμοῦ τῆς ἐθνικῆς μας μουσικῆς» εἶπε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κατακλείοντας τὴν ἐκδήλωση, καὶ συνέχισε: «Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ὁ μοναδικὸς χώρος ὅπου διασώζονται ἀκέραια τὰ στοιχεία τῆς πρὸ ἐκφραστικῆς καὶ ζωντανῆς μας παράδοσης. Καὶ μέσα σ' αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ζοῦν συνεχῶς τὴν ἀποκάλυψη τοῦ πλοῦτου ποῦ τοὺς ἐκληροδότησαν οἱ πατέρες των μὲ ἓνα δυναμικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο τρόπο. Γι' αὐτὸ κάθε ἐπιβουλή κατὰ τῆς Ἐκκλησίας προσλαμβάνει τὶς διαστάσεις ἐθνικοῦ ἐγκλήματος».

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκδηλώσεως ἡ ἐνορία δεξιώθηκε τοὺς χορωδοὺς καὶ τοὺς ἐπισήμους σὲ μιὰ ὁμορφὴ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα, ἐνῶ μικρὰ ἀναμνηστικὰ δῶρα προσφέρθηκαν στοὺς συντελεστὲς τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ ὁμορφὴ ἐκδήλωση ἐλπίζεται ὅτι θὰ θρῆ πρόθυμος μιμητὲς καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐνορίες μας στὸ ἄμεσο μέλλον.

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς ἀνακοινώνει ὅτι καὶ ἐφέτος λειτουργεῖ ἡ ΣΧΟΛΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ἡ ὁποία ἱδρύθηκε μὲ ἀπόφασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Καλλινίκου, μετὰ ἀπὸ σχετικὴν ἀδειαν τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Ἡ Σχολὴ στεγάζεται εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τῆς Ἱεραίας Ἀγίας Παρασκευῆς Καλλιπόλεως, ὁδὸς Ἀγίας Παρασκευῆς ἀριθ. 78. Εἰς τὴν Σχολὴν λειτουργοῦν τέσσερις τάξεις Βυζαντινῆς καὶ τρεῖς τάξεις Ἑυρωπαϊκῆς Μουσικῆς. Ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων ἐγίνε τὴν 21ην Σεπτεμβρίου.

Περὶ περισσότερες πληροφορίες δίνονται εἰς τὸ τηλεφῶνον 4514.930, κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας καὶ ὥρας, ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τῆς Σχολῆς Πρωτοπρ. π. Ἀντώνιον Βάλθην.

Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἱκαρίας

Ὁ κ. Βασίλειος Θεοφ. Λοῖζος καὶ ἡ κ. Γεωργία Νικ. Οἰζοῦ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Παντελεήμονα Ἁγίου Κηρύκου Ἱκαρίας, ἐκτιμώντας τοὺς κόπους καὶ τὶς ἀγωνίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμονα σχετικὰ μὲ τὸ ἀνεγειρῶμενον στὴν Ἱκαρίαν Ἐκκλησιαστικὸν Γηροκομεῖο «Η ΣΤΕΓΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ», σὲ χώρο ποῦ παραχώρησε ἡ Μονὴ Λευκάδας, πρόσφεραν γιὰ τὶς συνεχιζόμενες σχετικὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας τὸ ἐντυπωσιακὸ ποσὸν τῶν 3.500.000 δρχ.

Τοὺς εὐγενεῖς αὐτοὺς δωρητὲς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Ἰδρύματος τοῦ Γηροκομεῖου ἀνακήρυξε μεγάλους εὐεργέτες, προσεχῶς δὲ θὰ διοργανωθοῦν ἀνάλογες τιμητικὲς ἐκδηλώσεις.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Σύσκεψις προέδρων καὶ γραμματέων τῶν διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδοξίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων (Φανάριον, 3-6.6.1987).

Συμφώνως πρὸς τὴν ληφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως (Γενεύη, 28 Ὀκτωβρίου - 6 Νοεμβρίου 1986) ἀπόφασιν, ὅπως οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Γραμματεῖς τῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν διεξαγοῦσάντων τοὺς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Διαλόγους τῆς Ὁρθοδοξίας ἐνημερωθοῦν ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Διασκέψεως σχετικῶς πρὸς τὴν ἀκολουθητέαν θεματολογίαν καὶ μεθοδολογίαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν Διαλόγων τούτων, πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἰς ὄλοποίησιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, συνεκλήθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, μετὰ τὸ 3-6ης Ἰουνίου ἐ.ε. Σύσκεψις, εἰς ἣν μετέσχον

ἅπαντες οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Γραμματεῖς τῶν εἰρημένων Ἐπιτροπῶν.

Συγκεκριμένως μετέσχον ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως ἀντιστοίχως ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Μεθόδιος μετὰ τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Γεωργίου Δράγα, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός μετὰ τοῦ ἑλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Βλασίου Φειδᾶ, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστραλίας κ. Στυλιανός μετὰ τοῦ ἑλλογιμ. Καθηγητοῦ κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς καὶ τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Ἀπαμείας κ. Σπυρίδωνος, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλσινγκίου κ. Ἰωάννου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γενναδίου Λυμούρη, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης καὶ Σερεντίου κ. Παντελεήμων, τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Μετερρουμισμένων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Σύσκεψις ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, συμμετέσχον δὲ τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ ἐπὶ τῶν Διαχριστιανικῶν Ζητημάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Κατόπιν πολυπλεύρου ἐξετάσεως καὶ ἀναλύσεως ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων τῆς πορείας ἐκάστου Διαλόγου ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Σύσκεψεως τοῖς Προέδροις καὶ τοῖς Γραμματεῦσιν τῶν Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν αἱ ἀποφάσεις τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, διὰ τὰς ὁποίας ἐξέφρασαν ὅσοι τὴν ἀπόλυτον συμφωνίαν αὐτῶν καὶ ὑπεσχέθησαν ἅμα πιστὴν συμμόρφωσιν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς εὐθύνης αὐτῶν.

Τὸ πόρισμα τῆς σημαντικῆς ταύτης καὶ διὰ πρώτην φορὰν γενομένης σφαιρικῆς ἀλληλοενημερώσεως ἐπὶ τῶν Διαλόγων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς συμβολῆς καὶ προσφοράς αὐτῶν εἰς τὸ οἰκοδομημὰ τῆς παγκριστιανικῆς ἐνότητος, διευτυπώθη εἰς ἐμπεριστατωμένον Σημειῶμα ἔχον ἐπὶ λέξει ὡς ἀκολουθῶς:

«Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ἀπόφασιν τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐγένετο ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ, ἀπὸ 3ης μέχρις 6ης Ἰουνίου ἐ.ε., ἡ προβλεπομένη συνάντησις μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου δύο Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ἴτοι τῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Διαχριστιανικῶν Ζητημάτων ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Προέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῶν Διορθοδόξων Ἐπιτροπῶν τῶν διεξαγοῦσάντων τοὺς Ἐπισημοὺς Θεολογικοὺς Διαλόγους μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν.

Ἐκ τῆς συνεργασίας ταύτης προέκυψαν τὰ ἀκόλουθα:

1. Ἐπεβεβαιώθη τὸ γεγονός ὅτι ἀποτελεῖ πανορθόδοξον ἐπιθυμίαν καὶ ἀπόφασιν τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν ὅπως συνεχισθοῦν οἱ Διάλογοι κατὰ τρόπον οὐστηματικὸν καὶ ἀπρόσκοπτον.

2. Τὰ ἐφ' ἑξῆς τῶν Διαλόγων δέον ὅπως διεξάγονται ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἀποφάσεων τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ὄργανον μείζονος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τὰς διεξαγοῦσας τοὺς Διαλόγους Διορθοδόξους Ἐπιτροπὰς. Τὰ πλαίσια ταῦτα διαγράφονται ἐν τῷ κειμένῳ τῆς ἀποφάσεως τῆς Διασκέψεως ταύτης ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.

3. Κατὰ ταῦτα, αἱ εἰς τοὺς Διαλόγους τούτους παρυσιαζόμεναι δυσχέρειαι, τὸσον αἱ ἐνδογενεῖς, αἱ προερχόμεναι ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν δομὴν τῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Ὁρθοδοξία διαλέγεται, ὅσον

καὶ αἱ ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν Διαλόγων ἐμφανιζόμεναι, δέον ὅπως ἀντιμετωπίζονται συμφώνως πρὸς τὰς παραγράφους 5, 6 καὶ 7 τοῦ κειμένου τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς ὡς εἴρηται Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως.

4. Ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν Διαλόγων, παραλλήλως πρὸς τὴν θεωρητικὴν θεολογικὴν διάστασιν τούτων, δέον ὅπως δοθῇ ἡ κατάλληλος θέσις καὶ εἰς θέματα πνευματικότητος καὶ ποιμαντικῆς μερίμνης καὶ διακονίας.

5. Ἐπὶ πάντων τῶν ὡς ἄνω δέον ὅπως, εἰς πρῶτον στάδιον, ἐνημερωθῶν καὶ πάντα τὰ λοιπὰ μέλη τῶν Διορθοδόξων Ἐπιτροπῶν διεξαγωγῆς τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων ὑπὸ τῶν ἀντιστοίχων Προέδρων καὶ Γραμματέων αὐτῶν, καὶ δὴ ἀναλυτικώτερον τόσον ἐπὶ τῶν γενικῶς περὶ Διαλόγων καὶ τοῦ τρόπου διεξαγωγῆς τούτων διατυπωθέντων, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν, εἰδικώτερον, περὶ ἐκάστου ἐπὶ μέρους Διαλόγου πανορθοδόξως ἀποφασισθέντων.

6. Ἐν συνεχείᾳ καὶ εἰς δεῦτερον στάδιον, δέον ὅπως ἐνημερωθῶν ὑπὸ τῶν Προέδρων καὶ τῶν Γραμματέων τῶν Διορθοδόξων διὰ τούτων Διαλόγους Ἐπιτροπῶν καὶ αἱ ἀντίστοιχοι Ἐπιτροπαὶ Διαλόγων καὶ λοιπῶν συνδιαλεγομένων μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἀποφασισθέντων, ἦτοι ἀμεσώτερον ἐπὶ τοῦ περιεχομένου ἐκάστης παραγράφου τοῦ κειμένου τῆς ἀποφάσεως τῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως καὶ ἐπὶ ὅσων εἰδικώτερον λέγονται περὶ ἐκάστου Διαλόγου ἀντιστοίχως καὶ ἀναλυτικῶς. Αὐτονόητον ὅτι ἐν τῇ ἐνημερώσει ταύτῃ δέον ὅπως σχολιάζονται καταλλήλως καὶ ὑπογραμμίζονται δεόντως τὰ ἐν τῇ σχετικῇ ἀποφάσει περιλαμβανόμενα στοιχεῖα, καὶ δὴ κυρίως τὰ φορτίζοντα ἀρνητικῶς ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν Διαλόγων.

7. Πρὸς τοὺς ὡς ἄνω ἐξεφράσθη καὶ ἡ εὐχὴ ὅπως ἀναζητηθῶν καὶ ἀνευρεθῶν ἐκκλησιαστικῶς οἱ καταλληλότεροι τρόποι κοινοποιήσεως εἰς εὐρύτερον κύκλον καὶ ἐπ' ἀναφορὰ πρὸς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τοῦ Θεοῦ, τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπὶ μέρους Διαλόγων, ὡς τε συντασσόμενων καὶ ἀποδεκτῶν γενομένων κειμένων καὶ ὡς εὐρυτέρων θετικῶν καρπῶν ἐκ τῶν ἐκάστοτε φάσεων ἐκάστου ἐπὶ μέρους Διαλόγου.

8. Ἐξεφράσθη ὡσαύτως ἡ εὐχὴ ὅπως ἀνάλογοι συναντήσεις καὶ συνεργασίαι τῶν ὑπευθύνων φορέων τῶν διαφόρων ἐπὶ μέρους Διαλόγων μετὰ τῶν ἁρμοδίων ὀργάνων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ ἀλληλοενημερώσει καὶ συντονισμῷ τοῦ ἔργου γενικῶς τῶν Διαλόγων, ἐπαναλαμβάνονται κατὰ καιροὺς καὶ ἐπὶ τακτικώτερας θάσεως.

Ἱερά Μητρόπολις Γαλλίας

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τῆς Γαλλικῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας JEAN - CLAUDE COLLIARD διὰ τοῦ ἀπὸ 10ης Ἰουλίου 1987 ἐγγράφου αὐτοῦ ἀνεκοίνωσεν πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γαλλίας κ. Μελέτιον, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας δυνάμει τοῦ προσωπικοῦ του δικαιώματος ἀπεφάσισε νὰ ἀπονεύμῃ εἰς αὐτὸν τὸν Σταυρὸν τῶν Ἱπποτῶν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῆς 14ης Ἰουλίου. Καὶ ὁ κ. COLLIARD προσθέτει: «Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους με ἐξουσιοδότησε νὰ σὰς τὸ ἀναγγεῖλω ἀπὸ τῆς σήμερον, ζητήσας νὰ Σὰς μεταφέρω τὰ πλέον θερμὰ συγχαρητήριά του διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠθέλησε νὰ Σὰς ἀπονεύμῃ. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἰδικὰ μου εὐλικρινῆ συγχαρητήρια. Παρακαλῶ, Σεβασμιώτατε, νὰ δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων μου, τὰ ὁποῖα εἶναι πλήρη σεβασμοῦ. JEAN - CLAUDE COLLIARD».

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας καὶ Δήμαρχος τῶν Παρισίων κ. JACQUES CHIRAC τὴν 21ην Ἰουλίου 1987 ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν

πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γαλλίας κ. Μελέτιον, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει τὰ ἑξῆς: «Εἶναι ζωηρὰ ἡ χαρὰ μου, διότι, κατόπιν προτάσεως τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἀπεφάσισε νὰ Σὰς ἀναδείξῃ εἰς τὴν θαμίδα τῶν Ἱπποτῶν ἐν τῷ Τάγματι τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Μοῦ εἶναι ἰδιαίτερος εὐχάριστος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ Σὰς ἀπευθύνω τὰ πλέον θερμὰ συγχαρητήριά μου διὰ τὴν διάκρισιν ταύτην. Σὰς παρακαλῶ, Σεβασμιώτατε, νὰ δεχθῆτε τὴν διαθεβαίωσιν τῶν εὐλικρινῶν αἰσθημάτων μου». Εἰς τὸ τέλος ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ Δήμαρχος Παρισίων κ. JACQUES CHIRAC, θέλων νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐκ προσωπικῆς γνωριμίας ἰδικὴν του ἐκτίμησιν, προσέθεσεν ἰδιόχειρως τὴν φράσιν: «Μετὰ τῆς πολυῦ θερμῆς ἰδικῆς μου ἀναμνήσεως».

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ὄσων ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ προηγούμενα τεύχη τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικῶς μετὰ τὴν ἀρξαμένην ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα τοῦ νέου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου, θεωροῦμεν σκόπιμον, ὅπως ἀναγράψωμεν τὰ χρονικὰ τὰ ὁποῖα σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου συνετελέσθησαν ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ Ἀλεξανδρείας πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Εἶναι λίαν εὐχάριστον, ὅτι ἤρξατο ἀδιάκοπος καὶ συνεχῆς ποιμαντικὴ διακονία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας χάρις εἰς τὸν ἕνθεον ζῆλον καὶ τὸ ἀκαταπόνητον σθένος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου.

Εἶναι πρὸς τιμὴν τῶν συντασσόντων τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι δὲν παραλείπουν νὰ δημοσιεύουν τὰ ἐκάστοτε συντελούμενα χρονικὰ τῶν Ἀυτοκεφάλων Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὡς ἐκ τούτου ἀναφερόμεθα εἰς τὴν προειρημένην ἀξιόλογον ἐργασίαν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τὴν ὁποίαν παραθέτομεν κατωτέρω.

1) Ὡς πρῶτιστον καὶ λίαν ἀξιόλογον ἔργον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου εἶναι, ὅτι Σεπτῆ Ἐντολῇ Αὐτοῦ ἐγένετο καταγραφή τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας τῆς ἀναφερομένης εἰς ἀκίνητα, φορητὰ εἰκόνα, χειρόγραφα καὶ ἀνεκτιμήτου ἀξίας ἀρχαιολογικῆς, καθὼς καὶ ἀμφια πάντων τῶν κειμένων ἐν τε τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας καὶ Καίρου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ καταγραφή τῆς τε ἀκινήτου καὶ κινητῆς περιουσίας ἀφορᾷ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας. Ἡ συστηματικὴ πρόνοια τῆς ἀρξαμένης ἐργασίας ἀπὸ τίνος καιροῦ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου δηλοῖ τὴν ἔμπρακτον καὶ ἐπιμελημένην φροντίδα εἰς τὸ παλαίφατον Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

2) Δι' Ἐγκυκλίῳ Πατριαρχικοῦ Γράμματος Αὐτοῦ πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας τοῦ Θρόνου συνιστᾷ παρεμοίαν ἐργασίαν, οὕτως ὥστε ἅπασα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας νὰ κατέχῃ πλήρη στοιχεῖα τῆς ἀκινήτου καὶ κινητῆς περιουσίας αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου συνιστᾷ εἰς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας νὰ ἀναφέρουν διὰ τῆς ὑποβολῆς στοιχείων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων αὐτῶν.

Κατὰ συνέπειαν εἶναι λίαν ἀξιοσημείωτος ἡ ἔναρξις τῆς σχετικῆς καταγραφῆς τοῦ Κ τ η μ α τ ο λ ο γ ί ο υ τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

3) Σύνταξις Κ λ η ρ ι κ ο λ ο γ ί ο υ πασῶν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ ὑποβολὴ τούτου δι' ἀναφορὰς πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου.

Ἐπειδὴ ἐνεφανίσθησαν τινες οἱ ὁποῖοι διατείνονται εἴτε ἐν Ἀφρικῇ, εἴτε ἐν ἄλλοδαπῇ, ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἱεράς Μητροπόλεως Δράμας, Σύγχρονες μυροφόρες (Χρονικόν, εισηγήσεις, πορίσματα Συνεδρίου Πρεσβυτέρων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Δράμας, ἔτους 1985), Δράμα 1985, σχ. 8ον, σελ. 86.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἀξιολογώτατο, διότι ἀναφέρεται στὴν ἀνάγκη συνειδητοποιήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῆς μεγάλης ἀποστολῆς, τὴν ὁποία ἔχει ἡ πρεσβυτέρα δίπλα στὸν ἱερέα σύζυγόν της. "Ὅσα περιέχονται στίς 86 σελίδες τῆς κομψῆς αὐτῆς καὶ ὠραίας ἐκδόσεως ἀπεικονίζουν τὰ λεχθέντα καὶ διαμειφθέντα σ' ἓνα συνέδριον, τὸ ὁποῖο πρωτοπορικῶς συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου κατὰ τὸν

Μάιο τοῦ 1985. Ὡς σημειώνει ὁ Σεβασμιώτατος στὸν Πρόλογο, «ὁμολογουμένως ἡ σύναξις αὐτῆ τῶν Πρεσβυτέρων ἦτο μία συγκινητικὴ ἐκπληξις, διότι ὑπερέβη τὰς προσδοκίας μας εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν πρόθυμον ἀνταπόκρισιν εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν των εἰς τὰς γονίμους συζητήσεις, ποὺ ἠκολούθησαν τὴν ἐμπεριστατωμένην ἀνάπτυξιν τῶν θεμάτων. Εἶναι πολὺ παρήγορον καὶ πολὺ ἐλπιδοφόρον, ὅτι αἱ σύζυγοι τῶν Ἱερέων μας ἔχῃ μόνον αἰσθάνονται τὸ χρέος τῆς ἀποστολῆς των, ἀλλὰ καὶ προσφέρουν πολυτίμους ὑπηρεσίας, καθὼς εἶναι στρατευμένοι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Βοηθοῦν ἀποτελεσματικῶς καὶ καλύπτουν πολλὰς ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῆς Ἑνορίας των

Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας, διὰ τοῦτο ὀρθῶς καὶ κανονικῶς ὁ Πατριάρχης κ.κ. Παρθένιος ἐνετείλατο τὴν σύνταξιν πλήρους καὶ ὑπευθύνου Κληρικολογίου πασῶν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Εἶναι ἐντελῶς παράδοξον δι' οἰονδήποτε λόγον νὰ ἐπικαλῶνται Κληρικοί τινες, ὅτι ἀνήκουν τάχα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τοῦ ὁποίου οἱ ἄμεσοι συνεργάται τοῦ Πατριάρχου νὰ τελοῦν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. Ἀσφαλῶς λίαν προσεχῶς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας θὰ ἀποκτήσῃ τὸ Κληρικολόγιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐμφαίνῃ τὴν ὑπεύθυνον καταγραφὴν ὅλων τῶν Κληρικῶν τῶν ἐν ζωῇ τελούντων, οὕτως ὥστε νὰ προστατεύηται τὸ κύρος τοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ ἀποφεύγηται ἡ προσχώρησις τυχόν κληρικῶν τινῶν ἀνηκόντων εἴτε εἰς ἄλλας ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, εἴτε στερουμένους τὴν κανονικὴν καὶ ἰσχυρὰν χειροτονίαν αὐτῶν.

4) Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Παρθένιος ἐπελήφθη συγχρόνως εἰς τὴν ἀνακατασκευὴν καὶ ὑποστήλωσιν τοῦ χώρου τοῦ κτιρίου τῆς Ἐπιτροπείας Καΐρου. Ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἐπιτροπεία τοῦ Καΐρου εὐρίσκειται εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Αἰγύπτου ἐπεβάλλετο ὁ ἐξωραϊσμὸς τοῦ δαπέδου αὐτῆς. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ χώρου τῆς Ἐπιτροπείας Καΐρου ἐκαλύφθη οικονομικῶς ἐκ μέρους τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας.

5) Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιος ἐδέχθη εἰς ἀκράσιν καὶ συνεργασίαν τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιον, ὅστις ἐργάζεται ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τινῶν ἐτῶν εἰς ἀξιόλογα ἔργα τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς ἐν τῇ Ἀν. Ἀφρικῇ. Ἐπειδὴ δὲ λίαν ἐνωρίς ὁ Πατριάρχης εὐθὺς διακήρυξεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας τό γε νῦν εἶναι ἱεραποστολικὴ Ἐκκλησία, διὰ ταῦτα ἐπέστησε τὴν προσοχὴν εἰς τὸν Ἅγιον Ἀνδρούσης, πᾶν ὅ,τι θὰ ἐπιτελῇ ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀφρικῆς, ὀφείλει καθηκόντως νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν Α.Θ. Μακαριότητα καὶ οὐδὲν ἀπολύτως ἀνευ ἐγκρίσεως αὐτῆς νὰ ἐπιτελήται.

6) Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ.κ. Παρθένιος ἤρξατο τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἀπομακρυσμένων Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, χοροστατῶν ἢ λειτουργῶν μετὰ ἐλαχίστου ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ ποιμνίου τούτου. Εἶναι ἀξιοσημείωτον αὐτὸ τὸ γεγονός, διότι τηρεῖται τὸ τυπικὸν τῆς θέσεως Πατριάρχου καὶ παρατηρεῖται ἡ ἄμεσος ἀντιλήψις ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου πάντων τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς ὑπάρχοντας ἱερούς Ναοὺς.

7) Ὁ ἐκλεγόμενος ἐκαστοτε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀποκτᾷ τὴν Αἰγυπτιακὴν ὑπηκοότητα. Ἐνεκα τούτου εὐθὺς ὡς ἐξελέγη καὶ ἐνεθρονίσθη ὁ Πατριάρχης

κ.κ. Παρθένιος, ἀπέκτησε τὴν Αἰγυπτιακὴν ὑπηκοότητα διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος, μάλιστα χωρὶς νὰ παρέλθῃ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, λόγω τοῦ κύρους τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ τῆς ἀναγνωριζομένης καὶ μάλιστα ἐκ μέρους τῶν Αἰγυπτιακῶν Ἀρχῶν.

8) Συνεχίζων τὰς τακτικὰς ἐπισκέψεις εἰς τὰ Ἐὐαγγήϊδα Ἰδρυμάτα, ὁ Πατριάρχης ἐπεσκέφθη τὸ Φιλανθρωπικὸν Σωματεῖον τῶν ἀραβοφώνων Ὁρθοδόξων τῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας «Γιάν ἐλ Ἰχσάν» (φιλάνθρωπος χεῖρ) καὶ εὐλογήσας ἀπηύθυνε πατρικὰς ὑποθήκας πρὸς τοὺς τροφίμους καὶ ἐργαζομένους εἰς τὸ Ἴδρυμα τοῦτο.

9) Ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος ἐξ Αἰγύπτου κ. Ἄντ. Νομικοῦ εἰς σεμνὴν τελετὴν ἐν Καΐρῳ ἡ Α.Θ. Μακαριότης ἀπένευμε τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Μάρκου. Ἐπίσης ἀπένευμεν εἰς τὸν σύμβουλον πρεσβείας κ. Χατούπην, ὡς καὶ τὸν Γενικὸν Πρόξενον Καΐρου κ. Ζέπον.

10) Τὸν Μακαριώτατον ἐπεσκέφθη ὁ Πρέσβυς τῆς Ἀμερικῆς ἐν Καΐρῳ, ὡς καὶ οἱ Γεν. Πρόξενοι Γαλλίας, Αὐστρίας, Λιβάνου καὶ Ἰταλίας, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχε τὴν καλωσύνην διὰ τὴν προσγενομένην τιμὴν εἰς τὸ Σεπτὸν πρόσωπον αὐτοῦ νὰ ἐκθέσῃ συνοπτικῶς τὴν σύγχρονον κατάστασιν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Αὐτὸ τὸ γεγονός τῆς ἀμέσου ἐπικοινωνίας τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος Κρατῶν εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν γεγονός, διότι ἔχει ἐξαιρετον κύρος ἢ Σεπτὴ Προσωπικότης αὐτοῦ, ἀφ' οὗ κατ' ἐπανάληψιν εὐφύμως ἐγένετο λόγος περὶ τούτου εἰς τὰ προειρημένα Κράτη.

11) Ὁ Μακαριώτατος μετὰ μεγάλης χαρᾶς δέχεται τοὺς ἀφιχθέντας ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου περιηγητὰς καὶ μάλιστα τοὺς ἐξ Ἑλλάδος Ὁρθοδόξους χριστιανοὺς Ἑλληνας, εὐλαβουμένους τὸ Σεπτὸν Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τοὺς ὁποίους ἐπευλογεῖ καὶ ἀπευθύνει ὑποθήκας.

12) Ἐν κατακλείδι σημειῶ, ὅτι ὁ Πατριάρχης κ.κ. Παρθένιος διατηρεῖ ἀγαθὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἡγέτας τοῦ Ἰσλάμ τῆς Αἰγύπτου, καθὼς καὶ πρὸς ἄλλους ἑτεροδόξους. Τοῦτο ἐπιβάλλεται ἐφ' ὅσον τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας εὐρίσκειται ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰσλάμ, μάλιστα τῆς πλειονότητος τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου.

Πάντα ταῦτα ἐθεώρησα σκοπίμων νὰ ἐκθέσω ἀνωτέρω, ὡς Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος συνοπτικῶς πρὸς ἐνημέρωσιν ὄλων.

† Ὁ Ταμιάθεως ΤΙΤΟΣ

Πατριαρχικὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίτροπος

και αποδεδειγμένως είναι το στήριγμα και η βακτηρία του 'Ιερέως συζύγου των» (σελ. 3).

Όσον αφορά στη διάταξη του περιεχομένου του διδλίου, τούτο περιλαμβάνει, μετά ένα εισαγωγικό σημείωμα (σ. 5-6), την προσλαλιά του Σεβ. Μητροπολίτου επί τη ενάρξει του Συνεδρίου (σ. 7-14), και τις εισηγήσεις της 'Ελένης Μήτα για τη γυναίκα στην 'Αγία Γραφή (σ. 15-25), της Παρασκευής Στάθη για την προσωπικότητα, την ζωή και την αποστολή της πρεσβυτέρας σήμερα (σ. 26-48), της Πηνελόπης Παπαδοπούλου για την πρεσβυτέρα ως δοθό του 'Ιερέως στο κατηχητικό και φιλανθρωπικό του έργο (σ. 49-67) και της Στέλλας Πλευράκη για τη θέση της πρεσβυτέρας πλάι στον 'Ιερέα σύζυγό της. Στο τέλος παρατίθεται αποχαιρετιστήριος προσφώνησις του Σεβασμιωτάτου (σ. 79-82), γενικά συμπεράσματα (σ. 83-84) και πίναξ περιεχομένων (σ. 85).

Όπως επιγραμματικώς ετόνισεν ο 'Αγιος Δράμας στην ευσύνοπτη, αλλά άριστα συμπυκνωμένη αποχαιρετιστήριο προσφώνησί του, «ο ρόλος της πρεσβυτέρας είναι σημαντικός. Με τα αποθέματα ύπομονής, άνευκτικότητα, μακροθυμίας, άνεξικακίας, που μπορεί να διαθέτει ως 'άνδρεια γυναίκα', θα στέκεται μεγάλο στήριγμα στο πλευρό του 'Ιερέα, για να φέρει εις πέρας το τόσο δύσκολο, αλλά και τόσο ύψηλο και άναντικατάστατο έργο του... Αυτόν τον Λειτουργό και Οικονόμο των Μυστηρίων του Θεού, η Πρεσβυτέρα καλείται να τον στηρίξει, «Θαρσεί επ' αυτή η καρδιά του άνδρος αυτής...» (κατά το διδλίο των Παροιμιών). Στηριζόμενος επάνω στην Πρεσβυτέρα ο 'Ιερέας θα παίρνει θάρρος, δύναμη, ενίσχυση άνθρωπινή, για να συνεχίζει άπτόητος το ύψηλο έργο του».

Κάθε 'Ιερέυς λοιπόν και κάθε Πρεσβυτέρα θα έπρεπε να μελετήσει το έξαιρετο αυτό δημοσίευμα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η Θεία Λειτουργία του άγιου 'Ιακώβου του 'Αδελφοθέου, έπιστασία 'Αριστείδου Πανώτη, Μ. 'Ιερομνήμονος της Μεγάλης του Χριστού 'Εκκλησίας και Θεολόγου, 'Αθήναι 1986, σχ. 8ον, σελ. 64.

Η συμπλήρωσις εκατονταετίας από την πρώτη έντυπη έκδοσή του κειμένου της αρχαιοπαραδότου Θείας Λειτουργίας του 'Αγίου 'Ιακώβου του 'Αδελφοθέου υπό του μακαριστού αρχιεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου Λάτα, έδωσε την ευκαιρία στον διακεκριμένο θολόγο κ. 'Αριστείδη Πανώτη να προβή σε μιá πλήρως άναθεωρημένη και συμπληρωμένη έκδοσι του ιερού κειμένου της Λειτουργίας αυτής, η οποία φέρει στη μνήμη μας τον αρχαίο άντιοχειακό λειτουργικό τύπο. Η αρχαιότητα της Λειτουργίας αυτής είναι άναμφισβήτητη. 'Ανάγεται εις χρόνους παλαιότερους της Δ' Οικουμενικής Συνόδου και, κατά το περιεχόμενο, συμφωνεί πλήρως προς την περιγραφή της ε' μυσταγωγικής κατηχήσεως του Κυρίλλου για την τελεσιουργία της Θείας Ευχαριστίας. Βεβαίως η Λειτουργία του άγιου 'Ιακώβου έχει και μεταγενέστερες παρεμβολές έξ επιδράσεως του βυζαντινού τυπικού («Ο Μονογενής Υιός», το Τρισάγιον,

ο Χερουδικός ύμνος, η μεγάλη είσοδος, η άπαγγελία του συμβόλου της πίστεως κ.λπ.). Για το κύρος της Λειτουργίας αυτής χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία του λδ' κανόνας της έν Τρούλλω Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου (692), ο όποιος, έκτός των άλλων, λέγει: «Και γάρ και 'Ιάκωβος ο κατά σάρκα Χριστός του Θεού ήμών άδελφός, ός της 'Ιεροσολυμιτών εκκλησίας πρώτος τον θρόνον ενεπιστεύθη, και Βασίλειος ο της Καισαρείας 'Αρχιεπίσκοπος, ού το κλέος κατά π'ασαν την Οικουμένην διέδραμεν, έγγράφως την μυστικήν ήμιν ιερουργίαν παραδεδωκότες, ούτω τελειούν έν τη θεία λειτουργία έξ ύδατός τε και αίγου το ιερόν ποτήριον εκδεδώκασιν...».

Ο κ. Πανώτης μ'ας παρουσίασε μιá νέα εικονογραφημένη και δίχρωμη έκδοσι της Λειτουργίας αυτής, η οποία, έκτός της αισθητικής και καλλιτεχνικής της αξίας, έχει το πλεονέκτημα να συνδυάζη το πλέον πιστόν εις αρχαιότερα χειρόγραφα κείμενον, κατάλληλα προσηρμοσμένο στα σημερινά λατρευτικά δεδομένα, κατά την γνώμη και τη διωματική διαίσθησι του έπιμελητού, με τη δοθήθεια των σημερινών πορισμάτων της Χριστιανικής 'Αρχαιολογίας, της 'Ιστορίας και Θεωρίας της Λατρείας και της Τελετουργικής πράξεως.

Τό λαμπρό και αξιολογώτατο έργο του κ. Πανώτη δεν είναι μιá απλή άπόπειρα άποκαταστάσεως μι'ας σπουδαιότητας και σεβασμίας μορφής της παλαιοχριστιανικής λειτουργικής παραδόσεως και τάξεως, αλλά και μιá δοκιμασμένη πρακτικώς Διάταξις επί σειράν έτών στα Φροντιστήρια Τελετουργικής, τα όποια ώργάνωσεν ο κ. Πανώτης ως Καθηγητής των 'Ιερατικών Σχολών 'Αθηνών. Η Θεία αυτή Λειτουργία προβάλλεται διαμορφωμένη πραγματικώς «κατά τάξιν και εύσχημόνως» και αυτό το άντιλαμβάνεται κανείς από το έξώφυλλο της φυλλάδας. Πρόκειται για μιá λειτουργική δέλτο, η οποία πραγματικώς διδάσκει, κατανύγει και ύποδοθηθεί στη δίωσι του θείου Μυστηρίου κατά την τέλεσι της Θ. Ευχαριστίας. Η Προπαρασκευή, η Λειτουργία του Λόγου, η Προσκομιδή, η Λειτουργία των Πιστών η ευχαριστιακή 'Αναφορά, δηλ. όλα τα μέρη της παλαιοχριστιανικής αυτής Λειτουργίας, έχουν ταξινόμηθη κατ' άρμονικό παραδοσιακό τρόπο, εις τρόπον ώστε οι Λειτουργοί, μετ' άλλες τελέσεις της Θ. Ευχαριστίας κατ' αυτήν την Τάξι, να αισθάνονται την αυτή άνεσι και ευκολία, την όποια έχουν όταν τελούν τη Θ. Λειτουργία του Μ. Βασιλείου η την επ' όνόματι 'Ιωάννου του Χρυσσοτόμου. Βασικές άποκαταστάσεις της αρχαίας τελέσεως είναι: Η λιτανευτική Είσοδος του 'Ιερατείου και η ταξιθέτησις του στο Σύμβρονον όπισθεν της 'Αγίας Τραπέζης καθ' όλην την Λειτουργία του Λόγου και όχι η άνεξήγητη παραμονή του στο δάθρο των 'Αναγνωσμάτων' επίσης ο πλουτισμός των 'Αναγνωσμάτων με ψαλμικό Προκείμενο και 'Αλληλουάριο' η θέσις της Προσκομιδής στην ακριβή της θέσι, για την τελετουργική νίψι των χειρών των Λειτουργών, καθώς και η κατ' ένώπιον του Λαού τέλεσις του Μυστηρίου, ως και η αρχαϊκή Μετάδοσις και Μετάληψις των 'Αχράντων Μυστηρίων.

Τό σημαντικόν είναι ότι η επάνοδος αυτή στην παλαιά Τάξη της Θείας Λατρείας έγινε άποδεκτή ευχα-

ρίστως και εὐγνωμότως ἀπὸ τὸν Ἱερό Κλήρο και τὸν εὐσεβῆ λαὸ και πρὸς τοῦτο και ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων διὰ τοῦ Μακ. Πατριάρχου κ. Διοδώρου μετὰ Πατριαρχικὸν Γράμμα συνεχάρη τὸν κ. Πανώτη «ἐπὶ τῇ ἀκαμάτῳ φιλοπονίᾳ και τῷ ἐνθέῳ ζήλῳ, τῷ καταβληθέντι διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐκδόσεως τῆς θείας Λειτουργίας και διὰ τὴν πληρεστέραν και ἀκέραιαν ἐν παντὶ τυπικὴν διάταξιν πρὸς βοήθειαν τῶν θελόντων ἐπιτελέσαι τὴν μυσταγωγίαν ταύτην». Τὰ αὐτὰ συγχαρητήρια ἐπεμψαν και τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς. Ἐλπίζουμε ὅτι μία προσεχὴς β' ἐκδοσις θὰ ἔχη και ἄλλες βελτιώσεις, ὥστε ἡ θεία αὐτὴ Λειτουργία νὰ γίνῃ και πάλιν εὐρύτερα γνωστὴ και νὰ συντελέσῃ στὴν λειτουργικὴν μας ἀνακαινίωσιν και στὴν ὅλη οἰκοδομὴ τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ὁφείλονται πραγματικὰ χάριτες και ἐκφράσεις συγχαρητηρίων στὸν διακεκριμένο θεολόγο κ. Ἀριστ. Πανώτη, ὁ ὁποῖος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔχει γίνει διεθνῶς γνωστὸς ὡς Ἀρχισυντάκτης τῆς ἐξαιρετοῦ Ἑρημολογικῆς και Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας και ὡς συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Ἐιρηνοποιοὶ» και ἄλλων ἐκλεκτῶν διδλίων και δημοσιευμάτων στὸν Τύπο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Αὐγουστίνου Καντιώτου Μητροπολίτου Φλωρίνης: «Εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν, Πρακτικὰ καὶ Ὁμιλίαι». Μετάφρασις και προελεγμένα εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ Ἀστερίου Γεροστέργιου. Τόμος Πρῶτος. Σελίδες 274. Ἰνστιτούτον Βυζαντινῶν και Νεοελληνικῶν Σπουδῶν, Μπέλμοντ Μασσαχουσέτης, 1986.

Ὁ Μητροπολίτης Φλωρίνης Αὐγουστίνος Καντιώτης εἶναι ἱκανῶς γνωστὸς εἰς τὰς ἐσχάτας τοῦ Ἑλληνορθοδόξου Κόσμου. Ἀληθῆς γρανιτῆς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως και πράξεως μετὰ τὰς ὁποίας ἐγαλούχησε και ἠλέκτρισε τὸ φρόνημα ἀναριθμητῶν ἀνθρώπων, και δράχος συντριβῆς ἔχθρων και ἐκκλησιαστικῶν, ἀνέπτυξε παραλλήλως ὁ Σεβασμιώτατος ποικίλην και χαλκέντερον συγγραφικὴν δρᾶσιν, τῆς ὁποίας παροιμιώδῃ ἀπέβησαν τὰ προϊόντα.

Ἀτυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Σεβασμιωτάτου, τὸ λαμπρὸν, τὸ συγγραφικόν, ἐσχόλαξεν ἀμετάφραστον και συνεπῶς ἀπρόσιτον διὰ τὴν Ἀγγλόφωνον Ὀρθοδοξίαν ἑωσοῦ ὁ λίαν νοήμων και σεμνὸς λευτῆς αἰδεσιμολογιώτατος Ἀστέριος Γεροστέργιος, ἄνθρωπος μετὰ ἄκραν εὐρυμάθειαν, διενοήθη νὰ διορθώσῃ τὴν ἀταξίαν αὐτῆν. Τεθεὶς δ' ἐπὶ τὸ ἔργον παρευθὺς ἐφιλοπόνησε τερπνὴν τινα και ἐκλεκτὴν μετάφρασιν τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Μητροπολίτου Φλωρίνης, τῶν ὅσαι ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς θείας Λειτουργίας. Ἐκ τούτου ἀπετελέσθη τόμος φιλόκαλος, μαρτυρῶν στοργικὴν και ἐκδοτικὴν ἐπιμέλειαν, συμπεριλαμβάτων δὲ τὴν πρώτην τῆς Λειτουργίας ἐνόητα, τὴν γνωστὴν ὡς Λειτουργίαν τῶν Κατηχομένων. Ὁ συγγραφεὺς κάμνει ἀρχὴν μετὰ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς θείας Ἱερουργίας, τὴν ἀκολουθίαν τῆς

Προσκομιδῆς, τὴν ὁποίαν λέγει Προσφοράν. Μετ' ὃ ἀνεπανάληπτος ἐκδιπλοῦται ἡ ἐρμηνεῖα τῶν Ἀντιφώνων, τῆς Μικρᾶς Εἰσόδου, τῶν Ἀναγνωσμάτων και τῶν Ἐυχῶν τῶν Κατηχομένων.

Οἱ καρτεροῦντες περισπουδάστους τῆς θείας Λειτουργίας ἀναλύσεις, καταστίκτους μετὰ σχόλια και λεπτολόγους ὑποσημειώσεις, ἄς ψαλιδίσωσιν ἀπὸ τοῦδε τὰ πτερά τῶν προσδοκιῶν των. Οἱ ἔχοντες ὅμως τὸν ἔρωτα τῆς δρόσου τῆς νοητῆς και τοῦ ἀναστασίμου κάλλους τῆς Ὀρθοδόξου Λειτουργίας θὰ εὐρουν εἰς τὸ διδλῖον αὐτὸ ἐξάπαντος μεγάλην ἀναψυχὴν. Μετὰ ὀλίγων λόγους, ὁ τόμος οὗτος προάγει ὡς φανὸς μεταλλευτικὸς εἰς τὰς φλέβας τοῦ ἀκηράτου χρυσοῦ και τὰ μυστικὰ δάθη τῆς Ὀρθοδόξου λειτουργικῆς ζωῆς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὁποίας μεταβάλλεται και ἡ λατρευτικὴ ζωὴ εἰς καθημερινὴν πράξιν. Μετὰ ἄκραν ταπεινοφροσύνην και θαθεῖαν εὐλάβειαν, χωρῶν ὁ Φλωρίνης Αὐγουστίνος δῆμα πρὸς δῆμα, περιγράφει και ἐξηγεῖ τὰς σεπτὰς στιγμὰς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς θείας Λειτουργίας, ἐμπνέων και γαλθανίζων ἀπλοῦς και γραμματικισμένους συλλήθδην. Κατέχων δὲ τὴν δεινότητα νὰ λαλή ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν καρδίαν, στρέφεται πρὸς τὸν πιστὸν λαὸν ὅλον, χωρὶς νὰ κάμνη διακρίσεις παιδείας, περιγύρου ἢ ἐπιφανείας κοινωνικῆς. Τοῦτο στοιχειοθετεῖ τὸ μέγα χάρισμα και τὸ ἐπίτευγμα τοῦ συγγραφέως. Δὲν ἀγνοεῖ ἀσφαλῶς τὰς δυσχερείας τοῦ λειτουργικοῦ κειμένου και πάντως εἶναι λίαν ἔμπειρος τῆς Ἱστορίας και τῶν περιστάσεων διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐπορεύθη ἡ Λειτουργία. Λαλῶν, λόγῳ χάριν, ἐν ἀρχῇ περὶ τῆς θείας Λειτουργίας, γνωρίζει ἄριστα τὴν δυσκολίαν τῆς φράσεως «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία». Τίνος βασιλεία, ἐπιφέρει. Ὅχι θεοῦ τοῦ μὲν ἢ τοῦ ἄλλου ἐγκοσμίου Δυνάστου ἢ Μονάρχου θνητοῦ, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. Ὑστερον ἐξηγεῖ ὅτι τῆς τοιαύτης βασιλείας τοῦ Θεοῦ αἱ ἀγκάλαι περιλαμβάνουν τοῦτο μὲν τὸν ὕλικόν κόσμον ὅπου προκόπτομεν και ζῶμεν, τοῦτο δὲ τὸν κόσμον τὸν πνευματικὸν τῶν ἀύλων δυνάμεων, ὅσαι πολιτεύονται ἐν οὐρανῷ. Ὑμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν και δοξάζομεν τὸν ἐν Τριᾷδι Θεὸν τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν και τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὰ τοῦ Ὁποίου ἐλλάμπεται μὲν ἡ γῆ καταλαμπρύνεται δὲ ἡ Ἁγία Αὐτοῦ Ἐκκλησία. Τοιαύτη ἔξοχος ἐρμηνεῖα ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ δονήσῃ τὰς ὀρθοδόξους καρδίας. Ἡ ἐρμηνεῖα τῶν Ἀντιφώνων εἶναι ἐπίσης καιρὶα μετὰ τὴν διαδοχικὴν παρουσίαν τῆς ἀξιολόγου αὐτῆς λειτουργικῆς πτυχῆς, ἣτις εἴθισται νὰ παραλείπεται ψαλλομένων μόνων τῶν καταληκτικῶν στίχων. Προστίθεται δὲ ὀρθῶς ὅτι τὰ ἀντιφωνα ἐφάλλοτο τὸ πάλαι, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ ἀνδρῶν, γυναικῶν και παιδῶν ἀπὸ κοινοῦ μεγάλη τῇ φωνῇ και μετὰ εὐκρινεῖαν ἐπειδὴ ἦτο θέσιμον νὰ συμφάλλῃ ὁ λαὸς τοὺς σημαντικὸς τούτους ὕμνους. Ἐν συνεχείᾳ τὸ κείμενον ἐμπλουτίζεται μετὰ χρησίμους πληροφορίας περὶ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν ἀντιφώνων εἰς τὴν λειτουργίαν και ὕστερον παρευθὺς, ἐκδιπλοῦται ἡ ἐρμηνεῖα τῆς Μικρᾶς Εἰσόδου. Ἐδῶ ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ ὅτι τὸ Ἐυαγγέλιον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἔκειτο ἐπὶ τοῦ θεσιαστραίου ἀλλ' ἀπεθησαυρίζετο ὁμοῦ μετὰ τὰ λοιπὰ ἱερὰ σκεῦη εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον ὁπόθεν ἐκομιζετο ἐν πομπῇ ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Βήματος και ἀπετίθετο ἐπὶ

τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Ἡ πράξις αὕτη ἐλέγετο Μικρὰ Εἴσοδος. Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος παρατηρεῖ ὅτι τὰ Ἱερά Κείμενα δὲν ἦσαν ἐκπαλαί προσιτὰ εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν καὶ ὅτι ἡ πρόσβασις πρὸς αὐτὰ ἠλευθερώθη σχετικῶς προσφάτως κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἐπινοήσεως τῆς τυπογραφίας ὁπότε καὶ ἐγίνε δυνατὴ ἡ κτῆσις των ὑπὸ παντός, ἀκόμη καὶ τῶν πενεστέρων. Συνισταῖ δὲ μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν τὴν προμήθειαν καὶ καθημερινὴν μελέτην τοῦ Εὐαγγελίου. Εἰς τὴν ὁμιλίαν περὶ τοῦ Τρισαγίου Ὕμνου ἱστορεῖ τὸν ὑπερφυᾶ τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐφαγερώθη οὗτος εἰς ἓν παιδίον ἀρπαγὴν εἰς τὸν ἀέρα καὶ πῶς ὁ παῖς ἀκολούθως ἐδίδαξε τὸ θαυμασίον ἄκουσμα εἰς τὸν ἅγιον Πρόκλον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Λέγει ὅτι ὁ οὐρανοδιδάκτος οὗτος Τρισάγιος Ὕμνος «Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος Ἰσχυρός, Ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς», ἐπαγαλαμβάνεται ἐκ τρίτου καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ λατρευόμεν καὶ δοξάζομεν ἓνα Θεὸν ἐν τρισὶν Ὑποστάσεσι, τρία κοινὰ ἐχούσαις γνωρίσματα — τὴν παντοδυναμίαν, τὴν ἀγιότητα, καὶ τὴν ἀθανασίαν.

Μὲ εὐφράδειαν ἀφοπλιστικὴν ὁ Μητροπολίτης Αὐγουστίνος διαζωγραφίζει τὴν ἀνάγκην τοῦ θείου κηρύγματος ἐπ' ἐκκλησίας. Φρονῶν δ' ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη οὐδέποτε ἠτόνησεν ἀλλ' ἐνίοτε παρημελήθη, ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἔργον τῆς κηρύξεως τοῦ θείου λόγου, ἂν καὶ χρέος ἐπισκοπικόν, δύναται ὡστόσο ν' ἀναληφθῆ ὑπὸ πρεσβυτέρων, διακόνων ἔτι δὲ καὶ εὐσεβῶν λαϊκῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑψώνει εἰς τὸν ἄμβωνα Κλῆρον καὶ Λαόν, συνεπινεύοντος ἐννοεῖται τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου.

Περαιῶν ὁμιλεῖ περὶ τῶν Κατηχουμένων καὶ ἀναπτύσσων τὰ κατ' αὐτοὺς θλίβεται ὅτι τὴν σήμερον τὰ ὄρια ἀναμιταξὺ τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχουμένων καὶ τῆς λειτουργίας τῶν Πιστῶν κατήγησαν ἀσαφῆ. Δυστυχῶς, παρατηρεῖ, τοὺς ὑστέρους αὐτοὺς καιροὺς, ἡ Ἐκκλησία μετεβλήθη εἰς ἀμπέλιον ἀφρακτον ἔνθα ἐμδαίνουσι καὶ παραμένον κατὰ τὰς θέας τῆς Ἱεουργίας ἀμαρτωλοὶ, αἵρετικοὶ καὶ Χριστεμπαίχται.

Τελευταίον, ὁ τόμος κατακλείεται μὲ μίαν εὐσύννοπον συγκεφαλαίωσιν ὅπου ὁ συγγραφεὺς σαφῶς δηλοῖ ὅτι ὁ Χριστὸς καθ' ὅλην τὴν θεῖαν Λειτουργίαν εἶναι τὸ ἀμετάθετον κέντρον ἐστίασεως. Τὸ ταμείον τῶν περιεχομένων ἐν συνεχείᾳ βοηθεῖ σπουδαίως τὸν ἀγγλόφωνον ἀναγνώστην.

Ἡ μετάφρασις τοῦ Δόκτορος πατρὸς Ἀστερίου Γεροστέργιου εἶναι ρέουσα, ἀκριθὴς καὶ πλήρης σεβασμοῦ πρὸς τὸ πρωτότυπον. Ἄφθογον δέ, καθὼς ἐλέχθη ἐν τοῖς πρόσθεν, ρίπτεται φῶς εἰς τὸν μυστικὸν πλοῦτον τῆς Ὁρθοδόξου Λειτουργίας, ὁ ὁποῖος μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιφαίνεται φαεινὸς εἰς τὸν ἀπλοῦν ἀλλὰ καὶ τὸν πῶς ἀπαιτητικὸν ἀναγνώστην. Ὅτι ἕμως εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀληθῶς ἀκτινοβολεῖ, εἶναι ἡ ἄδολος εὐλάβεια καὶ ἡ μακρὰ λειτουργικὴ πείρα τοῦ τε Μητροπολίτου Αὐγουστίνου καὶ τοῦ Πατρὸς Ἀστερίου. Διερμηνεύομεν δὲ εἰς αὐτοὺς ἀμφοτέρους, τὴν εὐγνωμοσύνην μας διὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς ἀγγλικῆς λειτουργικῆς βιβλιογραφίας, τοῦ ὁποῖου οὗτοι ἐγένοντο πρόξε-

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, πρῆρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικού Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Γλυκερίας - Γαλατσίῳ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημερικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)16 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, πρῆρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799)16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς Κοιμῆσεως Θεοτόκου - Φανερωμένης - Χολαργοῦ καὶ Ἁγίου Γερασίου Ἰλισίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22ᾳ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράρρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Ἀθανασίου Γαλατσάδων, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Γερακίου, 3) Ἀγ. Ἰωάννου Πολυλόφου, 4) Ἀγ. Σπυριδῶνος Χαλκίδος, 5) Ἀγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 6) Ἀγ.

νοι. Εἶμαι δὲ πληρέστατα βέβαιος ὅτι καὶ ὁ δεῦτερος ἐπικείμενος τόμος θὰ τύχη τῆς αὐτῆς ἐνθουσιώδους υποδοχῆς παρὰ τοῦ νοήμονος κοινού, ὡς καὶ ὁ πρῶτος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΕΜΠΗΣ

Καθηγητῆς τῆς Πατρολογίας εἰς τὴν ἐν Βοστώνῃ Ἑλληνορθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Γεωργίου Λιχάδος, 7) Ἀγ. Τριάδος Σίμιας καὶ 8) Ἀγ. Νικολάου Ἀσμηνίου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς Τυμπᾶ Διχομορίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ἀρτῇ τῆ 7ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Μούδρου καὶ 2) Ἀγίας Μαρίνης Νέας Κούταλης,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυρίνῃ τῆ 9ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Λήμνου καὶ Ἀγ. Εὐστρατίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἱκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Σπυρίδωνος Σάμου,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σάμῳ τῆ 9ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρ-

του τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Μαλακασίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Τρικάλοις τῆ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Θέρμου,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Μεσολόγγιον, 17 Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κορίνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν α) Ἀγίου Δημητρίου Κεφαλαρίου καὶ β) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀλμυρῆς,

καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κορίνθῳ τῆ 21ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Καστορίας

Κενῆς οὔσης τῆς θέσεως τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς καθ' Ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν αὐτῆς συμφώνως τῷ Ν. 817)1978, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἰκοσαήμερου, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καστορίᾳ τῆ 21ῃ Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν

33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κοσμά Ἀρτέμιδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Σπᾶτα, τῆς 23ῆς Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου (Καθεδρικός) θ' θέσις, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆς 25ῆς Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Λαζάρου, πόλεως,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)16' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρξέως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆς 25ῆς Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐπισκοπῆς,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Τριπόλει τῆς 28ῆς Σεπτεμβρίου 1987

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐθαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὑπέρχονα μηνύματα τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Μητροπ. Ὑδρας Ἱεροθέου, Ὁ πρόην Κῶου Ἱεζεκιήλ (').

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μοῆ τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκειον αὐτῆς.

Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Ἱεραποστολικὲς προσπάθειες στὴν Ἀνατ. Ἀφρική (1982 - 1986).

Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἀνθρωπος καὶ φυσικὸ περιβάλλον.

Ἱ. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ Ἱερὰ πορεία ἀγάπης τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου στὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς (22.5 - 6.6.87).

Δρ. Ἰωάννου Παπαγιαννοπούλου, Ψαλμικὴ ἀρά.

Ἐμμανουὴλ Χατζηεμμανουήλ, Σύγχρονη καὶ μελλοντικὴ παιδεία.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.